

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRSEL SANATLARA VE SANAT ETKİNLİĞİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ.**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Adem Yavuz HIZAL

**TRABZON
Temmuz, 2017**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM-İŞ EĞİTİMİ BİLİM DALI

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN
GÖRSEL SANATLARA VE SANAT ETKİNLİĞİNE YÖNELİK
TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Adem Yavuz HIZAL

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce
Yüksek Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanı
Doç. Dr. Raif KALYONCU

TRABZON
Temmuz, 2017

KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

**Bu çalışma jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 13 / 07 / 2017**

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Raif KALYONCU

Üye : Doç. Dr. Abdullah AYAYDIN

Üye :Doç. Dr. Tolga AKALIN

Onay

**Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu
onaylarım.**

**Prof. Dr. Nevzat YİĞİT
Enstitü Müdür V.**

BİLDİRİM

Tezimin içerdığı yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı ve bu tezi KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünden başka bir bilim kuruluşuna akademik gaye ve unvan almak amacıyla vermediğimi; tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ediyorum.

Adem Yavuz HIZAL

13 / 07 / 2017

ÖNSÖZ

Araştırmamın tüm aşamalarında yardımlarını ve desteğini esirgemeyen tez danışman hocam, Sayın Doç. Dr. Raif KALYONCU'ya, ayrıca çalışmamın istatistik aşamasında yardımcı olan hocam Sayın Prof. Dr. Hikmet YAZICI'ya teşekkürlerimi sunarım.

Gerek tutum ölçeğinin hazırlanması aşamasında gerekse tutum ölçeğinin uygulanmasında, toplanmasında katkısı olan hocalarıma ve öğretmen arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hayatım boyunca desteklerini üzerimden esirgemeyen aileme sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmama ayırdığım süremi, onlardan esirgediğim zamandan aldığım sevgili eşime ve oğluma sevgilerimi ve teşekkürlerimi sunarım.

Adem Yavuz HIZAL
Temmuz 2017

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÖZET	viii
ABSTRACT	ixx
TABLolar LİSTESİ	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	3
1.1.1. Alt Amaçlar	4
1.2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	4
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.4. Araştırmanın Varsayımları	5
1.5. Tanımlar	5
2. LİTERATÜR TARAMASI	7
2.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	7
2.1.1. Sanat Eğitimi	7
2.1.1.1. Sanat Eğitiminin Önemi	9
2.1.2. Çocuğun Sanatsal Gelişimi	12
2.1.3. Okul Öncesi Eğitim	18
2.1.3.1. Okul Öncesi Eğitimin Gerekliliği	22
2.1.4. Okul Öncesi Eğitimde Sanat Eğitimi	24
2.1.4.1. Okul Öncesinde Sanatsal Durum	28
2.1.4.2. Okul Öncesinde Sanat Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği	31
2.1.4.3. Okul Öncesinde Sanat Eğitiminin Geleceğe Katkısı	34
2.1.4.4. Sanat Eğitiminde Öğretmenin Rolü	35
2.1.5. Okul Öncesi Öğretmenliği	43
2.1.5.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Aldıkları Sanat Eğitimi	48

2.1.6. Okul Öncesi Programı.....	50
2.1.6.1. Okul Öncesi Eğitiminin Amaçları.....	54
2.1.6.2. Okul Öncesi Programında Sanat Eğitiminin Amacı.....	56
2.1.6.3. Okul Öncesi Programında Sanat Etkinliğinin Hedefleri.....	58
2.1.7. Tutum.....	58
2.1.7.1. Tutumu Oluşturan Temel Öğeler	60
2.1.7.1.1. Bilişsel Öge.....	62
2.1.7.1.2. Duyuşsal Öge	62
2.1.7.1.3. Davranışsal Öge.....	62
2.1.8. İlgili Araştırmalar	63
2.1.8.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	63
2.1.8.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	70
3. YÖNTEM.....	74
3.1. Araştırma Modeli	74
3.2. Araştırma Grubu.....	74
3.3. Verilerin Toplanması	75
3.3.1. Veri Toplama Araçları	75
3.3.1.1. Tutum Ölçeği	75
3.3.2. Veri Toplama Süreci	76
3.4. Verilerin Analizi	76
4. BULGULAR	77
4.1. Ölçek Geliştirme Bulguları.....	77
4.1.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanat Etkinliğine Karşı Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi.....	77
4.2. Araştırmanın Alt Amaçlarına Yönelik Bulgular.....	80
4.2.1. Birinci Alt Amaca Dair Bulgular	80
4.2.2. İkinci Alt Amaca Dair Bulgular	801
4.2.3. Üçüncü Alt Amaca Dair Bulgular	81
4.2.4. Dördüncü Alt Amaca Dair Bulgular	81

4.2.5. Beşinci Alt Amaca Dair Bulgular	82
4.2.6. Altıncı Alt Amaca Dair Bulgular	83
4.2.7. Yedinci Alt Amaca Dair Bulgular	83
5. TARTIŞMA.....	84
6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER.....	88
6.1. Sonuçlar	88
6.2. Öneriler	89
6.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	89
6.2.2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	91
7. KAYNAKLAR.....	92
8. EKLER	100
9. ÖZ GEÇMİŞ ve İLETİŞİM BİLGİLERİ	105

ÖZET

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlara ve Sanat Etkinliğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi.

Bu araştırmada Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlara ve Sanat Etkinliğine ait tutumları incelenmiştir. Bu araştırmanın problemini Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlar ve Sanat Eğitime yönelik tutumları ile bu tutumların bazı değişkenlerle arasındaki ilişkileri oluşturmaktadır. Araştırmanın deseni; Nicel yaklaşıma dayalı Betimsel Araştırma yöntemlerinden olan Tarama (Survey) yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 Eğitim Öğretim yılında ki Trabzon ve ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda çalışan 171 Okul Öncesi Öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacının kendisi tarafından geliştirilen Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanata ve Sanat Etkinliğine karşı Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin yorumlanması için SPSS programı ve veri analizi için tanımlayıcı istatistiksel işlemler, ölçeğin psikometrik işlemlerinde açıklayıcı faktör analizi ve karşılaştırmalı istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır.

Araştırma sonucunda; Sanata ve Sanat Etkinliğine karşı en yüksek tutum değerine sahip olanlar liselerdeki okul öncesi sınıflarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri çıkmıştır. Mezun oldukları program dikkate alındığında, en yüksek tutum değerine çocuk gelişiminden mezun olan öğretmenlerin sahip olduğu, en düşük tutum değeri ise okul öncesi mezunu öğretmenlerde olduğu görülmüştür. Çocuk gelişimi programından mezun olan öğretmenlerin sanat etkinliğine karşı tutumlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Sanat Etkinliği yapabilmek için görsel sanatlarla ilgili bir eğitim alan öğretmenlerin puanı almayanlarinkine oranla daha yüksek bulunmuştur. Öğretmenlik deneyimi ile sanat etkinliğine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre çok daha fazla olduğu tespit edilmiş ve yapılan analizde kadın ve erkek öğretmenlerin sanat etkinliğine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin çalıştıkları okul türleri ile sanat etkinliğine karşı tutumları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanatlar Eğitimi, Sanat Etkinliği, Okul Öncesi Öğretmeni, Okul Öncesi Eğitimi, Tutum.

ABSTRACT

The Investigation Of Pre-School Teachers' Attitudes Towards Art And Art Activities.

In this research, the attitudes of pre-school teachers towards both art and art activities they use in their classes are investigated. The attitudes of pre-school teachers towards art and the relationship between these attitudes and some variables creates the problem of this research. The pattern of the research; the survey technique that is one of the methods of descriptive research based on quantitative approach is used.

171 pre-school teachers working in Trabzon Ministry of Education schools in 2014-2015 education year forms research's working group. In this research, the attitudes of pre-school teachers towards art and art activities scale that is developed by the researcher in order to gather information is used.

The result of the research; it comes out that the pre-school teachers working in high schools' pre-school classes have the most attitude value towards art and art activities. When the departments teachers graduated are considered, the ones who graduated from Child Development and Training Department have the most attitude value. Also, the others who graduated from Early Childhood Education Department have the least attitude value. It's obvious that the teachers graduated from Child Development and Training Department have more attitude value towards art activities. To make a comparison, the points of teachers who had an education related with visual arts in order to do art activities are better than the others who do not. No difference between their teaching experience and the attitudes towards art activities is determined. But it is determined that the number of women teachers are more than men. And in the analysis, there is not a meaningful difference between men and women teachers' attitudes towards art activities. There is not a meaningful difference between the types of schools teachers are working and their attitudes towards art activities.

Keywords: Visual Arts Education, Art Activities, Pre-school Teachers, Pre-school Education, Attitudes

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Öğretmenlere Ait Tanımlayıcı Bilgileri Gösteren Tablo.....	75
2.	Ölçeğin Faktör Analizi Sonuçlarını Gösteren Tablo	78
3.	Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okullara Ait Tanımlayıcı Bilgileri Gösteren Tablo.....	80
4.	Öğretmenlerin Aldıkları Sanat Eğitimiyle İlgili Tanımlayıcı Bilgileri Gösteren Tablo.....	81
5.	Türleri Farklı Kurumlarda Çalışan Öğretmenlerin Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları Arasındaki Farklılıkları Gösteren Tablo.....	81
6.	Farklı Programlardan Mezun Öğretmenlerin Güzel Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları Arasındaki Farklılıkları Gösteren Tablo.....	82
7.	Kadın ve erkek öğretmenlerin Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları arasındaki farklılıkları Gösteren Tablo.....	82
8.	Çalışma Deneyimi İle Tutumlar Arasında İlişkiyi Gösteren Tablo.....	83
9.	Sanat Eğitimi Alan ve Almayan Öğretmenlerin Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları Arasındaki Farklılıkları Gösteren Tablo.....	83

KISALTMALAR LİSTESİ

BTF	: Bilgi Toplama Formu
GSDTÖ	: Geçerlik Sonrası Düzenlenen Tutum Ölçeği
OÖSEKTÖ	: Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanat Etkinliğine Karşı Tutum Ölçeği
SHÇEK	: Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu
SPSS	: Statistical Package For Social Sciences
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu

1. GİRİŞ

İnsanoğlu çocukluğu süresince daima öğrenme ve keşfetme eğilimindedir. Yaşadığı sürece de öğrenme süreci devam eder. Çocuklar okul çağına gelmeden çok daha öncesinde öğrenmeye ve keşfetmeye karşı büyük bir heves ve istek duyarlar. Keşfettikçe öğrenirler, öğrendikçe gelişirler, çevrelerinde olup bitene karşı fikir sahibi olurlar. Okul öncesi olarak adlandırılan dönem olan ilk altı yılda çocuklar çok çabuk büyür ve gelişim alanlarında şaşırtan bir hızda yetkinleşirler. Dolayısıyla çocuğun toplumun bir bireyi olmasının yolu açılmış olur. Bu dönemde beyin çok çabuk geliştiğı için etrafında olup bitene karşı en açık olduğu dönemdir. Dolayısıyla çevresinde olup bitenler çocuğu derinden etkiler. Çevresinin vereceğı desteğe, oluşturacağı ortama, olanaklara göre, çocukların keşfedecekleri, öğrenecekleri ve bunların hangi hızda olacağı değişiklikler gösterecektir. Çevresinden alacağı etkilerin olumlu veya olumsuzluğuna göre istenen veya istenmeyen durumlar ortaya çıkacaktır. Hassas olduğu bu dönemde çocuğun her anına dikkat etmek gerekir. Çocuğun çevresi, uyanları ne kadar çok olursa ve dikkatli seçilirse, çocuk o kadar doğru öğrenecek ve hızlı gelişecektir. Bununla birlikte çocuğun ilk yıllarında uyanlarının yeterli olmadığı, fiziksel ve duygusal desteğın yeterli düzeyde sunulmadığı ve yeni öğrenme imkanlarının oluşturulamadığı bir ortamda geçirmesi çocuğun beyin gelişimini olumlu etkilemeyecektir. Böylelikle çocuğun bilişsel, dil, motor, sosyal ve duygusal gelişimlerinde gecikmelere, ayrıca davranışlarında da problemlerin görülmesine yol açacaktır (Okul Öncesi Eğitimi Programı, 2013). Çocuklar için hassas olan bu dönemde öğretmenlere çok büyük görevler düşmektedir. Öğretmen ne kadar yetkin olursa çocuklarda bu dönemi o kadar sorunsuz, hatta verimli geçirmiş olacaktır.

Okul öncesi döneminde çocuğun algılama, biçim verme, düşünme süreçleri ile çevresini tanımayı, anlamayı öğrenmeye başlaması ile eleştirme, yorumlama yeteneğı de gelişmeye başlayacaktır. Böylelikle yorumlama ve beraberinde de eleştiri yetisini olabildiğince erkenden uyandırmak ve yapılandırmak anne, babanın ve öğretmenin önemli bir görevidir (Yavuzer, 1993). Bu yeteneklerin erken uyandırılması sonucunda da çocuğun gelişimine ve yetişmesine çok büyük katkı sağlayacaktır Davun'un (2009). yaptığı araştırmaya göre görsel sanatlarla ilgili eğitim alan çocuklarda estetik yargılarının anlamlı bir fark taşıdığı belirlenmiştir. Geliştirilen Okul Öncesi Görsel Sanat Eğitimi Etkinliklerini almış çocukların, geleneksel yöntemle öğretim yapılan çocuklara göre daha başarılı oldukları da belirlenmiştir.

Eğer çocuk kavrayabildiğı şeyleri resim gibi sanatsal biçimde ifade edebiliyorsa anlayış gücü çok daha güçlü ve de canlı olacaktır. Çocuklar etraflarını kendi algıladıkları

şekilde görürler ve bu durumu kendi ifadeleriyle yansıtmaya çalışırlar. Çocuk resminin başlıca değeri, çocuğun düşünce biçimini ve muhtevasını taşımasıdır (Yavuzer, 1993). Çocuk resmi, sanatsal bir üründen çok çocuğu ve dünyasını anlamanın yoludur. Çocuğa verilecek doğru yaklaşım ve eğitimle çocuğun hem anlaşılmasında hem de şekillendirilmesinde büyük yol alınmış olacaktır.

Okullarda görsel sanat eğitimi (resim) genel eğitimin bir parçası olarak görülmekle birlikte kendine özgü, kendine has eğitimi, yöntemi ve teknikleri olan bir alandır. Öğrenciler için bu etkinlik, düşünsel, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor faaliyetlerde bulunarak kendilerini ifade etmelerine imkan veren çok yönlü, önemli bir araçtır. Okul öncesi sanat eğitiminde etkinlik ortamının hazırlanmasında öğretmen son derece bilinçli ve duyarlı olmalıdır (Artut, 2004). Öğretmen bu alanda eğitim almamışsa veya yeterince yetkin değilse sanat etkinliklerinin amacına sorunsuz ulaşması çok zordur.

Literatür taraması yapıldığında, mevcut sanat etkinliği uygulamaları incelendiğinde, konuyla ilgili kitaplar, internet sayfaları incelendiğinde, okul öncesi programı incelendiğinde sanat etkinliği uygulamalarının sanat kısmı eksik kaldığı görülmektedir. Çoğunlukla iş eğitimi çalışmaları şeklinde ve daha çok öğretmenlerin yaptığı çalışmalar şeklinde uygulandığı görülmüştür. Bu durumun sebepleri olarak da öğrencilerin kendileri yaptığı işleri zamanında yetiştirememesi ve velilerin yapılan işleri beğenmesi isteği olarak görülmüştür. Öğretmenlerin sanata karşı tutumlarının, sanat etkinliğinin uygulanması aşamasında çok önemli olduğu bir gerçektir. Çocuklara erken yaşlarda görsel sanat eğitimi verilerek sanattan anlayan, sanatı sorgulayan, duyarlı nesiller yetişmesine katkı sağlayacağı düşünülürse, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlere yol göstermesi ve rehber olması açısından bu durum tespitini yapmak ve bu konuda yeni araştırmalara örnek teşkil etmesi açısından bu çalışma önemlidir.

Öğretmenlerin sınıflarında uygulayacakları etkinliklerde, anlatacakları kavramları, konuları anlamaları, etkinliklerin verimli uygulanmasını etkileyecektir. Öğretmen görsel sanatlar konusunda ne kadar donanımlı olursa etkinliğin verimliliği o kadar fazla olacaktır.

Özellikle okul öncesi dönemde kazanılan bilgilerin daha kalıcı olduğu ve sonraki yıllarda kazanılacak bilgilere temel oluşturduğu bilinmektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin derse karşı olumsuz tutumlarını çocuklara aktararak, çocukların tutumlarının eksik ya da yanlış şekillendirmesini sağlamak mümkündür. Bu durum çocukların sanatla ilgili olumsuz tutumlar geliştirmelerine yol açabilir. Bunun yanında tam tersi durumda da bu alanı sevmelerine ve bu alanda olumlu tutumlar kazanmalarına neden olabilir. Sergilenecek tutumlar başarıyı olumlu veya olumsuz etkileyecektir. Dolayısıyla öğretmenlerin sanata ve sanat etkinliğine karşı olumlu veya olumsuz tutumlarının belirlenmesi ile giderilmesi konusunda bu çalışma önem kazanmaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin daha verimli bir görsel sanatlar eğitimi verebilmesi, sanat eğitimi ortamının ihtiyaçlarına göre programlar düzenlenebilmesi, öğretmenlerin görsel sanat eğitimine karşı olumlu tutumlar geliştirebilmeleri ve görsel sanat eğitiminde daha çok başarılı olabilmeleri adına dikkate alınması gerekenlerin neler olacağı sorusuna cevap aramak için sanat etkinliğine yönelik tutumlarını saptamak yararlı olacaktır.

Okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinliğini uygulaması, etkinlik uygulamalarının değerlendirilmesi üzerine, öğrencilerin sanatsal durumu ile ilgili çalışmalar olmasına rağmen okul öncesi öğretmenlerinin sanata ve sanat etkinliğine karşı tutumları ile ilgili yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yapılan araştırma bu alandaki bir boşluğu da doldurması açısından önemli görülmektedir. Yetişkinler ve gençlerden görsel sanat konusunda olumsuz tutumlara, yanlış, yetersiz bilgilere, ya da olumsuz yargılara sahip olan, estetik bakışı zayıf kişi sayısı azımsanamayacak kadar çok olduğu düşünülürse, bu durumun kısa bir sürede hemen oluşmadığı ve bir sürecin eseri olduğu kesindir. Bu olumsuz tutumların birçok sebebi olabilir. Yapılan araştırmada sistemli, düzenli eğitimin ilk aşaması olan okul öncesi eğitimde bu eğitimi veren öğretmenlerin görsel sanata karşı tutumları ve sınıflarında uyguladıkları sanat etkinliğine karşı tutumları incelenmeye çalışılmıştır.

Bu çalışmada amaç okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanatlara ve sanat etkinliğine karşı tutumlarının ne düzeyde olduğunu tespit etmek, nasıl tutumlar sergilediklerini incelemektir. Okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanatlara ve sanat etkinliğine karşı tutumları ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Uygulayacağımız Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanat Etkinliğine Karşı Tutum Ölçeği ile; öğretmen tutumlarıyla değişkenler arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın alt amaçlarına çözümler bulunmaya çalışılacak, bu sayede de alt amaçların çözümü ile araştırmanın amacına ulaşılabilecektir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile okul öncesi kurumlarda uygulanan Görsel Sanatlar ve Sanat Etkinliğine yönelik öğretmen tutumlarının bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşabilmek için aşağıdaki alt amaçlara yanıtlar aranmıştır.

1.1.1. Alt Amaçlar

1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlara yönelik tutumları nelerdir?
2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanat Etkinliğine yönelik tutumları nelerdir?
3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin çalıştıkları okul türü ile tutumları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
4. Okul Öncesi Öğretmenlerinin mezun oldukları program ve tutumları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
5. Okul Öncesi Öğretmenlerinin cinsiyetleri ile tutumları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
6. Okul Öncesi Öğretmenlerinin deneyimleri ile tutumları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?
7. Okul Öncesi Öğretmenlerinin aldıkları sanat eğitimi ve tutumları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

1.2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Okul Öncesi dönem birçok becerinin ve alışkanlığın temellerinin atıldığı bir dönemdir. Görsel sanatlar eğitiminin temellerinin de bu kritik dönem içinde yer aldığı söylenebilir. Okul öncesi dönemde uygulanan sanat etkinliklerinin sanat yönünün yetersiz kaldığı düşüncesi, daha çok öğretmenlerin yaptığı bu çalışmaların iş eğitimi ağırlıklı oluşu araştırmacıyı bu alanda çalışmaya yöneltmiştir. Okul öncesi öğretmenlerine yol göstermesi, rehber olması düşüncesiyle bir durum tespiti yapmak ve dolayısıyla bu konuda yeni araştırmalara örnek teşkil etmesi açısından yapılan bu çalışma önemlidir.

Bu araştırma öncelikle okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanatlara yönelik hangi yeterliklere sahip olduğunu ortaya koyacaktır.

Bu araştırma sonucunda elde edilecek veriler;

Ülkemizde okul öncesi kurumlarda uygulanan sanat etkinliği, dolayısıyla görsel sanatlar eğitimi hakkında düşünme, tartışma ve yeni araştırma olanakları oluşturması,

Okul öncesi öğretmenlerinin sanata ve sanat etkinliğine karşı tutumlarına dikkat çekilmesi, olumsuz tutumlara karşı gerekli önlemlerin alınabilmesi açısından önemli olacağı düşünüldüğünden,

Var olan programı uygulayan okul öncesi öğretmenleri hakkında gerçekçi değerlendirmelerin yapılmasına imkan sağlaması,

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2014-2015 Eğitim Öğretim yılı, Trabzon ilinde ki okul öncesi öğretmenlerini kapsamaktadır. Bu araştırma 7 erkek ve 164 kadın olmak üzere toplam 171 öğretmen ile sınırlıdır.

Bu araştırma sadece okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerle sınırlıdır.

Araştırmadan elde edilen bulgularlar, uygulanan ölçekle elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Çalışma ile ilgili elde edilecek verilere, ilgililerin samimi ve içten cevaplar verdikleri vermiş oldukları bilgilerin gerçek duygu ve düşüncelerini yansıttığı varsayılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin kendilerine verilen yönergeleri takip ettikleri, anladıkları ve uyguladıkları varsayılmıştır.

Seçilen araştırma yönteminin bu araştırmanın amacına, konusuna ve çözümüne uygun olduğu varsayılmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeğin, öğretmenlerin geliştirdikleri tutumları ve mesleki doyumlarını ölçme yeterliliğine sahip olduğu varsayılmıştır.

Araştırma için seçilen kurumlarda çalışan öğretmenlerin sayılarının veri toplama için yeterli olduğu varsayılmıştır.

1.5. Tanımlar

Sanat: Bir duygunun, tasarımın veya güzelliğin anlatımında kullanılan yöntemlerin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılıktır (Buyurgan ve Buyurgan, 2001).

Sanat Eğitimi: Eğitim biliminin bir dalı olarak sanatın, estetiğin, sanat tarihinin, eğitim ve öğretimle ilgili bütün sorunlarıyla ilgilenen, bireyin sanatsal ve estetik gelişimi, sanatta öğrenme ve yaratıcılık eğitimi, sanat öğretiminin araştırma konuları içinde yer alan eğitime sanat eğitimi denir (Kırıçoğlu, 1991).

Sanat Etkinliği: “Günlük eğitim programında, serbest zaman etkinlikleri içerisinde özelliklerine göre farklı teknikler gerektiren, yoğurma maddeleriyle, kağıt çalışmalarıyla, boya çalışmaları ve kolaj çalışmaları ile her gün düzenli olarak aynı anda çocuklara sunulması gereken etkinliklerdir” (Aral, Kandır, Yaşar, 2001).

Okul Öncesi: Zorunlu ilköğretim çağına gelmemiş 0-6 yaş çocuklarının bedensel, duygusal, zihinsel ve toplumsal gelişmelerine katkıda bulunmak ve onları ilköğretime hazırlamak amacıyla eğitim verilen döneme okul öncesi denir. (Fidan ve Erden, 1994)

Tutum: “Bir kimse, nesne ya da durumla ilgili oldukça organize ve sürekli olan inanç ve duygulardır. Bu inanç ve duygular bireyin o kimse, nesne ya da duruma karşı belirli bir biçimde davranmasına yol açar” (Cüceloğlu, 2003).

Öğretmen Tutumu: Öğretmenlerin eğitim ortamlarında, çeşitli faktörlere bağlı olarak öğrencilere yönelik sergiledikleri davranış biçimlerine denir (Tekerci, 2008).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

2.1.1. Sanat Eğitimi

Çevremizde sıkça karşılaştığımız gibi insanların bazıları diğer insanlara göre farklı farklı yetenekleri ile diğer insanlardan ayrılırlar. Kimisi güzel şarkı söylerken, kimisi güzel çalgı aleti çalabilmektedir. Kimisi güzel resim, heykel yaparken, kimisi de güzel şiir yazabilmektedir. Ortaya konulan bu yeteneklerin bazıları taklit edilerek veya eğitimle öğrenmek mümkündür. Bu eğitimi alan kişilerin estetik duyarlıklarının geliştirilmesi mümkün olmaktadır. Buradan şu sonucu çıkartabiliriz ki sanat öğretilbilir bir disiplin olarak yapılandırıldığında eğitimi ve öğretimi çok daha kolay olacaktır (Özsoy, 2003). Sanat eğitimi kavramı eğitimin ve sanatın farklı konumlarda, boyutlarda ve yoğunlukta bir araya gelmesiyle oluşan bir alandır. Sanat eğitimi çevreyi algılama, görme, isimlendirme ve düzenlemeyle başlangıç gösterirken daha sonra ise ürünler vererek, verdiği ürünlerden haz duyarak gelişir. Okuldaysa, çocuğa bir disiplin alanı olarak sanatsal bilginin ve deneyimin belli bir düzen içinde, kazandırılmasını sağlar. Bu aşamadan sonra artık sanat, ürünüyle, tarihiyle, eleştirisiyle ve estetiğiyle öğrenilen ve öğretilen bir ders olmuştur (Kırıçoğlu, 2002). Örgün eğitimin daha en başında, sanat eğitimi, eğitimin amaçlarına yönelik geniş tanımlamaları barındıran, çocuğun mutlu, özgür ve yaratıcı olmasını hedefleyen, çocuğu amaca güdüleyen ve de bu amaca ulaştıran mühim araçlardan birisi olarak gösterilebilir (Ayancı, 2006). Sanat eğitimiyle çocukların kendilerine has anlatım yetenekleri ve düşünme becerileri geliştirilmelidir. Bununla birlikte asıl önemsenecek olan ise eğitimin geneline bakıldığında, çocukların çoğunun gelecek hayatlarında güzel sanatlarla ilgili yönlendirilmeyecek olsalar da belli bir düzeyde de olsa görsel sanatlar ve sanat kültürü alanında bilgilendirilmeleri gereklidir (Kalyoncu ve Süzen, 2010).

Görsel sanatlar eğitimi kişiye estetik kişilik kazandırmayı amaçlayan, bunu yaparken de tüm sanatların teknik ve yasalarını kullanan bir eğitim dalıdır. Sanat eğitimi sürecinde estetik ilkeler doğrultusunda düşünme, bilgilenme, algılama, tasarlama, yorumlama ve eleştirme davranışları bütün sanatların dilinden faydalanılarak yapılır (Aykut, 2006). Bilimle sanatı bir araya getiren mühim bir alan olarak görsel sanatlar eğitimi verebiliriz. Görsel sanatlar eğitimi, okul öncesi dönemden üniversiteye kadar olan örgün eğitimde olsun veya boş zamanlara değer katmak için hobi amaçlı olsun, yaygın olarak en önemli

eğitim alanlarından biri olmaya devam edecektir (Özsoy, 2003). İki ayrı alan olan sanat ve eğitim ile bu iki alanın oluşturduğu sanat eğitimi kavramı ile 1900lerin başında beri toplumsal alanda ve genel olarak, bütün güzel sanat alanlarını ve biçimlerini kapsayan, okulun içinde ve dışında, yaratıcılığı içeren sanat kaygısı taşıyan eğitimi tanımlanmaktadır (San, 1983).

Genel sanat eğitimine bakıldığında insanın kendini tanımlamasında, kanıtlamasında doğadaki varlıkların algılamasında ve betimlemesinde hiçbir sanat resim sanatı kadar etkili olmamıştır. Okul öncesinde görsel sanatlar eğitimi, çocuğun daha önceden öğrendiği bazı sözcük ve davranışlardan daha güçlü, yalın bir iletişim ve anlatım aracı olarak önümüze çıkar. Çizme, boyama ve üç boyutlu çalışma etkinlikleri kavramlar, algı, duygular, düşünceler, tepki ve becerilerinin çocuktaki somut göstergeleridir (Artut, 2004). Kalyoncu (2013) yapmış olduğu araştırma sonucunda ülkemizde ilk ve orta öğretim düzeyinde verilen sanat eğitiminin, olması gerekenden uzak ve yüzeysel olarak verildiğini ortaya çıkartmıştır. Dolayısıyla örgün eğitimin ilk aşaması olan okul öncesi düzeyde de aynı sonucun çıkması olasıdır. Buradan yola çıkarak okullarda verilen sanat eğitiminin niceliğinin ve niteliğinin artırılması gerektiğini söyleyebiliriz.

MEB'e (2013) göre:

“Sanat etkinlikleri, çocuğun yaratıcılığını ve hayal gücünü kullanarak problem çözmesine, eleştirel ve çözüm odaklı düşünmesine olanak tanıyan etkinliklerdir. Sanat etkinlikleri aynı zamanda çocukların kendilerini ifade ederek iletişim becerilerini geliştirmesine yardımcı olur. Bunlara ek olarak sanat etkinlikleri çocuğun kendini, içinde bulunduğu kültürü ve diğer kültürleri daha iyi anlamasına olanak tanıyarak farklılıklara saygı duymasına da yardımcı olur. Sanat etkinlikleri küçük grup çalışması olarak planlanan, çocukların ilgi ve gereksinimlerine yönelik olarak bireysel olarak da uygulanabilen etkinliklerdir. Sanat etkinlikleri bir öğrenme merkezinde yapılabileceği gibi gün içinde ayrı bir etkinlik olarak da yer alabilir. Süreç tek bir ürün ortaya çıkarmak amaçlı planlanmaz. Grubun sayısına ve özelliğine göre çeşitli etkinlikler ve etkinliklerle ilgili materyaller hazırlanmalı, çocuğa seçme fırsatı tanınmalıdır.”

Sanatın, insanlık tarihinin başlangıcından beri insanlığın bir parçası olduğunu görürüz. Mağara duvarında ki resimlerden beri sanat, insanın yaşamının betimlemesini, anlatımını, kökleştirilmesini sağlamıştır. Çoğu zaman insanlar düşündüğü şeyleri ifade etmek için hep sanatı kullanmıştır. Kişinin kendini ifade etmesinde ve düşüncelerini anlatmasında sanat çok önemli yeri vardır. Bu gün artık sanatsız bir toplum düşünülemez. Artık sanatla her yeni kuşak, daha önceki kuşağa bağlanarak, insanlığın sürekliliğini sağlayan önemli alanlardan biri haline gelmiştir (Özsoy, 2003).

Ünlü sanat tarihçisi Herbert Read'in tanımına göre sanat, “hoşa giden biçimler yaratma çabası”dır (Aktaran: Buyurgan ve Buyurgan, 2001).

Güzel Sanatlar Eğitimi kavramını tüm sanatlar ve bunların birbirleriyle olan ilişkisini, düşünsel olarak, toplum, izleyici, sanatçı, kültür ve eğitim bağlamında kuramsal olarak inceleyen çalışmalar olarak tanımlayabiliriz (Buyurgan ve Buyurgan, 2001). Görsel sanatlar tanımlaması, resmi, heykeli, mimarlığı, grafik sanatları, endüstri tasarımını, uygulamalı sanatları, sinematografiyi, fotoğrafıyı, tekstili, moda tasarımını, seramiği, bilgisayar sanatını ve benzer çok geniş bir alanı içine alır. Bu alanların tamamıyla alakalı olarak okul öncesi dönemden yükseköğrenime kadar geçen her dönemde sanatın eğitimi ve öğretimi ile alakalı uygulamalı ve kuramsal olarak yapılan çalışmalara sanat eğitimi veya görsel sanatlar eğitimi ifadesi kullanılabilir (Kırıçoğlu.1991). En yalın haliyle özetlenecek olursa sanat eğitimi okullarda yapılan resim-iş dersleri olarak tanımlayabiliriz. Okullarda verilen bu eğitimi yetişkin eğitimlerinden çok, yetişmekte olan çocuk ve gençlerin genel eğitimi olarak tanımlayabiliriz (San, 1983).

Bireyin kendini tanımasında ve geliştirmesinde çeşitli eğitim yöntemleri kullanılmaktadır. Sanat eğitimi bu yöntemler içinde, kişilik gelişimi ile yaratıcı düşünce gücünü geliştiren en önemli ve güvenli ortamlardandır. Çocuğun görmesini, aramasını, sormasını, denemesini, sonuçlandırmaya alışmasını sağlamak temel amaçlarını taşıyan sanat eğitimi, bireyin eğitiminin her aşamasında kesintisiz olarak sürmelidir. Ülkemizde çoğu okulda orta okula gelinceye kadar görsel sanatlar eğitimine branş öğretmeni girememektedir. Bu durumda da sanat eğitimi verecek öğretmenin bu konudaki yetkinliğini önemli hale getirmiştir. Öğrencilerin seviyelerine uygun doğru konu, yöntem ve teknikleri belirleyip uygulamak çok önemlidir. Sanat eğitiminde çocukların genel eğitimleri süresince kendilerini özgürce ifade edebilecekleri ortamlar önemlidir (Buyurgan ve Buyurgan, 2001).

Özellikle okul öncesi dönemde sanat eğitimi ile amaç sadece görsel ve plastik alandaki eğitimi vermek değil, aynı zamanda çocuğun kendini anlattığı ortamlar oluşturan bir süreç olduğu söylenebilir.

2.1.1.1. Sanat Eğitiminin Önemi

Çocuğun eğitiminde sanatın önemi azımsanamaz. Sanat eğitimi sadece yetenekliler için gerekli bir eğitim olarak düşünmemek gerekir. Sanat eğitimi ile sadece sanatçı değil bunun yanında sanata duyarlı, estetik algısı gelişmiş bireylerde yetiştirilebilir. Sanat çocuğun gelişmesinde en güvenilir ortama sahiptir. Burada çocuk çabası nispetinde, doğuştan gelen eğilimlerini uygulayarak deneyimlerini kullanır. Eğitimde çalışmalar bu doğal eğilimin paralelinde olmalıdır. Algı ve anlatımların arttığı günümüzde deneme imkanları veren sanat eğitimine yurt dışındaki programlarda büyük önem

verilmektedir (Gökaydın, 1990). Yalnız teorik bilgiyle hazırlanacak olan bir programla yetişecek çocuklar ruhsal açıdan gıdasız kalacaktır. Oluşacak bu boşluğu ise sadece sanat dolduracaktır (Tan, 2006). Görsel Sanatlarla ilgili eğitim veren öğretmenlerin alanlarıyla ilgili yeterliklere sahip olması ile eğitim alacak öğrencilerin gelecekte kendilerini ifade edebilmelerinde, estetik beğenilerinin gelişiminde, yeteneklerini fark edebilmelerinde büyük rol üstlenecektir. Görsel sanatlar eğitimi ile, çocuk iç dünyasını ve çevresinde ki nesnel dünyayı tanıyarak, anlamlandırabilmesine katkı sağlanmalıdır (Kalyoncu ve Süzen, 2010).

Sanat eğitimi ile çocuk, çevresi ile iletişimini ve etkileşimini arttırarak çevresine çok daha duyarlı olmayı, etrafında neler olup bittiğinin farkına varmayı ve çevresine daha inceleyici bakmayı sağlamış olur. Ortaya koydukları ürünlerle ve estetik algılarının gelişmesi ile kendilerine güvenlerinin artması çok daha kolay olabilmektedir. Anlatım sanatla ilgili en önemli özelliktir. Bireyin kendine has fikirleri, dünyası, duyguları sanatla görselliğe kavuşur. Sanat eğitimiyle çocuğa çok yönlü düşünmeyi, yalnızca kendi bildikleriyle ve sevdikleriyle yetersiz kalacağını öğretmek amaçlanır. Çocukların, yaptıkları çalışmaların hazzını duyarak, yapacakları çalışmaya daha istekli başlamalarını sağlar. Bu istekte ürettiklerinin kendilerinde uyandırdığı mutluluktur (Buyurgan ve Buyurgan, 2001).

Sanat eğitimi algılama, görmeyi öğrenme, görsel düşünmeyi sağlama, beğeni ve estetik değerler oluşmasıyla başlar ve daha sonra üretme, üretmeden, resim yapmaktan haz duyma şeklinde gelişim sağlar (Gürtuna, 2007). Resim ve boyamayla alakalı bütün etkinlikler, sanat eğitiminin kapsamında düşünülmelidir. Çocuğa resimle alakalı uygulanılabilecek tekniklerin sınırı yoktur. Her çeşit kalem, boya, fırça, yüzey resim yapmak için kullanılabilir. Resim yapmak ve çizmek çocuk için, adeta konuşma gibi bir anlatım şeklidir. Kendi kendine gelişen konuşma gibi, çizme ve boyama yetisi de insanda bağımsızca gelişir. Başka bir teze göre ise resim çizme ve yapma etkinliğiyle hedeflenen, sanatçı yapmak için eğitmek değil, sanatla eğitmektir (San, 1983).

Okul öncesi sanat eğitiminde çocukların yaratıcılıkları ve gelişimlerine destek niteliğinde etkinlikler bulunmaktadır. Okul öncesi dönemde öğretmenler sanat eğitimi alanında önemli role sahiptirler (Ulutaş ve Ersoy, 2004). Yapılan sanat etkinlikleri ile okul öncesi eğitim kurumları çocukların yaratıcılığını ve estetik duyarlılığını geliştirmeyi hedefler. Sanat etkinlikleri, okul öncesinde düzenlenerek verilen sanat eğitimi ile çocukların günlük verilen eğitim programlarının mühim bir bölümünü oluşturur (Duman, 2014). Eğitimin tüm dönemlerinde sanat eğitimine gereken önem ve zaman verilecek olursa, toplumdaki bütün kesimleri duyan, gören, sezen, eleştiren ve sorunlarını çözen, yaratıcı, yapıcı, kültürel değerlerini koruyan, özette her duruma karşı duyarlı olan kişiler

yetiştirme imkanı daima vardır. Bu söylenenlerden yola çıkarak hayat devam ettiği sürece sanata olan ihtiyacın daima süreceği söylenebilir (Tan, 2006). Ülkemizde okul öncesi kurumlarda sanat eğitimi çalışmaları, sistemli olarak yürütülmektedir. Her yaştaki çocuğun büyük kısmı, sanat eğitimi ile ilgilenmekten büyük haz duymaktadır. Çocukların almış oldukları sanat eğitiminde, dışarıdan bakılınca ellerini, elbiselerini ve etraflarını kirletmelerine rağmen, onların hem eğlenmesine hem de eğlenerek çokça fayda elde etmesini sağlayan etkinliklerin başındadır (Ulutaş ve Ersoy, 2004). Çocuğa yarar sağlayan bu etkinliklerde öğretmen çocuğun kendini ifade etmesini kısıtlamak istemiyorsa, çocuğun yaptığı çalışmalara müdahalesini en asgaride tutması gerekmektedir.

Sanat eğitimi günümüzde, temelde sanatsal etkinlikler ve etkileşimlerle toplumun ve kişilerin yaşadığı çevreye olabildiği kadar duyarlı olmalarını sağlamaya yöneliktir. Bahsedilen çevreyle kapsamlı, çok yönlü ve yararlı bir etkileşime girebilmelerine, estetik ihtiyaçlarına cevap vermeye, beğenilerine katkı sağlamaya, üretme ve yorumlayabilme güdülerini karşılamaya, kendilerinin sanatsal alanlardaki yapıtlarını, hayatlarını daha anlamlı olarak sanattan en iyi şekilde yararlanmalarını mümkün hale getirmeye yöneliktir (Türkiye Güzel Sanatlar Eğitimi Geliştirme Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 1991).

Acer'in (2015) yaptığı çalışmada yer alan çocukların, bir sanatçı ve sanat eseri ile etkileşimde bulunma, sanat eserinin ortaya çıkmasına tanıklık etme, sanat eserini yeniden yorumlama, yorumladıkları çalışmaları profesyonel anlamda bir sanat galerisinde izleyici beğenisine sunma gibi, kendileri için ilk olan bu deneyimleri yaşamak çocuklar için büyük bir heyecan ve mutluluk kaynağı olduğu görülmüştür.

Sanat eğitimi ortamı çocuğun kendini özgür hissettiği bir ortam olmalıdır. Sanat eğitimi, çocuğun karakterinin gelişmesine, kendine güvenmesine büyük katkı sağlamaktadır. Atölye derslerinde ki paylaşım, düzeni sağlama, sorumluluklar geliştirme, malzemeyi bilinçli kullanma konularında kendini geliştirir. Yaratıcı, barışçı, özgür, barışık, insancıl, toplumuyla bütünleşmiş, değişen şartlarla kendini yenileyebilme yetisine sahip, geleceğin izlerini yansıtabilen çocukların yetişebilmesi için sanat eğitimi elzemdir. Sanat eğitimi çocukların özgürce üretebilecekleri bir süreç ve ortam sağlamalıdır. Yaşadığımız bu çağda çocukların ruhsal olarak denge içinde ve paylaşımına açık yetişmeleri için sanat eğitimi vazgeçilmez bir araçtır. Çevremizdeki estetikten uzak ve zevksiz oluşumlar ancak sanat eğitimi derslerinde kazandırılacak estetik bilinçle güzelliğe dönüşebilir. Günümüzde belki tüm zamanlardan daha çok sanat eğitime ihtiyaç duyulmaktadır. Sanat eğitimiyle çocuklarımız önce kendisine ve sonrada çevresine saygı duymayı öğrenecektir (Buyurgan ve Buyurgan, 2001). Sanat eğitiminin görsel becerilerin kazanımındaki rolü küçümsenemez. Sanat eğitiminin öğrencilerin görsel becerilerinin gelişimine olan etkisi hedeflerini genişletmekte ve önemini de artırmaktadır. Sanat eğitimi

ile öğrencilere kazandırılması düşünülen görsel beceriler çevrelerindeki görsellerle kuracakları ilişkileri güçlendireceği için görsel farkındalıklarını ve görsel okuryazarlıklarını da destekleyecektir. Bu becerilerle insanların sanatsal ifadelerini ya da düşüncelerini görsel boyutta ifade edebilmeleri ve diğer görselleri anlamlandırabilmeleri evrensel görsel dili konuşabilmeleridir (Taşpınar, 2016).

Çocuğun yaratıcılığını gösteren en önemli verileri resimleri ve el becerisi işleridir. Bu sebeple çocuğu etkinliklerle tanıştırmak, heveslendirmek, yüreklendirmek ve desteklemek büyük önem taşımaktadır. Sanat etkinlikleri verilirken büyüme sürecinde çocuğun sanatsal gelişim çizgisini iyi izlemek yeteneklerini iyi tanımak, bireysel farklılıkları göz önünde bulundurmak faydalı olacaktır (Gürtuna, 2007).

Sanat eğitimi, eğitimin her aşamasında öğrencilerin seviyelerine uygun olarak, geniş tabanlı biçimde, çok yönlü bir şekilde gerekmektedir. Sanat eğitiminin bir karakter eğitimi olduğu düşünülüp, eğitimde uygulanacak programların bu ilkeye göre düzenlenmesi gerekir. Sanat eğitiminin bir gereği de günümüze uygun olarak, sanatın çok yönlü biçimde öğretilmesidir. Her çocukta yaratıcı bir yönün olacağı düşünülüp hazırlanan programlarında çocuğu merkez alarak, buna göre geliştirilmesine olanak sağlanmalıdır. Programda sadece ustalık ve beceri amaçlanmamalıdır (Tan, 2006). Bununla birlikte sanatla uğraşan herkesin de sanatçı olması gerekmediği zaten sanat eğitiminin de asıl amaçlarından birinin sanatçı yetiştirmek yerine muhatap olduğu insanları daha çok sanatla uğraştırmak olduğu söylenebilir (Taşpınar, 2014).

Çocuğun sanata karşı tavrı sanatsal deneyimler edinmesi ve sanat etkinliklerine duyacağı ilgi ile artacaktır. Sanat eğitimi verilirken çocuğun hedeflenen sonuca ulaştırılabilmesi için çocuğu iyi tanımak ve gelişim sürecini iyi bilmek gerekir. Erken yaşlardan itibaren doğru sanat eğitimi alan kişi yaratıcılık gücünü, özgünlüğünü, yeteneğini, estetik durumunu kendine güvenini geliştirme şansını daha fazla yakalayacaktır. Bu sebeple kişinin doğru sanat eğitimiyle erken yaşlarda tanışması geleceği açısından çok önemlidir.

2.1.2. Çocuğun Sanatsal Gelişimi

Her bireyin kendine has, az veya çok yaratıcı bir gücü vardır. Sanat eğitimi ile bu yaratıcılık güdülenir. Aldığı sanat eğitimi ile ve oluşturulan sanat ortamına göre giderek gelişme gösterir. Birey, çocuklukta kavramları öğrendiği ve anlamlandırdığı ilk dönemden, yetişkinliğe kadar geçen sürede farklı sanatsal evrelerden geçmektedir. Bütün çocuklar, yetişme şartlarına, kültürel ortamlarına ve bireysel özelliklerine göre çevrelerini farklı görür ve yorumlarlar. Dolayısıyla çocuk resimleri de bir birinden farklıdır. Ancak benzer

aşamalar gösterirler. Bu benzerlikler genel anlamda bütün dünyada benzeşen özellikler taşırlar. Okul öncesinde çocukların sanatsal etkinliklerinin gerçekleştirilmesinde hayal güçlerinden öte kişisel bilgi ve deneyimleri belirleyici olmaktadır. Onların bu etkinlikleri çevreyi ve araç-gereçleri tanıyarak, araştırarak gerçekleşir (Artut, 2004).

Çocuklar, çok erken yaşlarda ürettikleri ürünlerinde, gittikçe gelişen kendilerine has bir tavır ortaya koyarlar. Çocuklar çevrelerindeki dünya ile iletişim kurma amacıyla kendilerini ifade etmenin bir yolu olarak resim yapmayı, çizgiyi kullanır. Sanat bütün çocuklar için ikinci bir dil, söz kullanmadan, sembollere dayalı bir iletişim aracıdır (Davun, 2009). Okul öncesi dönem çocuklarında tam bir kavramın oluşmamasından ötürü soyutlama gibi gözükken çizgileri, algıları doğrultusunda anlık izlenimlerinin etkisindedir. Çocuk büyüdükçe yaptığı resimler kavramsal ve algısal bir süreci yansıtır (Kırıçoğlu, 1998).

Çocuğun gelişiminde görmek, algılamak, düşünmek ve çevresiyle tanışmak, oyun ve sanat içeren etkinliklere karşı içgüdüsel ve dinamik büyük bir istek vardır. Bu istekler, çocukta hayal kurmayla, imgesel becerilerle, konuşmayla, yürümeyle birlikte veya daha öncesinde de ortaya çıkabilir. Bununla birlikte, çocuğun boyama, çizme, inşa etme, yırtma gibi aktiviteleri yapabilmesi de şüphesiz belli bir kas gelişimini gerektirir. Çocuklar, hayaller kurarak, imgeler oluşturarak yetişkinlerden farklı düşünerek farklı farklı etkinliklere ve buluşlara yönelirler. Çocuklar yaptıkları etkinliklerle kendilerini ifade etmekte, olayları kavrayabildikleri, algılayabildikleri şekliyle dile getirebilmektedirler. Çevrelerindeki olayları ve varlıkları kavrama olgusunu da ancak kendileri bir yetişkin müdahalesi olmadan keşfettiklerinde doyuma ulaşabilmektedirler. Çocukların gelişim süreçlerini bilmeden, tanımadan yetişkinlerce bir şeyleri çarçabuk öğretmeye, yönlendirmeye çalışmak çocukların kendilerini açıkça ifade edebilme becerisinden uzak bırakabilir, özgünlüklerini kaybedebilirler. Dolayısıyla yetişkinlerin fazlaca etkisinde kalarak hayal güçlerini kullanmaktan vazgeçerek ezbere yönelebilirler. Yetişkinlerin yersiz, gereksiz müdahaleleri ve denetimleri, gelecekte çocukların sanata bakışlarını, estetik algılarını ve kendilerini ifade etme becerilerini olumsuz etkileyebilecektir (Artut, 2004).

Dünyanın her yerindeki çocuk resimleri aynı gelişim aşamalarını izlemektedir. Bu gelişme aşamaları evrensel özellikler gösterir. Sanat çocukların eğitiminde çok önemli bir etkidir. Çocuğun resimleri onun iç dünyasının, iç çatışmalarının ortaya çıkarılmasında çok yönlü gelişiminde, anlaşılmasında önemli bir etkidir (Tepecik ve Oğuzoğlu, 2002).

Özellikle 1960'lı yıllarda sanat eğitimi alanında etkisini gösteren V. Lowenfeld'in çocuk merkezli eğitim ve öğretim anlayışının etkisi günümüzde de devam etmektedir (Aykut, 2006). Çocuk resminin gelişim aşamaları dikkate alınarak yapılan sınıflandırma, çocuk resimleriyle yapılan araştırmalardan elde edilen sonuçlar doğrultusundadır. Çocuk

resimlerini araştıran bilim insanlarından V. Lowenfeld kişinin sanat yoluyla kendini anlatmasının sağlıklı duygusal gelişimin temeli olduğuna inanır. Bireyin sanatsal gelişimini evrelere ayıran Lowenfeld'in belirlediği gelişim evrelerini şu şekilde sıralayabiliriz.

- 1.Karalama Evresi (2-4 yaş)
- 2.şema Öncesi Evre (4-7 yaş)
- 3.şematik Evre (7-9 yaş)
4. Ergenlik Öncesi Evre (9-11 yaş)
- 5.Mantık Çağı (11-13 yaş)
6. Ergenlik Krizi (13 yaş ve sonrası) (Buyurgan ve Buyurgan, 2001)

1.Karalama Evresi (2-4 yaş)

Artistik üretimin ilk evresi, çizgilerle başlar. Çizgi veya karalamalar keşfetmeler, yeni malzeme ve düşüncelerle denemeler çocuklukta sanatsal uygulamaların genel bir evresini oluşturur. Büyümenin ilk adımı karalama ve çizmedir. Çocuğun gelişiminde önemli bir dışavurumdur. Küçük kas gelişimine paralel olarak çocuğun çizimlerinde kontrolü sağladığı ve zamanla karalamalarını geliştirdiği görülür (Artut, 2004).

Bütün çocuklar bulabildikleri iz bırakan herhangi bir nesneyi (kalem, pastel vb.) herhangi bir yüzeyde gezdirerek izler, lekeler bırakmaktan ve çizim yapmaktan büyük haz duyarlar. Çok özel bir motivasyona ihtiyaç duymayan bu hareketlerle çocuk sanatla ilk kez bu şekilde karşılaşmış olur. Çocuğun gelecekteki resimsel anlatımının başlangıcı olarak denetimsizce, omuzdan hareketli bu çizimler görülür. Bu durum, yaklaşık bir buçuklu yaşlardan itibaren görülür. İlk çizgilerle, noktalı vuruşlarla çocuk resimlerinin temeli atılır ve daha sonralarıysa basit çizgiler karalamalara dönüşüp doğal bir süreci izler (Artut, 2004).

Gelişigüzel, denetlenemeyen düzensiz çizgiler karalamakla başlayan bu dönemde çocuk kâğırda kalemi sürdüğünde çizgiler oluştuğunu öğrenmiştir. Ama malzemeyi daha iyi tanımak adına ağzına götürür, tadına bakar. Çocuk için bunlar oyundur. Bu dönemde parmaklarını çok iyi kullanamaz. Karalamalar yapmak çocuk için zevk aldığı bir etkinliktir. İlk başlarda omuzdan gelen hareketlerden oluşan dikey çizgiler daha sonra bilek ve ellerin hareketiyle oluşan yatay çizgiler çizilir. Dikey ve yataylarla başlayan çizgiler yaş ilerledikçe çembere, giderek de çizgi yumağına dönüşür. Çocuğun karalamalara olan ilgisi güdülenirse resme ilgi erken yaşta başlayacaktır (Gürtuna, 2007).

Çocuklar 1,5 yaşından önce çevrelerindeki objelerin ne işe yaradığını kavrayamazlar. Bu yaştan itibaren nesnelere tanımaya başlarlar. Kitaplardaki resimlere ilgi duymaya başlarlar, çizebileceği araç-gereçlerle çizmeyi, boyalarla boyayabileceği yüzeye ürkekçe de olsa boyaları yan yana, üst üste sürmeye bu dönemde başlarlar. Dikkat

süreleri kısa ve değişkendir. Normal gelişim gösteren bir çocuk rastgele, içgüdüsel olarak, kontrolsüz karalamalar yapar. Gerekli kas gelişiminin oluşması ile çocuğun karalama evresine geçişi, zekâ düzeyine, sağlık durumuna, resimle uğraşılan zamana göre biraz erken veya biraz geç olabilir. Bu evrede yapılan karalamalarda, mekân kavramı ve sınırlamalar olmadan yüzeyin her tarafı gelişigüzel kaplanmaktadır. Çevrelerini ilgiyle ve merakla, öğrenme isteği artarak incelerler. Rastladıkları her alana, ellerine geçen her türlü malzemeyle düzensiz karalamalar yapabilirler. Yaptıkları çizimlerde objenin gerçek hali ile benzerlik görülmez. Çizgilerin tamamı o ana mahsus duygusal ve mantıksal sürece bağlıdır (Artut, 2004).

Çok küçük yaşlardan başlayarak çocuklar kâğıda karalamalar yapmaktan çok büyük haz duyarlar. Bu dönemdeki çocukların herhangi bir şeyi temsil etme tasası yoktur. Sadece bu yaptıklarından ve etraflarındaki etkilerden hoşlandıklarından karalar ve çizerler. Lowenfeld ve Brittain bu dönemi "karalama evresi" olarak adlandırmıştır (Senemoğlu, 1994).

Çocuklar çoğunlukla çizgilerini büyük dairesel şekle sokma eğilimindedirler. Çizgileri dalgalı, tarayıcı, daha ince veya kalın olarak değişim gösterirler. Çocuklar bu evrede tasarlayacakları resimleri yapabileceklerinin genelde farkına varamazlar. Çizim alanında sıkça kollarını ileri geri döndürerek bazen de resim yüzeyinin dışına çıkarak rastgele çizgiler atarlar. Zaman geçtikçe, çocuklar kol hareketlerinin yapılan çizimler üzerindeki etkisini farkederek. Bu keşifle özel haz duydukları belli çizgilerin tekrarlanmasıyla ve çizgilerinin denetim altına alınmalarıyla gelişir (Roland, 1995'ten aktaran, Artut, 2004). Kas gelişimi arttıkça çizgilerin kontrolü de artar. Kontrollü karalamaların artmasıyla görsel algıda gelişim göstermeye başlar. Bu dönemde çok miktarda yapılacak karalamalar ile çizgisel gelişim artacaktır.

1,5-2 yaş arasında bulunan çocuklarda, ilk olarak yapılan karalamalar daha sonraları bir dizi düzenli şekil halini alır. Aşama aşama ayırt edilebilir şekillere dönüşüm göstererek sonraları simgesel ilk çizimlerin 3-4 yaşlarında tamamen çeşitli karmaşık şekle dönüştüğü görülür (Kellogg, 1969'dan aktaran: Somerville ve Hartley, 1994).

2. Şema Öncesi Evresi (4-7 yaş)

Bu evrede çocuklar çevreleriyle bilşsel iletişim kurmaya başlar. Resmettiği nesne ve kavramlar ile bağlantı kurma kaygısı taşımaya başlar. Okul öncesine başlayıncaya kadar çocuk dış dünya ile ilgili birçok nesneyi resmedebilir. Zaman geçtikçe nesnelere daha mantıklı yerleştirebilir ve nesnelere detaylar artmaya başlar. Gördüğü nesnelere çizmeye çalışırken dikkatini çizdiği şemada yoğunlaştırır. Görüşü büyük oranda nesnelerdir, duygularının egemenliğini taşır. Nesnelere oranları gerçeği yansıtmaz. Abartılar çok

çadır. Saydam ve görünmeyi gösterme durumu mevcuttur. Renklerin tanınması bu evrede başlar ve yaş ilerledikçe daha fazla renk kullanmaya başlar (Gürtuna, 2007).

4 yaş civarı çocuklarının benzer çizgi özellikleri olarak görsel kontrolünün geliştiğini, yapılan baş çizimlerinde yuvarlakların favori şekilleri olduğu söylenebilir. Bu yaş çocuğu yaptığı çizimi daha gerçekçi bir biçimde verebilmek için bazen gövdeye ikinci bir yuvarlağı, kollar içinde ikinci bir çift çizgiyi kullanabildiklerini, parçadan bütüne doğru bir sentez geliştirememeden dolayı çocuğun bu çabayı sıkça denemediği belirtilmiştir (Brut'ten aktaran: Steveni, 1968).

İlk temsil özelliği taşıyan resimler çocuklarda dört yaş dolaylarında görülmektedir. Ancak, buldukları ortamlarda resim malzemeleri olanlar bu evreye diğerlerinden önce girebilirler. Bu evreyi Lowenfeld şema öncesi evre şeklinde tanımlamıştır. Çocuklar istediklerini yapabildiğinde, bu etkinliğe daha çok vakit harcayarak, yaptıkları konularla alakalı, başka kişilere pek bir şey ifade etmese dahi kendisine çok şey anlatan çizimler yapacaktır. Çocuklar şema öncesi evrede resimleriyle ilgili konuşmayı severler. Ayrıca duygu ve düşüncelerini yansıtan resimler yaptıklarının farkındadırlar (Senemoğlu, 1994).

Çocukların yaşam biçimleri doğrultusunda sanatsal durumları oluşmaktadır. Ne kadar farklı ortamda yaşantıları olursa, çalışmaları da o oranda zenginleşebilmektedirler. Çocukların farklı ortamlarda bulunmaları bakış açılarını genişletmek için önemlidir. Müze, hayvanat bahçesi, sergi, bahçe, doğa, park vb. yerler ziyaret edilerek çocukların farklı ve yeni deneyimlerde bulunmaları sağlanabilir (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

3. Şematik Evre (7-9 yaş)

Bu evrede artık büyük kaslar gelişmiştir. Küçük kaslar ise gelişmektedir. İlgisi azaldığında bıkar ve çabuk yorulur. Nesnelere artık anlamsal bir bütünlük taşıyacak şekilde çizilmeye başlar. Mekân kavramı yer çizgisi ile verilmeye başlar. Figürler yer çizgisinin üzerine yerleştirilir. Çocuk bu evrede resimlerinde kendisiyle ilgili verdiği bilgilerin yanında başkalarının bir birleriyle olan ilişkilerini de göstermeye başlar. Figür ve nesnelereki oranlar çocuğun ilgi alanları konusunda ilginç bilgiler verir. Artık cinsiyet ayırımına dikkat etmeye başlamıştır. Yazmayı öğrenen çocuk kendini ifade etme konusunda yazıyı daha etkili bulmaya başlar ise resimden uzaklaşabilir. Yetişkinlerin olumsuz eleştirileri çocuğu resimden uzaklaştırabilir. Bu dönemde çocuk büyüklerinden ve özellikle öğretmeninden sürekli onay almak ister (Gürtuna, 2007).

Küçük çocuklardaki sanatsallık ile, okul çağına doğru gelişme göstermeye başlayan doğru ve gerçeği yansıtabilme becerileri beraber geliştirilirse, sanat eğitimi de her yaş için durmadan devam eder. Yaratıcılık da kesinti olmaz (Kırıçoğlu, 1991).

4. Ergenlik Öncesi Evre (9-11 yaş)

Araştırmacıların “gruplaşma evresi”, “biçimsel işlemler evresi”, “başkaldırma evresi”, “gerçeklik evresi” gibi isimler verdikleri bu evrede çocuk sosyal hayatın bir parçası olduğunun farkına varmıştır. Bu evre fiziksel ve ruhsal değişimlerin yaşanmaya başladığı ergenliğe girmeden önceki evredir. Görme yetisi gelişmiş, öğrenme hızlanmıştır. Öğrenme isteği çok güçlenmiştir. Kendi cinsinden çocuklarla çok daha fazla arkadaşlık yapar. Karşı cinse uzaktır. Resimlerinde görüş ve renk olarak gerçeği yansıtmaya özen gösterilir. Ne çizeceklerine zor karar verirler ve bolca ayrıntıya girerler. Henüz perspektif, ışık gölge, üçüncü boyut kavramları tam olarak oluşmamıştır (Gürtuna, 2007).

5. Mantık Çağı (11-13 yaş)

Bu evre ile gerçeği olduğu gibi taklit etme isteği görülmeye başlar. Modelden resim yapabilen, nesnelerin, figürlerin boyutlarına, oranlarına, renklere, perspektife dikkat ederek gerçekçi resimler yapmaya çalışan çocukta ergenlik sorunları görülmeye başlar. Bu evre ile çocuğun eleştirel bakma yetileri gelişmeye başlar (Gürtuna, 2007).

6. Ergenlik Krizi (13 yaş ve sonrası)

Linderman (1997), çocuklara ait bütün çizgi içeren aktivitelerinin, kendi içlerinde başka başka gelişim basamakları oluşturduğunu söyler. Bunlar:

İsimsiz karalamalar: Çizgileri gelişi güzeldir. Karalamaları genişçe kol hareketleriyle oluştururlar.

Kontrollü karalamalar: Motor koordinasyonunun gelişmesiyle kontrollü çizgiler oluşturulur. Yani çocuklar, el, kol hareketlerine göre nasıl çizgiler oluşturacaklarını fark ederler.

İsimlendirilen karalamalar: Yaptıkları karalamaları hiçbir nesne veya objeye benzememesine rağmen bir nesneye veya objeye benzetirler. Çocukların şekiller ile ilgili düşünmeye başladıklarını gösteren bu davranışları çocuklar için önemli bir gelişmedir. Çevrelerindeki olan olaylarla bağlantı kurar, şekillerin yapısını algılamaya başlarlar. Geometrik formların bazılarını bir nesneye veya bir insana benzetirler (Artut, 2004).

Çocuk resmine kuramsal açıdan bakan görüşleri ise şu şekilde sıralayabiliriz.

Gelişimsel yaklaşımlar: Oyun olarak çizim. Çizimi bir çeşit oyun faaliyeti olarak görebiliriz.

Projektif (Yansıtma amaçlı) yaklaşımlar: Bilinçaltının güdülerin kaynağı olduğunu söyler.

Sanatsal (Artistik) yaklaşımlar: Çocuğun karalamalar yaparken ve biten karalamalardan aldığı zevk olarak söyler.

Sembolik yaklaşımlar: Çocuk objenin kendisini değil, sembolik yansımasını resmetmektedir (Yavuzer, 1993).

Sanat eğitimi çocuğun beyninin sol ve sağ taraflarını dengelice kullanmasını sağlar. Çocuğun görsel algılamasını, estetik beğenisinin seviyesini, hayal gücünü kullanabilmesini, yaratıcılığıyla birlikte yazma, okuma gibi becerilerinin de gelişmesine katkı sağlar (Gürtuna, 2007). Dolayısıyla çocuğun kendini ifade etmesinde ve birey olma sürecinde sanat eğitiminin rolü küçümsenemez.

2.1.3. Okul Öncesi Eğitim

Çocuğun karakterinin oluşmasında, formal eğitimin ilk ayağı olan okul öncesine büyük görev düşmektedir. Bu dönemdeki çocuklar okulda öğrenmeye yeni başlamalarına rağmen sanat konusunda büyüklerinden çok daha özgün çalışmalar yapabilmektedirler. Eğitim sürecinin önemli dönemlerinden olan okul öncesi döneme, çocuğun doğumundan ilkokula başlayıncaya kadar olan dönem diyebiliriz. Bu dönem insan yaşamının da temelini oluşturmaktadır diyebiliriz. Çocuğun dışardan gelecek olumsuzluklara karşı en korumasız olduğu dönemi bu dönemdir. Ama aynı zamanda da öğrenmeye en istekli olduğu döneme de bu dönem diyebiliriz.

Oktay (1993) okul öncesi dönemi, dilimizdeki yaygın kullanımı ile çocuğun yaşamının, ilkokula başlamadan önce bir ya da iki yıllık dönemi olarak anlaşıldığını söylemiştir. Okul öncesi eğitimin ise 3-4-5 yaşlarındaki çocukların düzenlenmiş belirli bir program dahilinde eğitim gördükleri kurumlarda ki eğitim olduğunun söylendiğini oysaki en kapsamlı anlamı ile, çocuğun doğumdan ilkokula gidinceye kadar olan dönemi okul öncesi dönem ve bu yıllarda verilen eğitsel amaçlı etkinliklerin tamamını da okul öncesi eğitim olarak tanımlamıştır. Konaklı (1992) okul öncesi eğitimi, çocukların ilkokula başlamadan önce, zihin, duygu, kültür, beden ve sosyal açıdan gelişimini kapsayan, yaşını ve yeteneğini dikkate alarak belli bir plan ve program içinde yapılan eğitim olarak adlandırır. Oğuzkan ve Oral (1997) ise okul öncesi dönemi, doğumdan ilkokula kadar olan yılları kapsayan dönem olarak ifade eder. Okul öncesi eğitimi de bu dönemdeki çocukların kendilerine has özellikler ve gelişim seviyelerine uygun olan zengin uyaranların olduğu bir çevre imkanı sunan, tüm gelişimlerini de, toplumun kültür değerlerine göre, en iyi şekilde yönlendiren bir eğitim süreci olarak tanımlar.

Anne ile çocuğun evde uzun süre birlikteliği sağlıklı olmakla birlikte ilkokula direkt başlayan çocuklar ile okul öncesinden sonra ilkokula başlayan çocuklar arasında büyük farklılıklar da görülmektedir. Sonuçta, aileler mecbur olmamalarına rağmen, çocuklarının sağlıklı ve hızlı gelişimi için okul öncesi kurumlarını özellikle, 3 ila 6 yaş arası eğitimi

gerekli görmektedirler. Türkiye'de ilkokuldan önce eğitim veren okullar, ilk defa 1915 yılında Tedrisat-ı İbtidaiye Kanun-ı Muvakkati ile Ana Mektepler Nizamnamesi'ne göre ilkokul bünyesinde açılmıştır. Cumhuriyet döneminde ise çıkarılan yeni yönetmelikler ile okul öncesi eğitiminde önemli rol alan okul öncesi kurumlar günümüze gelene kadar büyük gelişmelerle özellikle büyük şehirlerde yarışmalı ticari kurumlara dönüşmüştür (Terwiel, 2010).

Ülkemizde okul öncesi eğitimin önemi, Cumhuriyet'ten sonra yayınlanan yönetmeliklerle (1927,1952 ve 1954'de) belirtilmiştir. Fakat asıl büyük gelişime 1973'te yürürlüğe giren ve okul öncesi kurumların bağımsız anaokulları olarak kurulmasına izin veren Milli Eğitim Temel Yasası ile sağlanmıştır. Okul öncesi eğitimi, çocuğun ilkokula başladığı zamana kadar geçen dönemin gelişimindeki önemi nedeniyle her geçen gün daha da önemsenmektedir. Okul öncesi dönemi karakterin oluşmasının ve şekillenmesinin sağlandığı, temel bilgilerin öğrenildiği, becerilerin ve alışkanlıkların kazandırıldığı, dolayısıyla ileriki yıllara etkisinden dolayı büyük bir öneme sahiptir. Hayatın bu kritik döneminde okulöncesi kurumlarında güvenli ve planlı bir eğitimle çocukların ileriki hayatlarında yeniliklere açık, uyumlu, yaparak yaşayarak deneyim kazanması, üretmesi sağlanabilecektir (Ayancı, 2006).

İnsan gelişimi doğum öncesinden başlayıp hayatın sonuna dek devam eden uzun bir süreçtir. Hayatın bu her dönemi bilinen kendine has özelliklere sahip olmakla birlikte sosyal, psikolojik ve fizyolojik unsurlarında etkisi ile her insanda farklılıklar gösterebilirler. Ancak okul öncesi olarak tanımlanan 0-6 yaş aralığını kapsayan dönemde çocuğun kendisini ve dış dünyayı tanımaya başlaması bir diğer anlatımla öğrenmenin başlaması olarak nitelendirildiğinden kişilik oluşumu, temel bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazanılması açısından büyük değere sahiptir. Çocuk bu kazanımları kendi kendine geliştiremeyeceğinden başkalarının yardımına gereksinim duymaktadır. Okul öncesi eğitimin de böyle bir gereksinimden doğduğu söylenebilir. Sağlıklı gelişimi için bu dönemdeki eğitim, çocuğun ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmesi gereklidir (Çetinkaya, 2010).

Türkiye'deki okul öncesi eğitim hizmetlerine bakıldığında hizmetlerin çoğunlukla, Milli Eğitim Bakanlığı (Okul Öncesi Eğitim, Kız Teknik Eğitim, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Müdürlükleri) ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından verildiği görülmektedir. Devlet kuruluşları yanında sivil toplum kuruluşları da farklı devlet kuruluşları ile işbirliği içinde ya da tek başlarına farklı çocuk eğitimi hizmetleri vermektedir. (Tüsiad, 2005). Bugün ise okul öncesi eğitiminin planlanması, yürütülmesi vb tüm hizmetler, Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü kontrolünde yürütülmektedir.

Çocuğun gelişiminde eğitim ortamının fiziksel koşulları, uygulanan program ve öğretmen büyük önem taşımaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Okul Öncesi Eğitimi Programına bakıldığında yaparak yaşayarak öğrenmenin ve yaratıcılığı geliştirici yaklaşımların ön planda tutulduğu görülür.

Ailenin vermiş olduğu eğitim ve çocuğun çevresel koşulları ne kadar iyi olursa olsun, okul öncesi eğitimin yerini tutmaz. Çocuğun yaşlarıyla beraber, uzman eğitimciler tarafından alacağı okul öncesi eğitim, çocuğu ilkokula hazırlamak yanında, çocuğa güven duygusu ve yaşama becerileri kazandırmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumunda iken çocuk, oyun ortamında, grup içinde girilen ilişkiler yoluyla toplumsal bir birey olmayı öğrenmekte, kurallara uyan, yaratıcı, paylaşabilen, işbirliği yapan, başkalarının duygularını anlayan ve kabullenen, öz denetime sahip ve sorumluluk alabilen sosyal bir birey olmayı öğrenmektedir (Yazar, 2007).

Okul öncesi eğitim ilk başlarda, ilkokul hayatında uyum sorunları yaşayabilecek durumdaki, gelişiminde gerilikler gösterebilecek, kırsal bölgelerde yaşayan çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için planlanmıştır. Fakat her ne kadar Türkiye'de okul öncesi eğitim bu sebeple başlasa da bugün, ebeveynlerin yoğun hayat şartlarının getirdiği bakımda karşılaşılan sorunlar, sosyo-ekonomik durum ve coğrafi özellikler okul öncesi eğitimin şehirlerde ve hatta tüm ülkede çoğalmasına sebep olmuştur. 1992 yılından beri Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün kurulmasıyla okul öncesi eğitimin genele yayılması ve niteliğinin de artırılması maksadıyla yoğun bir uğraş gösterilmeye başlanmıştır (Unicef, 2007). Milli Eğitim Bakanlığının ve dolayısıyla Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü'nün katkıları sonucunda da günümüzde artık bütün yerleşim yerlerinde okul öncesi eğitim kurumları mevcuttur.

Okul öncesinde çocuklar toplumun kültürel değerleri doğrultusunda yönlendirilerek ilköğretime hazırlanmaktadır. Aynı zamanda okul öncesi dönem zorunlu olan ilkokul dönemine henüz gelmeyen çocukların bedensel, zihinsel ve sosyal gelişiminin planlandığı bir ortam sağlayan ve onları ilkokula hazırlayan bir eğitim dönemi olarak tanımlanabilir (Fidan ve Erden, 1998).

Kaliteli geçen bir okulöncesi eğitim ile kalıtsal özellikler en üst düzeye getirilebilmektedir. Okulöncesi dönem insan hayatında önemli bir dönemdir. Okulöncesi eğitiminin öneminin artmasında insan gelişiminin yüzde sekseninin bu yaşlarda tamamlanması da etkili olmaktadır (Kefi, 2000).

Okul öncesi dönemde çocuğa sağlanan sevginin ve şefkatin önemi azımsanamaz. Fakat bununla birlikte önemli olan başka bir noktada gelişimini tüm yönleriyle destekleyebilecek sosyal ve fiziksel ortamlardır. Yaşantılarının çok önemli olduğu bu dönemde çocuğun gelecek hayatında nasıl biri olacağı büyük ölçüde bu yaşlarda

oluşmaya başlar. Bu dönem çocuğun dışarıdan gelen etkenlere karşıda en savunmasız olduğu dönemdir. Bu dönemde çocuk hızlı gelişmekte ve öğrenme kapasitesi en yüksekte olduğu dönemlerden birini yaşamaktadır. Öyleyse bu dönemde çocuğa verilenler ile çeşitli sebeplerle verilmeyenlerden ötürü onun ilerdeki yaşantısı büyük ölçüde etkilebilir (Oktay, 2005).

Ayrıca bu dönem de çocuğun temel alışkanlıklarını kazandığı öğrenme gücünün yoğunluk gösterdiği, zihinsel yeteneklerinin hızla geliştiği ve biçimlendiği düşünülecek olursa fiziksel, duygusal, sosyal, zihinsel, dil ve ahlak gelişimi bakımından çocuğa sistemli bir eğitim verilebileceği en önemli dönem olduğunu söyleyebiliriz.

Yapılan bilimsel çalışmalar ve çağdaş eğitim alanındaki uygulamalar sonucunda sağlıklı, nitelikli ve istenilen davranışlar taşıyan bireyler yetiştirmek için eğitime çok küçük yaşlarda başlanmasının gerektiği ortaya koyulmuştur (Tekerci, 2008). İnsan hayatının temelini oluşturan okul öncesi eğitimini, eğitimin en önemli aşamalarından biri olarak düşünebiliriz. Bu dönem de ailenin çocuğa sağladığı sevgi ve şefkat, çocuğun sağlığı ve beslenmesi kadar önemlidir. Mutlu, sağlıklı, yaratıcı insanların yetiştirilebilmesi için eğitimcilerin bu dönemi tanınması, iyi bilmesi ve en iyi şekilde değerlendirmesi gerekir (Aral, Yaşar ve Kandır, 2011). Eğitim kurumlarının fiziki özelliklerinin çocuk gelişimi üzerinde önemli bir etken olduğu bilinmektedir. Eğitimin verildiği mekân, alınan eğitimin daha nitelikli olmasını etkileyen çok önemli bir unsurdur (Çetinkaya, 2010).

0-6 yaş çocukların büyümesinde ve gelişmesinde en önemli dönemdir. Bu nedenle çocuğun eğitiminde sosyal, duygusal, bilişsel, psiko-motor ve diğer gelişimlerine erken yaşlarda rehberlik etmek büyük önem taşımaktadır (Poyraz ve Dere, 2006). Dolayısıyla çocuklarda gelişim sağlamak adına çocuklarla çeşitli etkinlikler yapılmakta ve çeşitli mekânlar düzenlenmektedir.

Bu etkinlik alanları düzenlenirken genellikle evcilik, blok, sanat, fen-doğa ve matematik, müzik vb. gibi etkinlik alanları, dinlenme uyuma ve yemek yeme mekânlarından ayrı olarak düzenlenirler. Hazırlanan köşeler çocukların bağımsızca seçim yapabilecekleri şekilde ayrılmıştır. Her çocuk köşelerden farklı biçimlerde yararlanır. Çocukların bazıları köşelerden bireysel olarak yararlanırken bazıları da grup olarak yararlanabilir. Bazı çocuklar sanat, kitap köşesi için sakin bir köşeyi tercih ederken, bazıları ise grup etkileşiminin daha çok olduğu evcilik, dramatik veya blok köşelerini tercih edebilirler (Demiriz, Karadağ ve Ulutaş, 2003).

Bunlara bağlı olarak sanat etkinlikleri yapılan mekânda her an kullanılabilir üzere oyun hamuru, boya, tebeşir, pastel, yapıştırıcı, makas vb. malzemeler yanında, temizlik malzemeleri de olmalıdır. İçinde bulunduğumuz yerlerin bizde farklı hisler uyandırabileceği

ve çalışmalarımızı etkileyebileceğini göz önünde bulundurarak çalışma alanlarını bu doğrultuda hazırlamak gerekir.

Okul öncesi eğitimin planlama ve uygulamalarını tüm boyutları içinde görebilmek ve değerlendirmek için, eğitim tarihi içinde çocuğa ve çocukluk yıllarına göz atmak gerekir (Poyraz ve Dere, 2006).

Özetle 0-6 yaş arasındaki çocuklara okul öncesi dönemde verilecek doğru eğitimle ruhen, bedenen ve zihinsel olarak sağlıklı bir şekilde gelişimleri, farklı sosyal ortamlardan gelen çocukları ortak bir ortamda buluşturarak sosyalleşmelerini ve ileriki yaşamlarının temellerini atmak amacıyla sistemli olarak bir eğitim verilir. Çocuğun öğrenmelerinin temelini atılması, pozitif bir karakter oluşturması, alışkanlık, tutum, inanç ve değerlerinin oluşması dolayısıyla gelecekteki yaşantısını etkileyecek mühim bir süreçtir.

2.1.3.1. Okul Öncesi Eğitimin Gerekliliği

Geçen zamanla birlikte dünyada çeşitli faktörler okul öncesi dönemde eğitimin eksikliğini hissettirmiş ve araştırmacıları bu alanda yapılabilecek eğitim faaliyetlerine yöneltmiştir. Teknolojinin gelişmesiyle, bilime sağladığı yararlar ile birlikte insanların birçok davranışlarının temelinde okul öncesi dönemin yattığı geniş yer bulmuş ve yine bu durum birçok araştırmacıyı bu konuda çalışmaya itmiştir (Koçyiğit, 2007). Nitelikli bir okul öncesi eğitim ile çocuğun ihtiyaçlarının erken yaşlarda karşılanmasıyla, en temel alışkanlıklarının kazandırılarak ve hayata en doğru biçimde hazırlanması gerçekleştirilebilir. Okul öncesi eğitimde amaç, çocuğa yaşadığı toplumda yer alacağı konumu ve ilerideki sorumluluklarını öğretmek, mutlu, kendisiyle ve çevresiyle barışık, üreten, yeteneklerinin farkında, öz güvenini kazanan kişiler yetiştirmek ve çocuğu, bilinçlice bir program dahilinde karakterini zedeleyecek davranışlardan uzak tutmaktır (Tekerci, 2008). Dolayısıyla bu durum okul öncesi dönemin ne kadar önem verilmesi gereken bir dönem olduğunu fazla fazla göstermektedir. Çocuklar doğuştan getirdikleri belirli bir kapasiteyle doğmaktadırlar. Ancak bu kapasiteyi en verimli şekilde kullanabilmek çocuğun çevresindekilerin onun gelişmesine vereceği destekle yakından alakalıdır. Bu dönemde, bireyin yaşayacağı geleceği bina ettiğini söyleyebiliriz. Her doğru yaklaşımla gelecek adına güzel şeyler olabileceği gibi her yanlış yaklaşım da çocuğun geleceğini olumsuz etkileyecektir.

Çocuklar doğdukları andan hayatlarının ilk yıllarına kadar fiziksel olarak yetişkinlere bağımlılık gösterirler. Ama aynı zamanda da oldukça gelişmiş duylara sahiptirler, yani çevreyle etkileşime hazır haldedirler. Çocuklar zihinsel yönden çok hızlı gelişmektedirler. Öğrenme ilk yıllarda beynin gelişimiyle önemli oranda ilişkilidir. Böylece ilk altı hatta sekiz

yıldaki eğitim gelişim açısından büyük önem kazanmaktadır. Okul öncesi dönemdeki eğitim ne kadar erken yaşta başlayacak olursa o kadar etkili olacaktır. Çocuğun deneyimler kazanması için mühim olan, onun çok yönlü gelişimine destek verecek uyarıcılar içeren bir çevre ve donanımlı yetişkinlerin gözetiminde olmasıdır. Toplumda sağlıklı, başarılı kişiler yetiştirilmek amaçlanıyorsa, eğitimlerine mümkün olan en tez zamanda başlanması gerekir (Tüsiad, 2005).

Okul öncesi dönemde temelleri sağlam atılan beden sağlığı ve karakterin, ileriki yaşlarda yön değiştirmeden doğru yönde gelişmesi çok daha kolay olacaktır. Yapılan araştırmalar ile çocuklukta elde edilen davranışlar büyük oranda, yetişkin olunca da kişinin yapısı, tavrı, alışkanlıkları, inancı ve değer yargılarını şekillendirdiği tespit edilmiştir (Oğuzkan ve Oral, 2003). Çocukta bu dönemde oluşturulacak sağlıklı kişilik temelleri, onun ileriki yaşantısında başarılı bir birey olmasında önemli rol oynayacaktır. Okul öncesinde verilecek eğitimin niteliği, yetişecek bireylerin de özelliklerini belirlemede önemlidir (Yazar, 2007). Aynı zamanda çocuklara gerekli uygun eğitim verilirken, işbirliğine, yardımlaşmaya ve paylaşmaya ulaştıran öğrenme ortamları sağlanmalıdır (Senemoğlu, 1994). Unutulmamalıdır ki çocuklar kendi bildikleri kadarıyla görürler ve anlarlar. Doğru ve donanımlı bir okul öncesi eğitim ile çocuklar bilme ve anlama seviyelerini de yükseltebileceklerdir.

Sanat etkinlikleri Brittain'e göre, çocukların kavramları anlamalarında, düzenlemelerinde ve kullanmalarında çok önemli bir yere sahiptir. Çocuklar yaptıkları, gördükleri, hissettikleri, düşündükleri ve konuştuklarını bu etkinliklerle ifade ederler. Sanat etkinlikleriyle çocuklar araştırmayı, deney yapmayı, kendileriyle çevreleri hakkındaki düşündükleri, hissettiklerini ifade etme ve sunma imkanı bulur. Böylelikle çocukların hayal güçleri ve gözlem yapma yetenekleri gelişip, diğer insanlara ve kendilerine karşı daha duyarlı olurlar. Farklı malzemeler kullandıkça çocuklar malzemeyi seçme ve şekillendirebilme sorumluluğunu üstlenirler. Zaman geçtikçe kullandıkları malzemenin üzerindeki hâkimiyetleri artıp, elde ettikleri başarılarla da benlikleri çok daha fazla güçlenir (Leeper, Witherspoon ve Day, 1984).

Erken yaşlar beynin gelişimi için mühim bir dönemdir. Sinapsların oluşmasıyla beyin gelişir. Sinapsların oluşması ise çocuğun yaşamını sürdürdüğü çevresindeki uyarıcılar ve deneyimleriyle yakından bağlantılıdır. Dolayısıyla çocuğun erken yaşlarda alacağı eğitimle ona sunacağı deneyim ve uyarıcılar çocuğun beyninin gelişmesine katkı sağlamakta mühim bir etkidir. Çocuğun beyin gelişiminde farklılıklar oluşabilmesi için, ona sunulan tecrübeler çeşitlilik taşınmalıdır (Tüsiad, 2005).

Okul öncesi dönemdeki çocuğun farklı farklı gereksinimlerini karşılayabilmek, bugünkü teknolojik ve bilimsel gelişmelerin sağladığı imkânlarla artık ailenin tek başına

başarabileceği bir durum olmaktan çıkmıştır. Dolayısıyla okul öncesinde çocuk eğitiminde verilecek değerlere uygun bir çevrenin oluşturulması şarttır. Günümüzde okul öncesi eğitim kurumları, ailelere gereken eğitimsel desteği veren, onlara yol gösteren ve sorumluluklarını belli bir oranda da olsa azaltabilen temel kuruluşlar olup bu konuda çok önemli bir işlevi de yerine getirmektedirler (Davun, 2009).

Böylece okul öncesini insanın kişiliğinde, kişisel donanımında ve ruh sağlığında çocuk için önemli bir dönem olduğunu, bu dönemin olumlu bir şekilde geçirilmesinde okul öncesi öğretmenlerinin kendini iyi tanıyan, kendini kabul etmiş ve mesleğine iyi hazırlanmış, alanının uzmanı, ruh sağlığı yerinde kişiler olması gerekir. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için hareketli ve sağlıklı bir beden yapısına, yaratıcı, gerçekçi, çocukları çok iyi tanıyan, sabırlı, düşüncelerinde bağımsız bir kişiliğe sahip olması gerekir. Okul öncesi öğretmenlerinin en önemli görevi çocuklara arkadaşça ve işbirliği içerisinde çalışmanın hazzına varacak öğrenim yaşantıları hazırlamaktır. Unutulmamalıdır ki çocuklar doğuştan gelen yapıları gereği yaratıcı ve meraklıdırlar. Çocukların resim yapmaya yönlendirilmesi ve yaratıcılıklarını kullanmalarına izin verilmesi bu yüzden önemlidir. Çocuklar yaptıkları resimleri rahat bir ortamda yapmalı, yaptıkları resimleri büyüklere göstererek resimleriyle gurur duymaları sağlanacak şekilde desteklenmelidir. Çocuklara doğru rehberlik ile hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını daha da geliştirebiliriz.

2.1.4. Okul Öncesi Eğitimde Sanat Eğitimi

Okulöncesi eğitim çocukların planlı, sistemli bir eğitimle tanıştığı ilk basamaktır. Bu noktada da öğretmenin çocuk üzerindeki rolü büyüktür. Yapılan etkinliklerde öğretmenin uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme aşamalarını kullanması ve eğitici etkinlikleri ise etkili bir biçimde uygulaması son derece mühimdir. Okul öncesinde Sanat Eğitimiyle anlatılmak istenen 3-6 yaş arası çocuklar için hazırlanan bütün sanatsal etkinliklerdir. Bu etkinlikler çizme, boyama veya yoğurma maddeleriyle kısıtlı olmayıp bütün sanat dallarını kapsayan bir üretme ortamıdır. Sanat eğitimi hem işitsel, hem görsel, hem de beden-dil gelişimini etkileyebilecek olan bütün etkinlikleri kapsamaktadır. Çocuklarla okul öncesinde yapılan tüm faaliyetler sanat eğitimi bilgisi gerektirmektedir (Ayancı, 2006).

Sanat eğitimi, genel anlamıyla, güzel sanatların bütün alanlarını ve biçimlerini kapsayan, okul içi ve dışındaki yaratıcı sanatsal eğitimi anlatmaktadır (San, 1983).

Okul öncesi eğitim kurumlarında okul öncesi eğitimi programının önemli bir parçası sanat etkinlikleridir. Çocukların estetik değerlere sahip olması ve kendilerini özgün biçimlerde anlatabilmeleri okul öncesinin temel hedeflerindedir. Çocukların kendilerini

geliştirme, araştırma, keşfetme ve deneyerek öğrenme fırsatları erken yaşlardan itibaren olmalıdır. Bu fırsatı en etkili biçimde yakalayacakları etkinliklerin başında sanat etkinlikleri gelir. Çocukların büyüme sürecinde çevrelerindeki büyüklerinin sanata olan bakışı, onların sanata dair kabiliyetlerini ve ilgilerini etkilemektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin sanata dair düşünceleri ve davranışları, çocukların yaratıcı becerilerinin gelişimini ve yapılan faaliyetlerin kalitesini etkileyebilmektedir. Çocuklardaki bu etkilenmeyi ilk sağlayacak kişiye öğretmendir. Okul öncesinde sanat eğitimi doğru biçimde hazırlanacak olursa çocuklarda yaratıcılığı geliştiren büyük bir potansiyel olmaktadır. Başka etkinliklerle duygularını ifade edemeyen çocuklar, sanat etkinlikleriyle kendilerini ifade ederek rahatlamakta, kendilerine özgü ürünler oluşturmaktadırlar. Bu ürünler eğitimcilerle çocukların düşünceleri ve duyguları hakkında bilgiler verebilmektedir. Resimler hakkında yapılan sohbetlerle çocukların neler düşündükleri anlaşılabilir. Ayrıca çocukların sanat etkinliklerinde tutkal, makas, boyalar ve fırça kullanması el-göz koordinasyonlarını geliştirmelerini, kavramlar ve problemler hakkında düşünmelerini de sağlamaktadır (Edwards ve Nabors,1993; Eliason ve Jenkins, 1994'ten aktaran: Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Günümüzde araştırmacılar sanatın insan hayatındaki önemli yerini ve eğitimdeki gerekliliğini, sanatın yaşamımız içerisinde mutlaka olması gerektiğini, okul öncesi eğitimde sanat eğitiminin özellikle verilmesi gerektiğini savunmaktadırlar (Abacı, 2003). Çocuğun verimli bir sanat eğitimi alabilmesi ve sanatsal gelişim sağlayabilmesi için ilk olarak uygun fiziksel ortamlar sağlanmalıdır. Çocukların sanat eğitimi için hazırlanmış mekânlar, etrafın kirlenmesi kaygısı oluşmayacağı çocuğun rahat hareket edebileceği, yaşlarına uygun malzemelerin bulunduğu, büyük masaların ve ışığın uygun olduğu, havadar mekânlar olmalıdır (Gürtuna, 2007).

Okul öncesi dönemde çocuk ilk defa eğitim ortamı ile karşılaşmasına rağmen kişiliğinin gelişimi hızlıca biçimlenmektedir. Okul öncesi dönemde özellikle sanat eğitimi uygulamaları ile çocuğa; sanatın görsel dilini öğrenmek, sanat zevkinin oluşması, özgün düşünme yeteneği, ruh sağlığının korunması, sözel dile alternatif farklı bir iletişim yolunu kullanabilme, hayal gücünün gelişimi, zihinsel gelişimin hızlanması, bedensel gelişimin güçlenmesi, yararlı bir oyun alanı, kültürün inşası ve özgüvenin oluşturulması gibi pek çok önemli değer kazandırılabilir (Ayaydın, 2010).

Bu dönem içinde çocuğun renkle ilgili tanımlaması sınırlı olup sarı, kırmızı, mavi gibi belli renkleri kullanırlar. Zaman geçtikçe çocuk dünyasında renge önem vermeye başlar ve bu durum ilkokul üçüncü sınıfa kadar devam eder (Gökaydın, 1998).

Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan sanat etkinliği faaliyetleri çocuklarda yaratıcılık ve estetik duyarlılığı geliştirme amacı edinmiştir. Sanat etkinlikleri düzenlenerek verilmeye çalışılan sanat eğitimi, çocuklara günlük olarak verilen eğitim programının

mühim bir parçasını oluşturur. Bu etkinlikler uygulanırken sanat köşelerinde kuru boyalar, pastel boyalar, sulu boyalar, gazlı kalemler, renkli fon kartonları, farklı yüzeyler, kumaşlar, dergi sayfaları, gazete sayfaları, yapıştırıcı, ip, fırçalar ve resim sehpaları gibi malzemeler kullanılır (Duman, 2014).

Okul öncesi eğitimi döneminde, ister yuvada ister diğer okul öncesi eğitim kurumlarında sanat eğitimi mutlaka olmalıdır. Sanat çocuğun hatırlamayı sözel olduğu kadar, görsel olarak da öğrenebilmesine yardım etmektedir. Çocuk çevresini görsel olarak değerlendirmeye ve incelemeye yönelik davranışlar geliştirdikçe bununla beraber çizgi, içerik, renk, şekil ve uzay içinde yerleşim gibi birçok niteliği de fark edebilecektir. Böylece sanat, çocuğa görme ile değişik boyutlar kazandırarak çevresini daha farklı algılamasına katkı sağlayacaktır. Görsel algılama, estetik değerlendirmeler yapabilme, hayal gücünü kullanabilme yaratıcı düşüncüyü geliştirmeye yardım etme ve ayrıca konuşabilme, okuyup yazabilme gibi becerilerde de gelişmeye katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte çocukların sanat çalışmalarına katılımları arttıkça algısal güçleri gelişecek ve yaratıcı düşünce, problem çözme için gerekli olan zihinsel imajların gelişimi de desteklenmiş olacaktır (Davun, 2009). Ayrıca sanat eğitimi ile görsel becerilerin kazanımı da çok daha kolay olacaktır. Sanat eğitimi ile öğrencilere kazandırılmak istenen görsel beceriler çevrelerindeki görsellerle kuracakları ilişkileri güçlendireceği için görsel farkındalıklarını ve görsel okuryazarlıklarını destekleyecektir (Taşpınar, 2016).

Okul öncesi dönemdeki sanat eğitimi ilköğretimin planlı, programlı yapılan eğitimine kıyasla, daha spontane, bağımsız bir halde çalışmalarla yürütülür. 0-6 yaşları arasında olan çocuklarda son derece özgür, kendilerine özgü, kendi dünyalarını dışa vuran kendine has anlatım şekilleri vardır. Çocukların yaptıkları resimlerle iç dünyalarını yansıtırlar. Çocuklar resimlerini yaparken planlarlar, önceden planlayıp o plana göre resimlerini yapmazlar, Çocuklar kendilerini yetişkinlere resimleriyle anlatırlar. Çocuklar bize kendilerini pedagojik, psikolojik, çevresel ve sanatsal faktörler açısından, hatta zekâ seviyeleri açısından resimleriyle tanıtırılar (Dilmaç, 2002).

Sanat etkinliği programının yeterli olması onu uygulayacak öğretmenlerin gerekli bilgiyle ve beceriyle donanmış olmalarıyla da bağlantılıdır. Faydalı bir sanat eğitimi programı geliştirebilmek için, sağlam bir sanat felsefesi bilgisinden yola çıkılması zorunludur. Öğretmeninse bu tür bilgiyle donanımlı olmasından ziyade önce sanat etkinliğinin faydasına inanmış olması gerekir (San, 1977).

Çocuğu bir işe başlatmada ya da bir işi ortaya çıkartmasına başlamadan önce, onun yapmaktan hoşlanacağı konuları seçmesinde fayda vardır. Yapacağı çalışmada göstereceği olumlu ya da olumsuz tepki, onun ilerideki yaşantılarını etkileyebilecektir. Olumsuz bir tepki göstererek reddetse bile gelecek adına çocuğa çalışmak cazip hale

getirilmeli ve sabırla çocuğun ilgisini çekip-çekmediği izlenmelidir. Çocuk yabancı olan her türlü işte öncelikle bir korku, tedirginlik duyabilir. Bu nedenle, işe başlamadan önceki hazırlık yapmak çocuğun yapacağı işi benimsemesi için çok önemlidir (Erinç, 1995).

Sanat eğitimi çocuğu özgür düşünmeye, özgür çalışmaya yöneltmeye yaratıcı bir süreç olarak çalışır. Üreten, seçen, beğenen, yorumlayan, kendini ifade edebilen bir çocuk yaşadığı toplumun bir üyesi ve geleceğinin temsilcisidir (Buyurgan ve Buyurgan, 2001).

Okul öncesinde çocuğa, sanat eserine bakma, sanat hakkında konuşma, sanatın tarih ve kültürdeki yeri fark ettirilerek sanat eğitimi bilinci kazandırılabilir. Bunu başarabilmek için okul öncesi öğretmeni ve ebeveynlerin birlikte uyumlu olarak çalışması gerekebilir. Ebeveyn ve öğretmenler, çocuğun sanat eğitimi ortamlarında yetiştirilmesinde üzerlerine düşen görevleri gerektiği gibi yerine getirerek, çocuğun çelişki yaşamamasına özen göstermelidirler (Terwiel, 2010).

Sanat etkinlikleri ile çocuklar yeni fikirlerini ve hissettiklerini açıklarlar. Bununla birlikte öğretmenlerin çocukları, en doğru tanıdığı yollardan da biri sanat etkinlikleridir. Çocuklar duygusal açıdan baskı altında olduklarında yoğurma maddeleriyle yapılan etkinliklerle yaşadığı baskıları da hafifletebilmektedir. Çocuk sanat etkinlikleriyle başkaları ile iletişim kurar. Ayrıca kendine daha çok güvenir ve yaratıcılığını da geliştirir (Genç ve Senemoğlu, 2001).

Okul öncesi dönem çocukları için sanatın anlamı, yoğurma, sıkıştırma, bastırma, biçim verme, karıştırma, kesme, uğraşma, hışırdatma, hareket etme, boyama ve bir şeylerle uğraşmaktır. Çocuklar için yapılan ürünün mükemmel olmasının bir anlamı yoktur. Faaliyet süresince yaşadığı tecrübeler, onlara keyiflidir, eğlencelidir. Bu süreçte yapılan çalışmanın benzeyeceği şey veya büyüklerinin düşüneceği şeyle onları pek ilgilendirmez. Onlar için mühim olan yaptıkları etkinlikten zevk almalarıdır (Jones, 1979).

Sanat etkinliklerinde çocukların yaptığı ürünlerle onların duygularını ve düşüncelerini anlamının yanı sıra, evleri ve okulları arasında olan ilişkilerini de güçlendirerek sınıf ortamlarına renk katmaktadır. Verimli geçen bir sanat etkinliği ile çocuk okulunu daha çok sevecektir. Çocuklar birbirine benzeyen çalışmalar yapıyor gibi görünse de esasında hepsi kendince bakış açısı ve algılama seviyesine göre çalışmaktadırlar. Örnek olarak, kışı yaşamış bir çocuğun kış ile ilgili yaptığı resimle, kışı televizyondan, kitaplardan gören, anlatılandan bilen çocuğun yapacağı resim çok başkadır. Okul öncesi sanat eğitiminde yapılan ürünlerden daha çok ürünün yapıldığı sürece odaklanılmalıdır. Çocuklara, çalışmalarıyla ilgili duygularını ve düşüncelerini paylaşma şansı tanınmalıdır. Grupça yapılan çalışmalar da, çocukların beraberce bir şeyler planlamalarını ve bunu gerçekleştirmeleri, işbirliği içinde çalışmalarını sağlanmalıdır (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Dikkat süreleri okul öncesi çocuklarında kısa olacağından, etkinlikleri planlarken bu durumu göz önüne almak gerekir. Okul öncesi çocuklarına pastel boyalarla, sulu boyalarla, keçeli kalemlerle, parmak boyalarla, gazete, karton, kraft kağıdı, el işi kağıdı, vb. farklı kağıtlarla, origami, kil, oyun hamuru gibi yoğrulabilen ve şekillendirilebilen malzemeler ile çalışmalar, yaprak, yumurta kabuğu, ağaç parçaları, mısır patlakları, dal, pet şişe, ip, yumurta, kibrit, biber, vb. atık ve doğal malzemelerle çalışmalar yaptırılabilir (Özkan ve Girgin, 2014).

Özkan ve Girgin'nin 2014 yılında yapmış oldukları araştırmaya göre öğretmenlerin %76,5 inin her gün görsel sanat etkinliklerine yer verdiklerini, %52,9 unun boyama çalışmalarını en çok tercih ettiklerini ve %47,1 inin anlatım yöntemini bu etkinliklerde kullandıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğretmenler, görsel sanat eğitiminin çocukta psikomotor becerileri ve yaratıcılığı en çok geliştirdiğini, öğretmenlerin boyama etkinliğini ve anlatım yöntemini en çok tercih ediyor olmalarının nedeni olarak kendilerini yetersiz hissettiklerini düşünmek mümkündür. Öğretmenler, lisans eğitimlerinde alınan sanat eğitimi derslerinin ise yetersiz olduğunu düşünmektedirler.

Çocuklar etkinliklerini yaparken yetişkinlerin baskıları ve müdahalelerinden uzak olmalıdırlar. Bununla birlikte isterlerse, çalışmalarını öğretmenleri ile paylaşabilirler. Teknik bilgiler vermek için dahi olsa öğretmenler sık sık çocukların çalışmalarına karışmamalıdır. Sanat yolu ile yerinde bir iletişim, sadece güvenli, rahat bir ortamda oluşur. Bundan dolayı öğretmen çocukların ihtiyaç duyduklarının farkında olmalı ve onlara karşı hassas olmalıdır (Senemoğlu, 1994). Bununla birlikte öğretmen çocukları sadece etkinlik yapmaya değil resim yapmaya da yönlendirmeli ve çocukların kendilerini ifade etmelerine izin vermelidir. Çocukların yaptıkları resimlerle gurur duymaları sağlanacak şekilde rehberlik yapılmalıdır. Bu şekilde uygulanan sanat eğitimi amacına ulaşabilecektir.

2.1.4.1. Okul Öncesinde Sanatsal Durum

Güzel sanatlar eğitimi, okul öncesinde başlayıp hayatın her anında sürdürülebilecek çok boyutu olan bir sürece sahiptir. Okul öncesi eğitimde sanatın hazırlayıcı etkisi bireylerin sağlıklı, mutlu ve üretken olabilmeleri için azımsanamaz. Sanatın bütün dalları okul öncesi seviyesinde düşünülerek ve planlanıp uygulmalıdır. Okul öncesinde uygulanan programların kalitesini aile, öğretmen, sanat eğitimcisi, sanatçı, toplumsal ve kültürel kaynakların birbiriyle olan ilişkilerinin hepsi etkileyeceği bilinerek hepsi de göz önünde bulundurulmalıdır. Okul öncesi dönemde çocuklar için sanatla uğraşmak tek başına özgür bir oyundur. Sanat eğitiminde uzmanlar, sanatçılar, sanat eleştirmenleri,

sanat eğitimcileri, yöneticiler, aile ve kuruluşların katkıları ve birliktelikleri çocukları çok başarılı sonuçlara götürebilmektedir (Ayancı, 2006).

Almanya'da çocukları 1830'lu yıllarda ilk sanatsal etkinliklerle tanıştıran "Froebel Anaokulu"nu kuran, Friedrich Froebel olmuştur. Froebel eğitim programına sanatı almış ve "görevler" olarak adlandırdığı etkinliklerde, boyalarla resim yapma, hamurla çalışma, nakış, kâğıt katlama, dokuma vb. faaliyetlere programında yer vermiştir. İngiltere'deyse ilk anaokulunun kurucusu Margaret Macmillan çocukların kendilerini ifade etme yollarını araştırmış, çocukların sanatsal ifadeleri kendilerinin hayal güçleri sonucu oluştuğunu ifade etmiştir. Macmillan'a göre erken çocukluktaki eğitimin en temel amacı hayal gücünün eğitimidir. Bu nedenle okul öncesi kurumlar, çocuklara duygularını ve düşüncelerini rahat rahat ifade edebildikleri ortam ve malzemeler sağlayan yerler olmalıdır. Böyle bir ortam bütün çocuklara sağlanmalıdır. Montessori'ye göre ise çocukların hayal güçleri ancak hayalle gerçeği ayırabildiklerinde eğitilebilirler. Dolayısıyla Montessori hazırladığı programa sanatı sokmamıştır. Sebep olarak ise Montessori sanatsal hayal gücünün merkezinde gerçekler olduğunu savunmuştur. Macmillan'e göre çocuklar okul öncesinde hayatın gerçekleri ile ilgili gözlemler yapmayı, yaptığı gözlemlere göre nesnelere sınıflandırmayı, düzenleme yapmayı ve numaralandırmayı öğrenmektedir (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Okul öncesinde serbest zaman etkinlikleri genelde çocukları diğer etkinliklere hazırlayan hoşça vakit geçirilen etkinliklerdir. Serbest zaman etkinliklerinde çocuklar ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda ilgi köşelerine yönelerek oyun oynadıkları gibi, sanat etkinlikleri de genelde bu etkinlikler içerisinde uygulanmaktadır. Serbest zaman etkinliklerinde yetişkin kontrolü olmadan çocuklar ilgileri doğrultusunda oynayacakları oyun ve arkadaşları seçerler. Serbest zaman etkinlikleri çocukların okula gelişleri ve diğer etkinliklere başlarken arada geçiş görevi yapan etkinliklerdir (Koçyiğit, 2007).

Sanat eğitiminin okul öncesinde en önemli görevi çocuğa görmeyi, işitmeyi, dokunmayı yani duyularını kullanmayı öğretmektir. Sadece bakmayı değil, görmeyi, sadece duymayı değil, işitmeyi, sadece dokunmak değil, dokunduğunu hissedebilmek yaratıcılığın gereği ilk doğru algılamak ve iz bırakacak şekilde kavrama aşamalarıdır (San, 1985).

Görsel sanatlar, müzik, tiyatro, drama ve hatta sanatın bütün dalları, okul öncesi seviyesinde düşünülmesi, planlanmalı ve uygulamaya konulmalıdır. Çocuk gelişimi uzmanlarının, okul öncesi öğretmenlerinin bunu gerçekleştirmede büyük rol üstlendikleri unutulmamalıdır. Programların kalitesi, ailelerce, öğretmenlerce, sanat eğitimcilerince, sanatçılarda, toplumsal ve kültürel kaynakların birbirleriyle olan ilişki yoğunluğu ile doğrudan etkilenmektedir. Aynı ayrı her biri teknik bilgiler ve de uzmanlıklar gerektiren

bütün sanat dallarının incelenip, değişmekte olan çağ ve koşullara göre geliştirilerek okul öncesine uyarlanması ve bu uyarlanmanın çocuklara uygun düşmesi öncelikli olarak düşünülmeli gereken unsurlar gibidir (Terwiel, 2010).

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklar sanat etkinliği faaliyetlerinde yaptığı çalışmalar sergilenerek ebeveynlere sunulmaktadır. Dolayısıyla çalışmaların evlere götürülebilmesi için ebeveynleri mutlu edecek bir şekilde dönüşmüş olması istenmektedir. Bu durum etkinliğin yapıldığı normal sürede tamamlanamayan, bir süre süren proje ya da atölye tarzı sanat çalışmalarının sayısı da azalmaktadır (Duman 2014). Sanattan uzak bu yaklaşım okul öncesi öğretmenlerini ve dolayısıyla da çocukları daha çok iş eğitimine, yaratıcılığı olmayan benzer, tek elden çıkmış gibi görünen çalışmalara yönlentmektedir.

Okul öncesi sanat eğitimi, çocuğun duygularını, düşüncelerini ve edindiği izlenimleri anlatma yeteneğini ve yaratıcılık gücünü estetik bir seviyeye çıkarma maksadıyla yapılan eğitim çabası olarak tanımlanabilir. Bugün ise okul öncesi kurumlarda sistem içinde veya systemsiz bir biçimde sanat eğitiminde çalışmalar sürmektedir. Yaşı ne olursa olsun çocukların çoğu, sanatla uğraşmaktan büyük haz alır. Sanat etkinlikleri, onları eğlendiren, eğlendirirken de sosyal, psikomotor, duygusal, zihinsel, fiziksel, her türlü gelişimlerini destekleyen ve sağlıklı bireyler olarak kişilik kazanmalarına yardımcı olan yaratıcı faaliyetlerdir (Davun, 2009).

Okul öncesi çocuğunun çalışmaları içgüdüselidir. Önceden belirlenmiş çizimler pek görülmez. Çizimler yalın, özgür, canlı semboller şeklindedir. Çizerken ve boyarken yaratıcılığa yakın cesur çalışmalar yaparlar. Cinsiyet ayrımı olmadan hemen hemen tüm çalışmalar benzer özellikler gösterirler. Büyük, eğik, dairesel çizgiler, lekesele büyük boyamalar yaparlar. Kendilerine olan güvenleri sonsuzdur (Artut, 2004).

Suluboya okul öncesinde çocuklara çalıştıkları yüzeyde rahat ve çabuk boya yapma ve yüzeyi doldurma fırsatı verdiğinden en çok sevdikleri malzemelerden biridir. Malzemeyle ellerini direkt kullanıp şekillendirme yapmak çocuklar için rahatlık verici bir durumdur. Kullanılan atık malzemelerdeki bolluk ve çeşitlilik özgünlüğü artıracak, çocuğa el becerisi kazandırıp, geri dönüşümlerin estetik yönde olmasını, yaratıcı tarafının artmasını sağlayacaktır.

Çocuğun yaratıcı ve estetik yönünün gelişmesinde, sanat çalışmalarının kalemler, boyalar, yoğurma maddeleri, artık materyaller ve küçük bloklar vb. malzemelerle çocuğun özgür biçimde yapacağı çalışmaların oluşturduğu etkinliklerde büyük önem taşımaktadır. Yapılan bu etkinliklerde, çocukların yaratıcı ve estetik taraflarını geliştirebilmeleri için esas şartsa, çocukların, öğretme, öğrenme ortamlarında kendilerini özgür, rahat hissetmeleri ve yaptıkları etkinliklerden haz duymalarıdır (Senemoğlu, 1994).

Okul öncesinde yaygın olarak resim sanat eğitiminden faydalanılmaktadır. Ancak okul öncesi eğitimin amaçları öncelikle çocukta ki bedensel, duyuşsal, bilişsel gelişimi ön plana almaktadır. Bedensel, görsel, işitsel, dokunsal, vb. gibi faaliyetler daima sanat eğitimiyle iç içedir. Etkinliklerde gösterilen teknik, verilen konu, yoğurma malzemelerinin kullanımı, sesler, renkler, sıcak-soğuk ve renk ilişkisi kurdurulabilir (Ayancı, 2006).

İnsanda atölye sürecindeki çalışmalarla motor gelişme ve fiziksel koordinasyon birlikte gelişirler. Sanat eseriyle iç içe gelindiği an, daha hassas olunur ve fırça, kalem dikkatle kontrol etme ihtiyacı hissedilir. Bu yapılırken, göz ve el eşgüdümünü içeren küçük kas kuvvetleri gelişir ve böylece işçilik ve ustalık ilerler. Buradan hareketle insanları hayata hazırlayan eğitimde, sanatın her zaman için önemli rol üstlendiği söylenebilir (Özsoy, 2003).

Son olarak şu söylenebilir ki bireyler sağlık, mutluluk içinde ve hayatlarında üretici halde olmaları için okul öncesinde sanatın hazırlayıcı yanı önemsenmeli ve uygulanmalıdır.

2.1.4.2. Okul Öncesinde Sanat Eğitiminin Önemi ve Gerekliliği

Resim-iş faaliyetleri her yaştaki küçük çocuğun ilgisini çeken ve onların sanat adına bir şeyler yapabilmesine yön veren bir etkinliktir. Burada çocuklar üretme, bir şeyler ortaya koyma adına heyecan yaşarlar ve bu durum da onları fazlaca mutlu eder. Yapılan bu etkinliklerle çocuklar sadece mutlu olmakla kalmaz, kas gelişimi ve becerileri de artmaktadır. Aynı zamanda da estetik yönleri yanında düşünce ve iradeleri de güçlenmektedir. Çocuk yaptığı resimlerle çevresi ile iletişimde bulunur. Çocukların neleri, nasıl düşündüğünü kullandığı imgeler yoluyla anlamak, resimlerinde kullandığı nesnelere ve ifadelerle de neler anlatılmak istendiğini, coşkuları, sevinçleri ve çoğu şeyi açık açık görebilmekteyiz. Böylelikle bu durum yetişkinler tarafından çocuğun daha yakından tanınması için doğru bir yöntem olarak kullanılabilir (Büyükekiz, 2008). Oyun çağındaki çocuğun her yaptığında oyunun bir yansımasını görürüz. Sanat bir oyun olarak çocuğun; yaratıcı yönünü geliştirip ruhsal açıdan rahatlamasını sağlar, büyüklerini taklit etmesini sağlayarak kişiliğinin gelişimini sağlar, özgürlük duygusunu yaşamasına destek verir, çocuğun kendisini ifade etmesine yardımcı olur, hayal gücüne katkı sağlar. Sonuçta oyun yerine konan sanat ve sanatın bir dalı olarak resim yapmak, görsel sanatlarla uğraşmak çocuğun gelişiminde pek çok yönden önem taşımaktadır (Ayaydın, 2001).

Okul öncesi eğitim, çocukların temel davranışları kazandığı en önemli eğitim aşamalarından biridir. Yapılan bilimsel çalışmalar ve çağdaş eğitim alanındaki

uygulamalar, sağlıklı, nitelikli ve istenen davranışlarda nesiller yetiştirmek için eğitimin oldukça küçük yaşlarda başlanması gerektiğini göstermiştir (Tekiner, 1996).

Çocuklarda sanat eğitimi dşünsel, duyuşsal ve devinimsel yönden gelişme göstermelerinde büyük öneme sahiptir. Sanat eğitimi faaliyetlerinde yapılan etkinlikler, kullanılan teknikler, yöntemler öğretmenlerin bu etkinliği yapma sıklığı, çocuktaki gelişime katkı sağlaması ve faaliyetlerin hedefine ulaşması yönünden (Özkan ve Girgin, 2014).

Okul öncesi eğitim kurumları, eğitimde ebeveynlere gereken desteği sağlayarak yol gösteren, ailelerin sorumluluklarını belli oranda azaltan temel kurumlar olarak mühim bir görevi ifa etmektedirler. Okul öncesi eğitim kurumları hem çocuğa, hem de topluma birçok katkı sağlamaktadır. Çocuğun benlik kavramının gelişmesinde, bilişsel, dil, sosyal ve duygusal yönden gelişmesine etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Çocuğun etkinliklerde yaptığı işe saygı duyularak, kendi varlığına güç ve iradesine duyduğu saygının da desteklenmesiyle, kendi sınırlarını tanıma, anlama imkânı bulur. Çocuk davranışlarındaki hataları kontrol ederek, istenmeyen davranışlarının başkaları üzerindeki olumsuz etkilerini fark eder ve yeni kararlar alarak davranışlarını olumlu bir şekle dönüştürecektir. Mutlu ve başarılı deneyimler yaşayan çocuk kendi kişiliğine karşı olumlu bir tutum gelişimi sağlar. Böylece seçim yaparken başkalarının etkisinde kalmayan, kendi kendine kararlar alabilen, aldığı sorumluluğu yerine getirebilen, kendi kendini denetleyebilen bağımsız bir kişilik geliştirmenin ilk adımları atılmış olur (Davun, 2009).

Görsel sanatlar eğitimi bütün öğrencileri sanatçı yapma amacıyla değildir. Amaç bütün öğrencilerde az veya çok miktarda bulunan yaratıcılık gücünün ortaya çıkartılıp geliştirmesidir. Güzel sanatlar eğitimini bir lüks gibi düşünmemek gerekir. Tam tersi yönde öğretim programlarında mutlaka düşünülerek, görsel sanatlar eğitimine ayrılacak zaman ve maddi kaynaklar da artırılıp desteklenmelidir (MEB, 2010).

Çocuğun kendi seçimi, onun iradesinin dışında çevresindekileri rahat rahat algıladığı, benimsediği ve sevdiği bir duruma gelmesinde sanat eğitimi bir araç olarak kullanılmalıdır. Çocuğun yaşamını geçirdiği çevreyi kavramasında, anlamasında, yaratıcılığının geliştirilebilmesinde sanat eğitiminin rolü de bu yolla ve bu amaçta kendini gösterecektir (Terwiel, 2010).

Okul öncesinde sanat etkinliklerinin, okumaya, yazmaya hazırlık veya oyun-hareket etkinliği gibi diğer etkinliklere göre, sonrasında da uygulanabilir olabilmesi, devamlılık içermesi gibi önemli bir farklılığı vardır (Duman, 2014).

Sanatın, okul öncesi eğitimde bireyler üzerindeki mutlu, sağlıklı ve üretken olabilmeleri için hazırlayıcı etki yapması göz ardı edilemez. Sanatın bütün dalları okul öncesi seviyesinde düşünülerek planlanmalı bütün okul öncesi kurumlarda uygulamaya geçirilmelidir. Programlar hazırlanırken programların kalitesini öğretmenler, ebeveynler,

sanatçılar, sanat eğitimcileri, toplumsal ve kültürel kaynakların birbiriyle olan ilişkisi etkilediği düşünülüp değerlendirerek hazırlanmalıdır (Ayancı, 2006).

Çocuğun çevresindeki uyarıların zenginliği dünyayı tanımaları algı ve bireysel gelişimleri bakımından önemlidir. Çocukların bilişsel zekâları gelişirken çevrelerinden de etkilenir ayrıca, tecrübelerden de etkilenir. Bu nedenle, pek çok eğitimci sanatı anlamada çevrenin ve buna bağlı olarak gelişen kültürün de etkili olduğunu düşünmüşlerdir (Davun, 2009).

Yapılan araştırmalar sonucu ulaşılan bulgular göstermektedir ki okul öncesi çocuğuna uygulanan eğitim onu her açıdan geliştirerek aynı anda sanat ve yaratıcılık açısından çocuğa birçok şey kazandırmaktadır. Kalem nasıl tuttuğundan ilk karalamalarını yaptığı döneme, çizdiği sembollerinden şemalarına tüm bu olguların oluşması ve gelişmesinde gerek okul öncesi eğitiminin ve gerekse de okul öncesi eğitimcilerinin rolleri büyüktür (Büyükekiz, 2008). Okul öncesi dönemde yapılan sanatsal çalışmalarla birey; sanata dair bilinç içeren hükümler verebilmeyi, sanat eserlerini doğru algılayabilmeyi ve doğru olarak değerlendirebilmeyi sağlar. Ayrıca yapılan sanatsal çalışmalarla bireyler büyüdükçe sanat yapan veya sanatı bilinçli olarak izleyen kişiler olarak yetişmeye fırsat verebilirler (Ayaydın, 2010).

Resim yapmak sanatsal katkıları yanında çocukta küçük kas gelişiminin, göz-el koordinasyonunun, beden, motor ve bilişsel gelişimin uygun şekilde olmasına yardım eder. Üstelik, çocukta zekâ gelişimini gösteren, karakter özelliklerini ve iç dünyasını yansıtması sebebiyle tanı ve tedavi işlevlerini de görür (Yavuzer, 2003). Çocuk eğer okul öncesinde sanat faaliyetlerini yerinde ve güzel bir biçimde geçirmiş ise ilkokula başladığında resim dersinde hiçbir zorluk yaşamadan başarı göstererek devam edecektir. Tabi ki eğitimci, okul öncesinde olduğu gibi ilkokulda da çocuklara kesinlikle yönlendirme yapmamalı, onun yerine çocuklara rehberlik yaparak yol göstermelidir. Bununla birlikte resim dersi sadece yüksek notlar almak için koyulmuş bir dersmişçesine davranılmaktan kaçınılmalıdır. Aksi takdirde çocuğun resim yapmaktan soğumasına ve var olan yaratıcılık durumunun da yok olmasına sebep olunacaktır. Ayrıca resim yapmayı seven öğrenciler olduğu gibi resim yapmayı sevmeyen öğrencilerde olabilir. Bu durumda da öğretmen resim derslerinde, eğlenceli geçmesi için başka başka faaliyetler yapıp bu tarz öğrencilere resim sevdirebilir (Büyükekiz, 2008).

Okul öncesi sanat eğitimi çocuğa;

Görsel olgunluğa ulaşmayı, farklılıkların ve benzerliklerin farkına varmayı,

Renkleri, biçimleri, dokuları tanımayı, görsel belleği geliştirmeyi,

Oranları düşünmeyi ve anlamayı, oranlar arasında ilişki kurmayı,

Öğrendiklerinden gerçek hayata bağlantı kurmayı, el-göz koordinasyonunun gelişmesini,

Alet kullanmayı öğrenmeyi, malzemeyi nasıl ve neden kullanacağını denemeyi,

Yaptıklarıyla düşünsel boyutta kendini ifade etmeyi geliştirmeyi,

Dikkat süresinin uzamasını, muhakeme etmeyi, seçmeyi, karar vermeyi denemeyi,

Sosyal ve duygusal alanda ilerlemeleri, hayal gücünü kullanmayı, kendini tanımayı ve kendine güvenmeyi,

Gurup çalışmalarında işbirliği yapmayı, gerekirse liderlik etmeyi, düşündüğü şeyleri planlayabilmeyi,

Uygulama yapmayı ve sonuçlandırabilmeyi öğrenmeyi, çevresindekilerle doğru ilişkiler kurabilmeyi,

Dilini geliştirmeyi, kendilerini söz ile ifade edebilmeyi, karşılaşacağı sorunları yorumlayabilme ve onlara çözüm önerileri geliştirebilmeyi,

Değerlendirme, yapabilmeyi öğrenmeyi, çok boyutlu düşünme, yaratıcı düşünme ve davranmayı kazandırır (<http://www.kucukinsan.com>, 2017).

2.1.4.3. Okul Öncesinde Sanat Eğitiminin Geleceğe Katkısı

İnsanın gelişiminde kritik dönem olarak kabul edilen okul öncesinde çocuklar, kendilerini zihinsel, duygusal ve sosyal açıdan besleyecek uyarıcılara ihtiyaç duyarlar. Çocuklara meraklarını giderici, yaratıcılıklarını geliştirici, ilgi ve isteklerini karşılayıcı, gözlem, araştırma, inceleme, üzerinde düşünme, düşündüklerini ifade etme, problem çözme becerisi geliştirme olanağı veren malzemeler açısından zengin bir ortam sağlanarak büyüme ve gelişmelerinde büyük ilerlemeler kaydetmeleri desteklenmiş olacaktır. Çocukların, aktif olarak katıldığı ve zengin uyarıcıların olduğu deneyimler ile ulaştıkları kazanımlar sonradan olacak öğrenmelerine çok daha bilinçlice ve başarılıca ulaşma ihtimallerini de artıracaktır. Yapılan pek çok araştırma okul öncesinde eğitim alan çocukların okul öncesi eğitim almayan çocuklara oranla daha başarılı olduklarını göstermektedir (Yazar, 2007).

Toplumun siyasal, sosyal, bilim ve teknoloji alanlarındaki her tür değişim ve gelişiminde sanat ile olan etkileşimi ve sanatın katkısı küçümsenemez (MEB, 2010).

Okul öncesi dönemde ki tüm sanatsal etkinlikler çocuğun gelişiminde önemli belirgin bir faktör olarak karşımıza çıkar. Bu durum ilkokula başlayana kadar devam eder. Çocuklar sanat etkinlikleriyle çevrelerini tanıma, öğrenme, etkileşim ve davranışlar geliştirmekle sanat eğitiminin üzerinde durulması gereken, önemli bir eğitim şekli olduğunu göstermektedirler (Artut, 2004). Okul öncesinde sanat eğitimi; çocukların

kendilerini tanımalarını, başkaları ile işbirliği yapabilmelerini; kendi kültürlerinin ve diğer kültürlerin özelliklerini anlayabilmesini; müzik hareket, dil, resim, dans yolu ile etkili iletişim kurmalarını sağlayabilir; çok yönlü düşünme, devrimsel becerileri ve problem çözme becerilerini; estetik ve yaratıcılık becerilerini geliştirebilir (Ayaydın, 2010).

Hayatımızı devamlı artan tecrübeler bütünü olarak düşündüğümüzde, insanın doğumdan ölüme kadar geçen zaman içerisinde, öğrenme ile yaşantısıyla ilgili kazanımlarını, bilgilerini ve becerilerini kısaca tecrübe olarak ifade edebiliriz. Hayatımızda olması gereken bir nitelik olan sanat, bu tecrübelerden yola çıkarak hayatı anlayan ve keşfetmeye çalışan zekâyla, sanatı en ilgi çeken ve en güzel şekillere sokmasıdır. Sanatın eğitimi bütün yaşlardaki kişiler için gereklidir. Sanat insanın yaşantısında mühim bir yere sahiptir. Kişinin yaratıcılığı ve potansiyellerini eğitmek, estetik düşünce ve bilinci örgütlemek, gözlem yapma, işbirliği, doğruyu seçme, ifade edebilme, üretken olma, kişisel buluş ve yaklaşımları destekleyerek pratik düşünceyi geliştirir. Kişinin eğitimsel başarılarına katkıda bulunan sanat eğitimi, hayal gücümüzü çalıştırarak, bilişe ve duyuşa dönük yönleriyle tüm zihinsel süreçlerimizi canlı tutar (Davun, 2009).

Hepsi ayrı ayrı teknik bilgiler ve uzmanlıklar gerektiren bütün sanat dalları incelenerek, denenmesi, değişen zamana, duruma ve koşullara göre geliştirilerek okul öncesi eğitime uyarlanarak çocuklara uyacak biçimde düşünülmesi gereklidir. Hatta farklı alanlarda, farklı materyaller arasında da gerçekleştirilebilecek yeni planlamalar, yeni ilişkiler ile, çocuklar üzerinde geliştirici düzenlemeler yapılabilir (Terwiel, 2010).

Öğretmenler ve çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarında günün büyük bir kısmını beraber geçirirler. Öğrenmenin yapıldığı ortamda çocuk kabul gördüğünü ve grupta bir parçanın da kendisi olduğunu hissetmesi eğitimin verimi açısından önemlidir (Yıldız ve Şener, 2007).

Genel sanat eğitimine bakıldığında sanatların hiçbiri, resimde olduğu kadar kişinin kendisini tanıması, kanıtlaması, çevresindeki varlıkların algılanması ve betimlenmesinde etkili olmamıştır. Dolayısıyla görsel sanatlar eğitiminin önemi ilk olarak okul öncesinde çocuklar üzerinde algısal ve ussal olarak başlar. Bu durumla çocuğun gelecekteki eğitiminde ve öğretiminde de kolaylıklar sağlanır (Büyükekiz, 2008).

2.1.4.4. Sanat Eğitiminde Öğretmenin Rolü

Evde ebeveynler okulda ise öğretmenler çocuğun eğitimine yön veren en önemli bireylerdir. İlk olarak evde alınan eğitim daha sonra okulla bütünleşerek çocuğun yapısını belirler.

Çocuğun yaratıcılığının geliştirilmesi okul öncesi eğitimin hedeflerinden biridir. Yaratıcılığın geliştirilmesindeyse sanat eğitimi mühim bir yer tutar. Sanat bireyin düşüncelerini ve duygularını en iyi şekilde anlattığı yöntemdir. Sanat eğitimi çocukluktan itibaren insana akıl yürütmeyi, yaratıcılığı geliştirmeyi, hayal kurmayı, problem çözmeyi, el, zihin ve göz koordinasyonunu geliştirmeyi sağlar. Okul öncesinde çocukların sanatsal yaratıcılığını geliştirmek için okul öncesi öğretmenlerinin büyük rolü vardır (Özkan ve Girgin, 2014). Öğretmenler sahip oldukları olumlu veya olumsuz bilgiler, beceriler, yetenekler, algı ve tutumlar ile öğrencilerin duyuşsal ve bilişsel özelliklerini direkt olarak etkileyebilmektedirler (Çelik, 2011). Dolayısıyla öğretmenin sanat eğitiminde yeterlilik düzeyi çocuğun nitelik düzeyini doğrudan etkileyecektir.

Sanat etkinliklerini başarılı bir şekilde sonuçlanması için etkinliklerin hazırlanma ve uygulanma süreçlerince öğretmenin gereken bilgi ve anlayış ile donanımlı olması sağlamalıdır. Öğretmenler öğretim faaliyetlerinde kendi karakter ve araştırmalarını da aldıkları eğitimin yanına eklemelidirler.

Öğretmenlere, sanat eğitiminin hedefine ulaşabilmesi ve çocuklara faydalı olabilmesi için önemli görevler düşmektedir (Ulutaş ve Ersoy, 2004). Görsel Sanatlar Eğitiminde, öğrencileri iyi yetiştirmek uygulanacak basit ve öğrencinin geriletildiği sistemlerden uzak durmak gerekir. Bununla birlikte Görsel Sanatlar Eğitimi verenlerin de kendilerini geliştirip, yenilemeleri, eğitim alanındaki çalışmalarını ve yeniden yapılanmaları takip ederek, sık sık düzenlenecek hizmet içi eğitim seminerlerine katılmaları gerekir (Kalyoncu ve Süzen, 2010).

Öğretmenin sanat etkinliklerini hazırlarken ve uygularken gerekli olan bilgi ve uygulama düzeyine sahip olması, etkinliğin amacına ulaşmasına büyük katkı sağlayacaktır.

Sosyal sistemde yer alan okulun, en mühim parçalarının birini oluşturan öğretmen, okul öncesi eğitim kurumunda ki çocuğun hayatında anne ve babasından sonra en önemli kişidir. Araştırmalar öğretmenin, okul öncesi kurumları birbirlerinden farklı yapan en önemli etken olduğunu göstermektedir. Fiziki ortam, yönetim, öğretim programı ne kadar iyi olsa da öğretmenin kişiliği, bilgisi, yeterlilik seviyesi çocuğun eğitimini etkin ve başarılı kılmaktadır (Bekman, 1990).

Okul öncesi eğitim alanına öğretmenlerin yetiştirilmesine, 1963-1964 eğitim - öğretim yıllarında, Kız Enstitülerinde ortaokula dayalı ve 3 yıl süreli Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümünün açılması ile başlanmıştır. Aynı tarihlerde Kız Enstitüleri kapsamında, laboratuvar niteliği taşıyan uygulamalı anaokulları da eğitim-öğretime açılmıştır. Günümüzde birçok üniversiteye bağlı olan Eğitim Fakülteleri İlköğretim Bölümü kapsamında okul öncesi öğretmenlerini yetiştirmeye devam etmektedir (Terwiel, 2010).

Öğretmenlerin sahip oldukları özellikler, okul öncesi eğitimin hassaslığından ötürü öğretmen niteliklerine fazlaca önem katmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmen, malzeme ve program kadar hatta daha da önemlidir. Unutulmamalıdır ki ebeveynlerinden ayrılarak okula gelen çocukları ilk karşılayıp onunla bütün gün beraber olan kişiler öğretmenlerdir (Oktay, 1999). Bu durumda öğretmeni çok özel ve önemli kılmaktadır.

Öğretmenin özellikleri okul öncesi eğitimin niteliğini ve çocukların gelişimini olumlu veya olumsuz etkileyecek en temel belirleyicilerdendir. Çocuklar değer gördükleri, sevildiklerini düşündükleri ve kendilerini güvende hissettikleri destekleyici ortamlarda keşfeder ve öğrenirler. Çocuğu desteklemeye odaklanmış bu ortamın en mühim bileşeni ise öğretmenle çocuk arasında kurulacak güvenli ve tutarlı ilişkidir. Öğretmen çocuklarla etkileşimdeyken, her çocuğun farklı gelişim gösteren ve farklı bireysel özelliklere sahip olduğu ve farklı yeterliliklerde bulunduğunu daima aklında tutmalıdır. Öğretmen, çocukla güvenli ve tutarlı bir ilişki geliştirebildiğinde, onun taşıdığı yeterliliklerin farkına vardığında ve bu yeterlilikleri değerlendirerek çocuk için yeni öğrenmeler sunduğu zaman onun gelişimine destek olmuş; topluma uyma yeterliliğini artırmış ve geleceğe ait okul başarısını ve hatta bireysel yetkinliğe sahip olmasını olumlu şekilde etkilemiş olur. Öğretmen çocuklardaki var olan yetenekleri geliştirebilmelerine ve yeni beceriler edinmelerini desteklemek için sanatsal faaliyetler süresince sonuçtan çok sürece önem vermelidir. Çocukların göstermiş oldukları çabalara odaklanarak onların bu çabalarını takdir ederek onlara iyi bir model olmalı ve yeni öğrenmelere fırsatlar oluşturmalıdır. Bütün bu yaklaşımlar öğretmen tarafından oyunlar esnasında veya yapılandırılan etkinlikler süresince kullanabilmelidir. Aynı biçimde öğretmenlerin öğrenilen ortama; gelişimi destekleyen bir biçimde düzenleme yapması, çocuğun keşif yapmaya istek uyandırmak için belli aralıklar ile güncellemeler yapması ve kişisel, küçük grup veya büyük gruplar ile yapılan etkinliklerde bütün çocukların kazanımlara ulaşabilmesine yardım etmek için fırsat eğitimi uygulamalarına yer vermesi oldukça mühimdir (Okul Öncesi Eğitimi Programı, 2013).

Babacan (1999)'a göre olumlu sınıf ortamının oluşması büyük oranda öğretmene bağlıdır. Coşkulu, alanında uzmanlığa sahip, canlılık gösteren, öğrencisine önem veren, dostça davranışlar gösteren öğretmenler olumlu sınıf çevresinin oluşmasında mühim katkılar sağlayacaktır (Aktaran: Tan, 2006). Ayrıca görsel sanatlar eğitimcileri yaratıcı, estetik bilinç taşıyan, hayal gücü geniş olan, karşılaştıkları problemleri araştıran, düşünen, kendince çözümler üreten çocuklar yetiştirmelidirler (Kalyoncu ve Tepecik, 2010).

Duman'ın (2014) yaptığı araştırmaya göre okul öncesi öğretmenliğinde okuyan lisans programı öğrencileri, yapılan sanat etkinliklerinde çocukların yaratıcılıklarını

kullanabilmelerinin ve de geliştirilebilmesinin mühim olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğrenciler sanat etkinliklerinin, çocukların gelişimi doğrultusunda planlanması gerektiğini, yapılan sanat sürecinin ortaya çıkacak olan üründen çok daha mühim olduğunu ve keşifler ile sanatsal deneyimlerin değerli olduğunu düşünmektedir. Okul öncesi dönemde sanat çalışmalarında çocukların dışarıdan motive edilmeleri gerekmektedir.

Öğretmenin sınıfındaki başarısı hakkında farkındalık oluşturmak ve gereken önlemlerin alınabilmesi için kullanılacak yöntemlerden biride öğretmenlerin kendilerini değerlendirmesidir. Öğretmenlerin kendilerini değerlendirmeleriyle güdülenmeleri yaratıcı yönlerinin artması, yansıtmacı öğretmenler olabilmeleri ve eksik yönlerini görüp, kendi kendilerini güçlendirebilmeleri sağlanır. Çocuklara ve programa ait değerlendirmeler sonucu oluşan verileri dikkatlice analiz etmeleri, kendi yetenek, ilgi ve yönelişlerini belirlemeleri ve karakter özellikleri gözden geçirilerek kendilerini değerlendirmeleri beklenmektedir. Öğretmen bu değerlendirme ile, farklı alanlara ait yeterlik seviyesine göre kendini geliştirmek için uğraşmalı, kaynaklara ulaşmalı, bunu yaparken de okul yönetiminden de destek ve rehberlik istemelidir (MEB, 2013).

Etkinlik ortamlarının oluşturulmasında öğretmen çok bilinç sahibi ve duyarlı olmalıdır. Etkinlik alanında çocukların yaşlarına uygun araç gereç ve yardımcı malzemeler sağlanmalıdır. Öğretmen yerine göre bazen çocuğa arkadaş bazen de ona destek veren ve motive olmasını sağlayan kişi olmalıdır. Bu şekilde eğitimci çocuğu daha iyi anlar ve çocuktan daha fazla şey edinebilir (Büyükekiz, 2008). Üstelik farklı ilgileri ve kişilikleri olan çocukların sanat etkinliklerinde farklı çalışma biçimlerinin, farklı eğilimlerinin olacağı eğitimcilerce bilinen bir gerçektir (Ayaydın, 2004). Buradan yola çıkarak eğitimcilerin bu durumu da göz ardı etmemesi ve sanat etkinlikleri süresince değerlendirmeye alması önemlidir.

Sadece programlar geliştirilmesi ve mekânların düzenlenmesi, etkili bir sanat eğitiminin yapılabilmesi için yeterli değildir. Bunları uygulayacak öğretmenlerinde sanat eğitimi hakkında yeterince bilgi ve donanıma sahip olmaları da gerekir. Böylelikle eğitimcinin belli bir hedefe doğru yetiştirecek olduğu kişilerin büyüme ve gelişim özelliklerini çok iyi bilmesi gerekir (Özkan ve Girgin, 2014).

Çocuklar, yetişkinlerin gelişim ve öğrenmelerine olan rehberliği ile sanat etkinliklerinde deneyim elde ederler. 2 ila 5 yaş arasında ilkokul 3. sınıfa kadarki bütün çocuklarda bu durum geçerlidir. Öğretmenlerin sanat eğitimi açısından bilgisi, deneyimi ve pedagojik eksikliği, yaptıkları uygulamalarda bazı problemler oluşturabilmektedir. En mühim problemse öğretmenlerin sanatsal anlamlandırma yapmaktan ziyade bazı temel beceriler ve ortaya çıkacak ürünler üzerinde durmalarıdır. Öğretmen şekil, renk, çizgi vb.

kavramların anlamları üzerine odaklanmaktansa bunlara ait etkinlikler üzerinde odaklaşabilmektedir. İkinci problem ise sanatın bir disiplin olarak görülmemesinden kaynaklanmaktadır. Çocuklar sanat ile bağlantılı her tür etkinliğe katılabilmelidirler. Yapılan bu faaliyetler çocukların bakması, anlaması ve birbirleri ile konuşmalarına olanak sağlayacak niteliklerde hazırlanmalıdır (Zimmerman ve Zimmerman: 2000'den aktaran: Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Okul öncesi kurumlarda sanat eğitimi planlarken ve uygularken öğretmenin iyi gözlemler yapabilmesi önemlidir. Çocuğu yakınından gözleyerek, çalışmaları hakkında konuşmak, öğretmenin yapılan üründen çok uygulama yapılan sürece önem verdiğini gösterir niteliktedir (Dighe vd., 1998'den aktaran: Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Öğretmen etkinlikler yaptırırken sanat eğitimi için mühim bir yere sahip olan araç-gereci çok iyi seçmelidir. Kullanacağı malzemeyi iyi tanıyıp malzemelerin seçimini amacına uygun ve doğru olarak yapmalıdır. Öğretmen etkinliklerde kullanılabilecek atık malzemeler ile hem geri dönüşümü sağlayıp hem de çalışmalarında yaratıcı süreçler oluşmasına yardım etmektedir. İster atık malzemeler olsun isterse geleneksel malzemeler olan kalem, boya, vs. dışındaki malzemeler olsun kullanılacak malzemeyi seçerken amaca hizmet etmesi önemlidir. Bu malzemeler doğru kullanılmamasından dolayı çalışma sonuca gitmek yerine, sadece farklı malzemelerin tanıtımı ve kullanımı yapılmış olur. Sanat eğitimine ve çocuğun gelişimine katkısı verimsiz olur (Özkan ve Girgin, 2014).

Eğitimde kalitenin artması, öğretmenlik mesleğinin nitelik kazanması ile olacaktır. Eğitimde kalitenin artmasıyla da öğretmenin mesleki doyumu olumlu yönde etkilenecek ve dönüşümlü olarak da, mesleki doyumu etkileyen faktörlerin iyileştirilmesi ya da değiştirilmesi durumunda öğretmenin ve öğretmenlik mesleğinin niteliğinde yaşanan sıkıntılar maksimum düzeyde ortandan kaldırılabilir (Tekerci, 2008).

Artut'a (2002) göre, okul öncesi eğitimcilerinin taşıması gereken özellikleri şunlardır:

“Alanında yetkin, sabırlı, dikkatli, aktif ve yaratıcı olmalıdır.

Pratik düşünceli, espritüel ve anında karar verebilecek güce sahip olabilmelidir.

Mesleğinin önemimin mutlaka farkında olmalıdır.

Kendisinin eksikliklerini, yeterliliklerinin bilincinde olup benlik kavramı gelişmiş düzeyde olmalıdır.

Çocukların düzeylerine uygun sanatsal, özgün, yaratıcı etkinlikleri üretecek, oluşturabilecek birikim ve yetkinliğe sahip olabilmelidir.

Çocukların resimsel gelişim özellikleri, düzeyleri ve bireysel ayrılıkları konusunda bilgili olmalıdırlar.

Çocuk etkinliklerinin sergilenmesinde seçici olunmamalı, asla ayırım yapılmamalı, başkalarında farklı olan yetenek ve bireysel özelliklerin ortaya çıkarılması ve buna bağlı olarak da çocukta güven duygusunu geliştirmelidir. “

Lowenfield (1947) ve Gardner (1980)'e göre yetişkinler çocuklara yeterince destek ve materyal sağlamaz ise sanatsal yeteneklerinde kaybolmalar olacağı, yetişkin birinin müdahale etmesi durumundaysa içsel yetenekleri yok olacaktır. Üstelik Lowenfield kaynaktan kopyalama, gözleyip çizme ve yetişkinlerin hazırlayacağı ya da ticari hazır matbu malzemeler kullanıldığı eğitim yaklaşımlarının çocukların ilham kaynağından uzaklaşmasını sağladığını ifade etmiştir (Zimmerman ve Zimmerman, 2000'de aktaran: Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Öğretmen çalışma ortamını düzenleyen, çocukların malzemeleri nasıl kullanacağını öğreten, çocuklarla neler yaptıklarıyla ilgili konuşan, yapılan ürünleri sergileyen ve saklayan, sanat eğitimi ortamını düzenleyen, uygulamaları izleyen ve gereken yerlerde de rehberlik eden kişiler durumundadır. Bu sebeple sanat eğitiminde, eğitim süreci öğretmen merkezli değil çocuk merkezli olmalıdır, en azından buna özen gösterilmelidir. Çocuklar kendilerine sanat eğitimine uygun olarak hazırlanan sınıfta çeşitli materyaller içinden istedikleri ile ve istedikleri gibi çalışıp yaratıcı yönlerini sergilemelidir. Öğretmen çocukların nel yaptıklarına değil bu yapılanları nasıl yaptıklarına, yapar iken neler hissettiklerine odaklanmalı ve eğitimi bu amaçla planlamalıdır. Çocuklara yaptıkları çalışmalar anlattırılmalıdır (Edwards ve Nabors, 1993). Bu sebep ile sanat etkinlikleri sürecinde çocukların konuştukları, hareket ve keşiflerine önem verilmelidir (Dighe ve diğerleri 1998'den aktaran: Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Öğretmen sanat etkinliğini hazırlarken malzemeleri, ortamı ayrı ayrı hazırlayarak, etkinlik süresince çocuklarla iletişim içerisinde olmalıdır. Yapılan çalışmalar her zaman yapıcı şekilde değerlendirilmelidir (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Artut'a (2004) göre okul öncesi öğretmenleri sanat etkinliklerinde:

“Öğretmen, alanında yetkin, sabırlı, dikkatli aktif ve yaratıcı olmalı, pratik düşünceli, esprituél ve anında karar verebilecek bir güce sahip olabilmelidir.

Mesleğinin (pedagojik) özelliklerinin bilincinde olmalıdır.

Boyama, çizim araç ve diğer gereçlerin çocuğa verebileceği zararları önceden görebilmelidir.

Kendisinin eksikliklerini, yeterliliklerinin bilincinde olup benlik kavramı gelişmiş düzeyde olmalıdır.

Çocukların düzeylerine uygun sanatsal, özgün, yaratıcı etkinlikleri üretecek, oluşturabilecek birikim ve yetkinliğe sahip olabilmelidir.

Öğretmen çocukların resimsel gelişim özellikleri, düzeyleri ve bireysel ayrılıkları konusunda bilgili olup ona göre plan ve (özellikle çocuğun dünü ve bugününü gösteren) program cetveli geliştirebilmelidir.

Çizim, boyama ve üç boyutlu etkinlikler için fırsatlar yaratmalı, uygun materyalleri (kağıt, boya, fırça, yapıştırıcı, makas, temizlik malzemeleri, kil, plastilin vb.) önceden hazırlamalı, onları motive etmeli ve desteklemelidir.

Çocukların bireysel veya grup çalışmalarını engelleyici tutum ve davranışlardan kaçınılmalı, yoğun etkinlik sürecinde onları rahatsız etmeden, davranış ve tepkilerini izlemelidir.

Sanat köşeleri hazırlamalı, onların gelişim düzeylerine uygun ilgi çekici, bol resimli, çeşitli görsel materyaller (renkli katalog, dergi, kartpostal, poster, röprodüksiyon vb.) bulundurmalıdır.

Öğretmen, çocukların, zihinsel artistik süreçlerini canlı tutacak ortamları hazırlamalıdır. Çevre düzenlemelerinde estetiksel, işlevsellik, sağlıksal ve güvenlik konularında duyarlı olmalıdır.

Çocuk etkinliklerinin sergilenmesinde seçici olunmamalı asla ayırım yapılmamalı, başkalarında farklı olan yetenek ve bireysel özelliklerin ortaya çıkarılması ve buna bağlı olarak da çocukta güven duygusu geliştirilmelidir.

Çocukların belirli aralıklarla yaptıkları resimler ve diğer sanatsal etkinlikler (sanatsal-el işi çalışmaları) çocuğun gelişim sürecinin geçirdiği aşamaların belirlenmesi bakımından tarihlendirilerek panolara asılmalıdır. Çocuklara yaptırdıkları resimleri önemsemeli, onların yaptıkları resimler hakkında konuşmalı-konuşturmalıdır. Ayrıca konuya ilişkin düşünce ve görüşleri velilerle paylaşmalıdır.

Öğretmen, çocuğun oluşturmuş olduğu sanatsal etkinliklerin gereksiz yere eleştirilmesinden, sorgulanmasından uzak durmalıdır.

Okul dışında da farklı ortamlarda sanat etkinliği yapılabilir. Sanat etkinliklerinin havanın uygun olduğu zamanlar okul bahçesinde yapılması çocukların daha çok ilgilerinin artmasına, kendilerini daha özgür hissetmelerine neden olacak, çocukların orijinal ürünler yapmalarını sağlayacaktır. ”

Öğretmenlerin çocuklarla sanat çalışmaları hakkında konuşmalarıyla ilgili olarak uyguladığı geleneksel bazı yaklaşım çeşitleri şu şekilde ifade edilebilir (Schirmacher, 1986).

- a) Övgü yaklaşımı:
- b) Yargılayan yaklaşım:
- c) Değer verici yaklaşım:
- d) Sorgulayıcı yaklaşım:
- e) Araştırmacı yaklaşım:
- f) Düzeltici yaklaşım:

Eğitimcilerin çocuklarla yaptıkları çalışmalar ve elde ettikleri ürünler hakkında uzun uzun konuşmalar yapmak, çocuklarda çalışmalara önem verildiği hissini oluşturarak ve onları yeni çalışmalar yapmak için yönlendirebilmektedir. Bu sebeple çocuklarla sadece yaptığı ürünler ile ilgili değil bu ürünleri elde etme süreci ile ilgili de konuşulması gerekir. Öğretmen karalama gibi görünse de çocukla, yaptığı resmi hakkında konuşulduğunda enteresan hikâyeler çıkabilmektedir. Böylelikle başta çocuğun yaptığı resme bakıp “güzel olmuş” gibi tek bir cümleyle geçiştirmek yerine resmiyle ilgili onunla daha çok konuşarak ve belki de resmi ile ilgili enteresan bir hikâye ortaya çıkması sağlanabilecektir (Engel, 1996’dan aktaran: Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Gürtuna’ya (2007) göre;

“Çocuğun hayal gücü asla sınırlandırılmamalı, özgür bırakılmalıdır.

Yapılan çalışmalar çocuğun görme duyusunu etkileyecek biçimde ve ilgi çekici olmalıdır.

Çocuk öncelikle kullanacağı malzemeyle tanıştırılmalı, deneyim kazandırılmalıdır.

Büyüklerin çocuklara yardımcı olmak amacıyla dahi olsa çocukların çizimlerine müdahaleleri çocuklarda olumsuz sonuçlara yol açabilir.

Okul öncesinde çocuğa büyük kâğıtlar, kalın uçlu kalemler, fırçalar, çeşitli boyalar verilmesi ve kullandıkları malzemenin sağlığa zararlı olmaması gereklidir.

Çocuğa kullandığı malzemeler konusunda değişik malzemeler deneme fırsatı da verilmelidir.

Suluboya gibi kullanımı zor olan malzemelerin yetişkin denetiminde yapılmasında fayda vardır.

Kolaj çalışmaları, yoğurma malzemeleriyle yapılan çalışmalar ve yapılacak baskı çalışmaları çocuğun sanatsal gelişimi açısından faydalı olacaktır.

Çalışma süresince sürekli uyarılarla engellenen çocuklar ile kendine sürekli yardım edilen çocukların sanatsal gelişimi sağlıklı olmayacaktır.

Yaptığı resimler çocuğun düşünme sürecini yansıttığı için önemlidir ve dikkate alınmalıdır. Çocuklar yaptıkları resimleri anlatmak isterler. Onları dinlemesini bilen bir yetişkin onlarla ilgili pek çok şey öğrenebilirler.

Okul öncesi yıllarında renk kullanmak çocuk için heyecan vericidir. Çocuğun seçeceği ve kullanacağı rengi eleştirmek çocuğu olumsuz etkileyerek kendini anlatma özgürlüğünü engelleyecektir.

Çocuğa boyalarla bol miktarda deneme yapma imkânı tanınmalıdır.

Çocuklara hayal güçlerini kullanabilecekleri, özgün çalışmalar yapabilecekleri etkinlikler uygun olacaktır. Bu dönemde grup çalışmaları yaptırılması da uygun olacaktır.

Öğretmen ve aile çocuğun yaptığı çalışmaları önemsemeli ve değerli görmelidir. Çocukları birbirleriyle kıyaslamak doğru değildir.

Öğretmen yeniliklere açık, öğrencilerinde sürekli istek uyandırmalı ve severek üretmelerini sağlamalıdır.

Sanat etkinlikleri değerlendirilirken, yapılan çalışma ne kadar olumsuz olursa olsun çocuğa yansıtılmamalı ve hevesini artıracak tarzda yaklaşılmalıdır. Unutulmamalıdır ki her çocuk yaptığının beğenilmesini ve de onaylanmasını ister. Yapılan çalışmalarda gerçeğe uygunluk beklenmemeli, unutulmamalıdır ki çocuk gördüğünü değil düşündüğünü yapmaya çalışır. Çocukların hepsinin çalışması ayırım yapılmadan sergilenmelidir. Çocuklara resimlerini anlatma fırsatı tanınmalıdır. Öğretmen sanat etkinliği süresince çocukları çok iyi gözlemeli, konuyu verip bir kenara çekilmemeli, çizecekleri şeyleri “şöyle çizin, böyle çizin” diye müdahale etmemeli ve çocukların resimlerini kendisi yapmamalıdır. Müdahale etmemeli rehberlik yapmalıdır.“

Öğretmen, okul öncesi dönemde çocuklarla birebir iletişim halinde bulunarak, sanatsal etkinliklerde çocukları teşvik etmeli onların yaratıcılıklarını öldürmemelidir. Çocukları resim yaparken yönlendirmekten kaçınmalıdır. Bu dönemde bilgiyi doğrudan vermek amaç olmadığından çocukların kullanacağı resimle ilgili araç gereçler tanıtılmalı, uygulama aşamasında öğretmen sadece rehber olmalıdır. Öğretmen çocuğun yaratıcılığını ortaya çıkarmalıdır. Gerekli durumlarda öğrenciyi sıkmadan renkler ile ilgili ana renkler ve ara renklerin neler olduğu gibi bilgiler verilebilir. Resim yaparken çizdikleri objeleri kâğıtta boşluklar kalmamasına dikkat edecek şekilde yapmaları hususunda yönlendirmeler yapılabilir. Verilen bütün bilgiler çocuğa doğrudan bilgi vermek yerine, sadece onlara yapacakları sanat çalışmalarında bir rehber niteliğinde olmalıdır (Büyükekiz, 2008).

Son olarak şunu söyleyebiliriz ki öğretmen, öğrenme ve öğretme ortamının en temel ögesidir. Çocuklara resim eğitimi veren öğretmenlerin çocuk resimlerini

değerlendirebilmeleri, anlayabilmeleri, yorumlayabilmeleri için sanat eğitime karşı duyarlı ve ilgili olmaları gerekir. Eğer öğretmen ve çocuk iyi iletişim içinde olursa öğretmen çocuğun resimlerini daha iyi anlayabilir, yorumlayabilir. Öğretmen ve anne-babalar gerekli bilgi ve donanıma sahip değilse çocukların yaptığı çalışmalara nasıl tepki vereceğini bilemeyip, doğru tepkiler vermekte zorlanabiliyor. İyi niyetli, çocuğu yüreklendirmek isteyen öğretmen ve anne-babalar değer verici tepkiler verebilirken, eleştirici ve düzeltici tavırlar içinde olan yetişkinlerde olabiliyor. Yüreklendirmeye, teşvikle olumlu tavırlar gelişirken, yeric, eleştirici, düzeltici yaklaşımlarla da çocuklarda olumsuz tavırlar gelişebiliyor. Sanat etkinlikleri süresince öğretmen öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunabilmeli, eğitim programlarını iyi bilmeli ve en iyi biçimde de uygulayabilmelidir. Sınıf yönetimi iyi olmalı, öğrencinin değerlendirilmesini en iyi şekilde yapabilmelidir. Öğretmenin sanat eğitiminde yeterli seviyede bilgili olması çok önemlidir. Unutulmamalıdır ki öğretmenin donanımlı olması, öğrencinin gelişimini çok büyük oranda olumlu etkileyecektir.

2.1.5. Okul Öncesi Öğretmenliği

Son yıllarda ülkemizde eğitim sistemi ile ilgili en mühim sorunlardan biri, öğretmen yetiştirme ve yetiştirilen öğretmenlerin niteliği olarak görülmektedir. Yetişen öğretmenlerin niteliğinde, öğretmen adaylarının öğretmenliğe dair hangi oranda yeterliklere sahip oldukları ve öğretmenlik mesleğine dair tutumlarının seviyesi mühim bir yere sahiptir. Öğretmenliğe dair tutumların ve yeterliklerin kazanıldığı eğitim fakültelerinin sahip olduğu ekonomik durum, bina, öğretim elemanlarının sayısı ve tesislerin durumu vb. imkânlar bu fakültelerde yetişen öğretmen adaylarının mesleki açıdan kendilerini yeterli ve öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutum kazanmış birer öğretmen olarak algılamalarında oldukça mühim bir role sahiptir (Çapri ve Çelikkaleli, 2008).

Okul öncesi eğitim, kişisel ve toplumun gelişimi için çok önemli bir yere sahiptir. Bu sebeple okul öncesi öğretmenliği eğitimi nitelik taşıması gerekir (Dereobalı ve Ünver, 2009).

Okul öncesi öğretmeni çocukların ailesinden ayrı olarak birlikte olduğu ve ailesinden sonra en fazla etkilendiği kişi olması sebebiyle çocuk için çok önemli bir yerdedir. Bu durum ile okul öncesi öğretmenlere çok büyük görev ve sorumluluklar yüklenmektedir. Bu görevlerin nitelikli bir şekilde yerine getirilmesi ancak olumlu kişilik özelliklerine ve olumlu öğretmenlik tutumlarına sahip öğretmenler tarafından mümkün olabilir (Çinko, 2009).

Okul öncesi eğitime verilen önem ve duyulan ihtiyaç her geçen gün daha da artmaktadır. Yapılan her yeni araştırma ile okul öncesi eğitimi önemli ve gerekli kılan

birçok yeni faktör ortaya atılmaktadır. Bunlar içerisinde en çok tartışılan ve araştırılan konulardan biri de öğretmen, öğretmenin mesleki doyumu ve öğretmenlik tutumları olmaktadır. (Tekerci, 2008). Dolayısıyla öğretmenin mesleki tutumu ve doyumu eğitimin niteliğini de doğrudan etkileyecektir. Aynı zamanda da öğretmenin zamanının büyük bir kısmını okulda geçirdiğini düşünürsek tutum ve doyum durumuna göre mutluluğu veya mutsuzluğu, hayatının daha kötü veya daha iyi geçmesine sebeplerden biri olacaktır. Özetle öğretmenin yetkinlik düzeyi ve mesleğini sevmesine göre hayatının da olumlu veya olumsuz etkileneceğini söyleyebiliriz.

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklar günlerinin büyük bölümünü öğretmenleriyle geçirirler. Çocuklar öğretmenleriyle geçirmiş oldukları bu süre içerisinde sınıfta kabul gördüklerini ve sınıfın bir parçası olduklarını hissetmeleri önemlidir. Bu sebeple okul öncesi öğretmeni uzmanlığı ile, çocuklara yaklaşımı ile, anlayışı ve sorumluluk bilinci ile çocuk için hassas ve özel bir nitelik taşır. Öğretmen her çocuğun farklı özellikler taşıdığını ve farklı seviyelerde olduğunu bilerek bütün çocuklara özelliklerine göre yaklaşabilmelidir. Çocukla kuracağı ilişkinin kalitesine göre çocuğun gelişimi olumlu veya olumsuz etkilenecektir.

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin planlanıp uygulanmasında ve eğitimin başarıya ulaşmasında öğretmen büyük bir role sahiptir. Okulda öğretmen öğrenciye örnek olur, yol gösterir, eğitimi doğrudan etkiler. Öğretmen, değişikliğe ve yeniliklere açık olmalı, kendini yenileyebilmelidir. Kendini yenileyebiliyorsa, öğrencilerini de yeniliklere açık bireyler olarak yetiştirebilir. Kendini yenileyemeyen bir öğretmenin öğrencilerinden yenilikler yapması ve yaratıcı olmalarını beklemesi mümkün görünmemektedir (Yazar, 2007).

Öğretmen okul öncesinde çocuğun gelişim düzeyini etkileyen en önemli belirleyicilerden biridir. Çocuklar değer gördüğü, sevildiklerini düşündükleri ve kendilerini güven içinde hissedecekleri destek buldukları yerlerde keşfederler ve daha kolay öğrenirler. Destek buldukları bu ortamların en mühim bileşeni ise çocuk ile öğretmeni arasında kurulacak güvenli ve tutarlı ilişkidir. Öğretmen çocuğun yeteneklerinin gelişmesine ve becerilerine yenilerini katmasına destek olmak için etkinlik boyunca sonuçtan çok sürece önem vermeli, onların gösterdikleri çabalara odaklanmalı, çabalarını takdir ederek, onlara iyi birer rehber olmalı ve yeni öğrenme imkanları oluşturmalıdır (MEB, 2013).

Bugün artık eğitim ve eğitimin kalitesi önem verilen hatta verilen önemin giderek arttığı görülmektedir. Üstelik eğitimin kalitesini etkileyen faktörlere ilişkin yeni yeni çalışmalar da sürekli devam etmektedir. Eğitimde kalite kavramını en çok etkileyen faktörlerin başında da öğretmen ve öğretmenin mesleki doyumu gelmektedir denebilir (Tekerci, 2008).

Öğretmenlik mesleği, toplum yaşamının ve iş bölümü yapmanın sonucunda oluşan ve toplum yaşamının devam etmesinde çok mühim olan mesleklerdendir. Hızlı gelişimlerin ve değişimlerin yaşanmış olduğu günümüz dünyasında bütün ülkelerin en büyük uğraşı, bu değişime uyum sağlayabilecek yeterlilikte ve donanımda, nitelik sahibi bireyler yetiştirebilmektir. Bu hedefe ulaşmakta eğitim en etkili araçtır. Öğretmenler ise etkili olan bu aracın mühim bir kısmını oluşturur (Kuran, 2002).

MEB (2006), Öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerini şöyle belirlemiştir;

“Kişisel ve mesleki gelişimi ve değişimi için sürekli çaba harcar,
Öğrencinin tüm ilgi, istek ve ihtiyaçlarını bilir,
Öğretme ve öğrenme sürecini planlar, uygular ve yönetir,
Öğrencilerin gelişim ve öğrenmelerini değerlendirir,
Okulun bulunduğu çevrenin doğal, sosyo-kültürel ve ekonomik özelliklerini tanır,
Türk Milli Eğitim Sisteminin dayandığı temel değer ve ilkeler ile özel alan
öğretim programının yaklaşım, amaç, ilke ve tekniklerini bilir, uygular. “

Tuğrul (1993) ise okul öncesi eğitimde nitelikli bir öğretmenin özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır:

“İyi bir öğretmen aynı zamanda yeni bilgi ve deneyimlere açık bir öğrencidir.
Öğretmenin amacı, çocuğu eğitirken yalnızca bilgi aktarmak değil, onu öğrenmeye istekli hale getirerek, gerekli bilgiye kendisinin ulaşmasını sağlamak olmalıdır.
Çocuklarla iyi iletişim kurmalı, onları tanımaya ve anlamaya çalışmalıdır.
Eğitim programlarını çocukları aktif kılacak şekilde düzenlemelidir.
Çocukların olumlu benlik geliştirmelerini desteklemeli ve özgüvenlerini geliştirmelidir.
Öğretmen yaratıcı olmalı ve çocuklarda da yaratıcı düşünceyi geliştirici etkinlikler planlamalıdır.
Çocukları bağımsız, karar verme becerileri gelişmiş, bununla birlikte özdenetimlerini kazanmış bireyler olmaları yönünde destekleyici yöntemler kullanmalıdır.”

Okul öncesi eğitimi öğretmenleri gün boyu, her an çocuklarla birlikte ve bu dönemde bulunan çocuklar kendileriyle iletişim halinde olan, coşkularını paylaşan öğretmenlere güven duyarlar. Bu sebeple de okul öncesi öğretmenleri çocuklarla iyi iletişim kurabilen kişilerden seçilmiş olması çocukların eğitimi için büyük bir öneme sahiptir (Poyraz ve Dere, 2001).

Öğretmen öğrenciyle etkili şekilde iletişim kurabilmesi için, içten ve empatik davranışlar göstermeli, sınıfta etkili konuşmalı, öğrencileri dinlemelidir. Öğretmen jest ve mimiklerini etkili şekilde kullanmalı, öğrencilerin sınıf etkinliklerine gönülden katılmasını sağlamalıdır (Başar, 2004).

Turla'ya (2007) göre okul öncesi öğretmeni:

“Kendini yenileyebilmeli, değişime açık olmalıdır.
 Çocukları tanımaya istekli ve çocuklara gerekli sabrı gösterebilir olmalıdır.
 Çocuklarla konuşurken olumlu ifadeler kullanmalı, çocukların başarı duygusunu körükleyici, isteklerini artırıcı, öğrencilerin ilgisini çeken etkinlikler kullanmalıdır.
 Öğrencilere pozitif örnek olmalıdır.
 Çocuklar arasında ayırım yapmamalı ve arkadaşlarıyla kıyaslamamalıdır.
 Soru sorma fırsatı vermeli, özgün çözümleri olumlu karşılamalıdır. Tek tip öğrenci yetiştirmekten kaçınmalıdır.
 Özgün olma ve karar verme becerisini geliştirmek adına etkinliklerin çocuklar tarafından başlatılmasını sağlamalıdır.
 Bitmiş etkinlik örnekleri vermekten kaçınmalıdır.
 Malzemenin kullanım özelliklerini çok iyi bilmeli ve çocuklara en iyi şekilde kullanılabilmelidir.
 Kullanılan malzemenin paylaşılmasını ve işi bitince toplanıp kaldırılmasını öğretmelidir.
 İyi bir gözlemci olabilmelidir.
 Kullandığı yöntemlerle öğrenmeyi eğlenceli ve kalıcı hale getirmelidir.
 Etkinlikleri gerekli süreyi vermelidir.”

Eğitim sisteminde öğretmen, öğrenci ve okulun en önemli ögeler olduğu söylenebilir. Bu üç ögeyi birbirinden ayrı düşünemesek de öğretmen, eğitim sürecinin ve öğrencinin, kalite güvencesi olarak büyük öneme sahiptir. Öğretmen bilgi ve beceri zenginliği yanında tutumlarıyla da eğitime kalite kazandırırken, bir diğer taraftan da uygulamış olduğu yöntemler, teknikler ve stratejilerle öğretim programındaki davranışların öğrencilerce kazanılmasında çok mühim bir rol alarak öğrenci niteliklerinde artış olmasına yardım etmektedir (Gürkan, 2005). Kullanılan yöntemler, araç-gereçler ve öğretim programları ne kadar iyi olursa olsun, öğretmen yetersiz ise, çocuklara verilen eğitimde başarı sağlanması söz konusu değildir (Başal ve Taner, 2004).

Öğretmen öğrencilerini iyi tanımalı, alanında yeterli bilgi birikimine sahip olmalıdır. Öğrencilerin gözünde inanılır, güvenilir ve ilgi çekici olmalı, derse hazırlıksız girmemelidir. Etkinliklerde anlatıma sürekli yer vermeli, sözcükleri kullanırken öğrencilerin seviyelerine uygun kullanılmalıdır. Sürekli öğrencilerin ilgisini çekecek yöntem ve teknikleri kullanmalıdır (Gürsel ve diğerleri, 2002).

Tucker ve Stronge'a (2005) göre, iyi öğretebilen öğretmenlerin, öğrencilerin öğrenmesinde doğrudan etkileri olduğu birçok çalışma bulunmaktadır. Yıllardır süregelen araştırmalardan görülmüştür ki öğretmenler sadece öğrencilerin okulda iyi hissetmelerini sağlamaz aynı zamanda öğrencilerin başarılarını da artırır. Etkili öğretmenlerin bazı niteliklerini şöyle sıralayabiliriz:

“Sahip oldukları sertifikalar.
 En az üç yıllık öğretmen olması.
 İlgili, adil ve saygılı olması.
 Hem kendisi hem de öğrencileri için beklentilerini yüksek tutması.
 Eğitim hazırlıkları için ekstra zaman ayırması.”

Etkili sınıf yönetimi, eğitim süresini en üst seviyede kullanması.
 Öğrencilerin öğrendiklerini ön ve son testlerle takip etmesi, zamanında bilgi verici dönütler vermesi ve anlaşılmamış konularda yeniden eğitim vermesi şeklindedir “

diye söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenleri sınıflarında, eğitim ve öğretim programlarında verilen esaslara göre eğitim ve öğretim faaliyetlerini, planlayıp ve uygulamak, ders dışında okuldaki eğitim ve öğretim faaliyetlerine etkince katılmak ve bu konularda mevzuatta geçen görevlerini yerine getirmekle yükümlüdürler (MEB, 2014).

Budunç'un (2007) yaptığı araştırmada ulaştığı sonuçlara göre, öğretmenlerin mesleklerini seçme nedenleri sorulduğunda, çoğunlukla çocuklarla birlikte olmayı sevdiği için olduğu ifade edilmiştir. Öğretmenlerin çok büyük bir kısmı mesleğini yeniden seçse yine öğretmenliği seçeceğini belirtilmiştir. Bu sonuca göre okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğunun mesleğini sevdiğini söyleyebiliriz. Öğretmenlik mesleğinden veya okul öncesi alanından olmayan kişilerin okul öncesi alanında çalıştırılması nedeniyle uygun olmayan öğretmenlerin bilgi seviyelerinin eksik kalabildiği, bununla birlikte çocuklara yaklaşımlarının da yanlış olabileceği alandaki uzmanlarca farklı ortamlarda vurgulanmaktadır. Öğretmenlerin okul öncesi dönemle ilgili en fazla sertifika aldığı alanlar sırasıyla drama ve müzik / orf iken, en az sertifika aldıkları alan ise hizmet içi eğitim olarak belirtilmiştir. Alınan eğitimler içinde görsel sanatlar ve resmin oldukça az olduğu görülmüştür. Çoğu öğretmenin hizmet öncesi eğitimleri yetersiz bulması, üniversitede alınan lisans, lise eğitiminin niteliğinin ve yeterlilik düzeyinin öğretmenlik mesleğine hazırlayan bir seviyede olmadığını düşündürmektedir kanısına varmıştır.

İyi bir eğitimcinin yapması gereken, her öğrenciye verilmeye çalışılan temel becerileri dikkate alıp öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını iyi tespit ederek, olaylara yerelden evrensel doğru bir bakışla yaklaşmaktır (Kalyoncu ve Tepecik, 2010).

Son olarak günümüzde, okul öncesi eğitim ve okul öncesi eğitimin önemi ile ilgili birçok araştırma yapıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalara bakılınca genellikle okul öncesi eğitim de var olan mevcut durum ve bu durumun nasıl daha iyi olabileceği ile ilgili olduğu görülmektedir. Okul öncesi eğitimde çocuğun gelişimiyle ilgili en önemli faktörlerden biri öğretmendir. Unutulmamalıdır ki öğretmen anne ve babadan sonra çocuğun gelişiminde ki en önemli kişidir. Çocuklukta alınan eğitim en kalıcı eğitimidir. Bu eğitimi verecek olan öğretmenin de çocuğun hayatında çok önemli bir yere sahip olacağı düşünülerek öğretmenin işindeki mutluluğunun, bilgisinin, uzmanlığının, tutum ve davranışlarını etkileyeceği bu durumun da çocuğun kişiliğini ve davranışlarını olumlu veya olumsuz etkileyeceği unutulmamalıdır. Okul öncesi öğretmeni öğrencilerini iyi dinleyen,

takip eden, sabreden, etkili konuşarak öğrencilerini etkileyebilen, onlarla iletişim kurabilen bir yapıda olmalıdır. Öğretmen öğrenciyle aynı dili konuşabilmeli, öğrenci öğretmenin ne dediğini, öğretmende öğrencinin ne dediğini anlayabilmelidir.

Sonuç olarak gün boyu her an çocuklarla birlikte olan okul öncesi öğretmenlerinin, sahip olmaları gereken bazı genel özellikler olması gerektiğini söyleyebiliriz. Bu özellikleri kısaca; genişçe bir dünya görüşüne ve genel kültüre sahip bir birey olmak. Yüzü gülen, uyumlu, liderlik yapabilen, bilgili, anlayışlı, sabırlı, iyi huylu, iletişim kurma becerisi taşıyan, ahlaklı, güvenilir ve dürüst karakterli olmak. Mesleki açıdan yeterince bilgisi olmak, öz güveni olmak, işini severek yapmak ve işine bağlı, iş birliğine açık olmak, yeniliklere açık, objektif olmak, esnek, peşin hüküm taşımamak ve adil olmak, aktif ve araştırmacı olmak, anlaşılır, akıcı ve güzel konuşabilmek, düzenli, temiz, giyimi ve görünümüyle güzel, hoş tavırlı olmak şeklinde sıralanabilir.

2.1.5.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Aldıkları Sanat Eğitimi

Çocuk resimleri uzmanları için önemli bir çocukları tanıma aracıdır. Çocuk resimleri, çocuğun her halini ve durumunu anlamamıza yarayan önemli katkılar sunar. Duygusal ve fiziksel açıdan kendini etkileyen durumları belli belirsiz resimlerinden anlayabiliriz (Artut, 2004). Yazıcı ve arkadaşlarının (2016) okul öncesi öğretmenleri ile yaptıkları araştırma sonucu okul öncesi öğretmenlerinin sanat kavramlarını içeren tanımları derslerinde kullanmaya çalıştıkları, farklı sanat dallarını ve bu sanat dallarından da en çok görsel sanatları bildikleri söylenmiştir. Öğretmenlerin çoğunun bir sanat dalıyla uğraştığı veya uğraşmak istedikleri ve bu sanat dallarından ise en çok da görsel sanatlarla uğraştıklarını ve uğraşmak istediklerini tespit etmiştir. Gerekli sanat eğitimini almış ve kendini sanat eğitimi konusunda yetiştirmiş öğretmen bu konudaki donanımıyla çocuğu çok daha iyi tanıyacak ve hatta çocuğun yetiştirilmesine çok daha fazla katkı sağlayacaktır.

Çocukların kurumsal anlamda ilk eğitim almaya başladığı okul öncesi eğitim kurumlarında yer alan etkinlikler içinde yer alan sanat etkinlikleri, çocukların özellikle yaratıcılığını destekleyen, kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilme imkanı buldukları faaliyetlerdir (Çelik ve Yazar, 2009).

Öğretmenlerin tutum, inanç ve sınıfta ki davranışları, öğrencilerin yetiştirilmesinde ve akademik başarı sağlamalarında büyük öneme sahiptir. Üstelik tutumlar, inançlar ve davranışlar arasında mühim bir etkileşim bulunur (Taşkın ve diğerleri, 2005).

Okul öncesi dönemde uygulanan sanat eğitimi yeterli seviyelerde değildir. Bu durumun sebebi okul öncesi eğitimi lisans programlarındaki sanat eğitimi derslerinin yetersizliğinden kaynaklanabilir. Şüphesiz okul öncesi öğretmenlerinin, sanat eğitimi

alanında uzman olmaları beklentisi yoktur. Esas öneme sahip olunan nokta bu dönemde her çocukta bulunan yaratıcılık özelliğinin harekete geçirilebilmesi için öğretmenlerin çok iyi yetiştirilmesi ve bu durumun şansa bırakılmamasıdır (Büyükekiz, 2008). 2016 yılı itibarıyla üniversitelerde okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında YÖK'ün belirlemiş olduğu görsel sanatlar eğitimi dersi sadece üniversitenin 5. yarıyılında 2 saat teorik, 2 saat uygulamadan oluşmaktadır.

Ders içeriği ise;

“Sanatın tanımı ve işlevi, temel sanat eğitimi, sanat eğitimi tarihi, çağdaş eğitimde sanat eğitiminin yeri ve önemi, bir sanat eserini tanıyabilme ve değerlendirebilme, gelişim evrelerine göre çocuk resmi ve özellikleri, sanat eğitiminin okul öncesi çocuğuna kazandırdıkları, okul öncesinde görsel sanat eğitimi yöntem ve teknikleri, kullanılan malzemeler, müze eğitimi”

konularından oluşmaktadır (www.yok.gov.tr, 2016).

Sonuca varacak olursak bu kadar önemli bir derse ayrılan ders saati ve ders içeriği yetersiz görül düşüdünebilir.

Öğretmenler, öğrencilerine istedik davranışlar öğretirken ve öğretilen bu davranışların pekiştirilmesinde, eğitim biliminin ilk akla gelenleridir (Başaran, 1996). Okul öncesi kurumlarda öğretmene sanat eğitimi alanında çok büyük pay düşmektedir. Bu eğitimin planlanması ve uygulanması süresince öğretmenin iyi gözlem yapabilmesi önemlidir. Çocukları yakinen gözlem, onlarla çalışmaları hakkında konuşma, öğretmenin ortaya çıkan üründen, sonuçtan fazlaca sürece önem verildiğinin göstergesidir. Doğrusu da budur. Çocuk çalışmalarını yaparken müdahale ile karşılaştığında içsel yeteneklerinde kayıplar yaşanabilir. Bununla birlikte, modelden kopya etme ve yetişkinlerin hazırlamış olduğu ya da ticari hazır materyallerin olduğu eğitim yaklaşımlarını kullanma, çocukların ilham kaynağından uzaklaşmasına yol açar (Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Okul öncesi dönemdeki çocuğun hayatında çevresindeki kişiler çok önemlidir. Dolayısıyla okul öncesi öğretmeni çocuğun anne, babasından sonra hayatındaki en önemli kişidir. Günün büyük kısmını öğretmeniyle geçiren çocuk öğretmeni örnek alıp, taklit ederek onu fazlasıyla benimser. Bu sebeple öğretmenin kişiliği, yetenekleri, bilgisi ve her türlü özelliği çocuğu etkileyeceğinden önemlidir (Tor, 1997). Bu sebeple okul öncesi öğretmeni kendini, ders verdiği diğer alanlarda geliştirmesi gerektiği gibi sanat ve sanat eğitimi alanında da geliştirmelidir.

Okul Öncesi görsel sanat etkinlikleri ister okul öncesinde, ister yuvada verilsin sadece sanat eğitimi verilmekle kalınmaz, çocukların bütün gelişimlerine de yardımcı olunur. Çocuklar sanatla bireysel bütünlüğe ulaşırlar ve böylelikle bu, toplumun bütününe

de yansır. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında çocuğun duyuşsal, fiziksel ve zekâ yönünden hızla şekillendiği hayatın bu önemli devresinde, çocuğa verilecek görsel sanat eğitiminin önemine değinilip bu konu ile ilgili çağın ve toplumun yeniliklerine cevap verecek ve her yönden gelişimlerini destekleyecek sistemli bir eğitimin uygulanması çok önemlidir. Bu imkan dahilinde halen uygulanmakta olan program olumlu ve olumsuz yönlerden incelenerek yeni bir program düzenlenmelidir (Davun, 2009).

En genel tanımıyla eğitim, bireyleri belli amaçlar doğrultusunda yetiştirme süreci olarak tanımlanabilir. Bu süreci yaşayan insanın karakteri farklılık gösterir. Bu farklılaşmaya eğitim süreci sonunda ulaşılan beceri, bilgi, tutum ve değerlerle ulaşılır. Artık günümüzde eğitim sürecinin en önemli bölümünü, okullar oluşturur. Öğretmen öğrenme eylemini planlayan ve uygulayandır. Öğrenme ise öğrenciyle ulaşılan bir sonuçtur ve öğrenme yaşantıları ile oluşur. Öğretmenin görevi, çeşitli öğretim teknik ve yöntemlerinden yararlanarak öğrenmeler düzenlemek ve istendik davranışları öğrencilerin kazanıp kazanmadığını değerlendirmektir (Fidan ve Erden, 1994).

Bununla birlikte öğretmen ve ailenin, sanat etkinliklerine yönelik bakış açıları çocuğun sanat ile ilgili gelişiminde belirleyen olabilmektedir. Okul öncesi eğitim, ev ortamının veremediği birçok imkân ve uygun koşulları çocuğa sağlayarak onun sanatsal gelişimini hızlandırabilir. Ayrıca çocuğa doğrudan ya da dolaylı hizmet veren, katkı sağlayan kurumların güçlenmesi, eğitim ortamına uygun malzemenin, eğitimi verecek uzman insan gücünün, etkili yönetim ve organizasyonun olması bu dönemin etkili ve verimli geçmesini sağlayabilecektir. Dolayısıyla sanat eğitiminin önemi de göz önüne alınarak, okul öncesi öğretmenlerinin üniversitede almış oldukları çok az sanat eğitimiyle yetinmeyip öğretmenlikleri süresince de sanat eğitimi konusunda kendilerini geliştirmeleri ve yetiştirmeleri gerekmektedir.

2.1.6. Okul Öncesi Programı

Okul öncesi dönem olarak bilinen 0-6 yaşları arasındaki dönem, çocuğun dış dünyada olanları ve kendini tanımaya başladığı, bir diğer ifadeyle öğrenmelerin başladığı kişilik oluşumu, temel bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazanıldığı önemli bir dönemdir. Çocuk bu kazanımları tek başına geliştiremeyeceğinden desteğe ihtiyaç duyar. Eğitiminde zaten böylesi bir durumdan doğduğu söylenebilir. Sağlıklı bir gelişimin sağlanabilmesi için okul öncesi eğitiminin bu dönemdeki ihtiyaçlar yönünde düzenlenmesi gereklidir (Çetinkaya, 2010).

Okul öncesinin eğitim programı geliştirilirken Türk Milli Eğitiminin temel felsefesi, ana politikaları ve genel amaçları ile tutarlı olacak şekilde oluşturulmalıdır. Ülkemizde okul

öncesi eğitimle ilgili yasa ve kurallar Milli Eğitim Bakanlığınca yürütülmektedir Eğitim programları genel olarak, kişilere kazandırılmak istenen temel özellikleri içeren ana çerçeveyi oluşturduğundan önemlidir. Eğitimde, özellikle okul öncesi dönem eğitimde, kişisel gelişim hızındaki yükseklik, kişilik oluşumunun başladığı dönem olması, çocukların yakın ilgiye ve rehberlik edilmesine ihtiyaç duyması gibi sebeplerle eğitim programlarının bilimsel program geliştirme ilkelerine uygun ve özenle hazırlanması, büyük önem taşımaktadır. Program geliştirirken eğitim bilimlerinin, bu konuda öngördüğü esaslar ve program geliştirme süreçlerinin dayandığı ilkeler, temel alınmalıdır. Hazırlanan program, okul öncesi eğitiminin, çocuk üzerinde yapabildiğinin en iyisini yapma, sosyal uyumluluk temelinde geliştirilmelidir (Terwiel, 2010). Okul öncesi eğitimi programıyla ulaşılabilecek hedefler ile çocuğun kendini tüm özellikleriyle tanımasını, sosyalleşmesini, etrafında olan biten şeylerin farkına varmasını, hareketle, dansla, dille, resimle, müzikle etkili bir iletişim kurabilmesini sağlayarak, becerilerini geliştirebilmelidir (Senemoğlu, 1994). Oktay (1993) okul öncesi eğitim programları hazırlanırken “Hangi faaliyetler nereye konulmalı?” dan çok “Bu faaliyetlere neden gerek vardır ve nasıl uygulanmalıdır?” soruları ile daha kapsamlı, doğru ve bütüncül bir program yapılabileceğini söylemektedir.

Okul öncesindeki çocuğa gereken beceri, bilgi, tutum ve temel alışkanlıklarının kazandırılmasıyla çocukların toplumdaki değer yargılarını öğrenip, uygulayabilmesi planlıca hazırlanıp, uygulanan eğitim ve rehberlik hizmetleriyle sağlanabilir. Yapılacak bu rehberlik görevi ise belirlenmiş bir eğitim programıyla öğretmen tarafından yapılmaktadır (Tanrıverdi, 2008).

Ulaşılmak istenen, hedeflerin okul öncesi eğitim döneminde, hazırlanmış olan eğitim programları ile sağlıklı bir biçimde kazandırılması, büyüdükçe kendilerini sınırlarıyla tanıyıp kabul eden, başka insanlarla da etkili iletişim ve arkadaşlıklar kurabilen, araştıran, merak eden, bulan, yaratıcı ve güzelliklerin farkında olabilen bireylerdir. Kısaca hazırlanacak program ile kendi, çevresi ve dünya ile barışık bir biçimde yaşayabilen mutlu yetişkinler yetiştirilmeye başlanacaktır (Senemoğlu, 1994). Çocuğun etkili eğitimi yaşamak, büyümek, gelişmek ve bakım gibi başka başka süreçleri içerir. Dolayısıyla hazırlanan programların hedefi çocukları yaşatma, büyütme, geliştirme ve bakımlarını sağlama şeklinde olmalıdır (Tüsiad, 2005).

Okul öncesi eğitim kurumlarının çok yönlü amacı vardır. Bu amaçlardan bir tanesi de çocuğun zihinsel gelişimidir. Çocuğun zihinsel gelişiminin içinde yaratıcılık, problem çözme, üretici olma ve dil gelişiminin yer aldığı söylenebilir (Mağden 1993).

Sanat programlarının niteliği bütün öğrencileri doğrudan ilgilendiren bir konudur ve nitelikli bir sanat eğitimi ile öğrenciler algısal bakış açılarını, yaklaşımlarını, problem çözme becerilerini ve eleştirel yaklaşımlarını geliştirirler (Tepecik ve Taşpınar, 2016).

Sanat eğitimi programının çağdaş bir yaklaşımla hazırlanması yanında sözel anlatım yönteminden çok uygulamalara dönük planlamalar düşünülmesi çok daha faydalı olabilir (Ayancı, 2006).

Hazırlanacak eğitim programlarında kullanılmış olan yöntemler, araç-gereçler ne kadar doğru olsada, eğer dersi verecek öğretmenler yetersiz ise, çocukların alacağı eğitimde başarı sağlanması söz konusu dahi değildir (Başal ve Taner, 2004). Dolayısıyla öğretmen yeterliliği en az program yeterliliği kadar önemlidir.

Eğitim süresince çocuğun, bireyselliği korunmaya çalışarak toplum ile bir bütün içinde ve toplumun gelişimine faydası olan, sorumluluk sahibi bir birey olması için çaba gösterilmektedir. Buna rağmen çocuğun eğitiminde önemli şeylerin eksik kaldığı bilimsel bulguları ışığında ortaya konulmuştur. Temel bilgiler, beceriler ve alışkanlıkların kazandırıldığı okul öncesi dönemden başlayıp onların öğrenme durumlarının kalitesini artırma doğrultusunda dikkatli çabalar gösterilerek eğitimde eksik kalacak şeylerin en aza indirilmesi imkân bulabilir. Bu sebeple, okul öncesi yaşlardan itibaren çocuklarda büyüme, gelişme ve öğrenme ortamlarının kaliteli duruma getirmek gerekmektedir (Koçyiğit, 2007).

Okul öncesi çağda okul öncesi eğitim kurumları, okul öncesi eğitim öğretmenleri ve tabi ki ebeveynlerin çocuğun dil gelişimi, bilişsel gelişimi, öz bakım becerileri, sosyal - duygusal ve psikomotor alandaki gelişimlerine etkisi oldukça fazladır ve bir o kadarda önemlidir. Anne babalar çocuklarını sevgiyle sararken, okul öncesi eğitim kurumları, eğitim programları kapsamında çocuğu iyiye doğruya yönlendirirler. İşte bu süreçte bu yönlendirmeyi, rehberliği yapan öğretmenin tutumu ve eğitim programının etkililiği çocuğun doğru yönde ilerlemesinde oldukça önemli bir yer tutar. Çocuk okul öncesi eğitim kurumlardan beklenen seviyede yararlanabilmesi için ve öğretmenin verimli olabilmesi için, ancak eğitim programının çok iyi hazırlanması ve uygulanmasıyla mümkün olabilir. Etkili bir eğitimden söz edilebilmesi için nerede ve hangi seviyede olursa olsun çocukların gelişim durumu, ilgileri, ihtiyaçları, yetenekleri ve içinde buldukları çevre şartları bilinmek ve karşılaşılabilecek sorunlar hakkında fikir sahibi olmak gerekir (Tanrıverdi, 2008).

Okul öncesi programı en son 2013 yılında okul öncesi eğitim kurumlarına giden çocukların sağlıklı büyümeleri, motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanlarında gelişimlerini en üst düzeye ulaştırmaya, öz bakım becerileri kazanmaları ve ilkökul eğitimine hazırlanmaları maksadıyla geliştirilmiştir. Bu programda, çocukların gelişimi desteklenmesi yanında tüm gelişim alanları içinde görülebilecek yetersizliklerin önlenmesi amaçlandığından, destekleyici ve önleyici boyutlar taşıyan çok yönlü bir program özelliğindedir. Bu program, çocuklardaki gelişim seviyelerine ve özelliklerine dayanan ve bu manada, tüm gelişim alanlarının geliştirilmesi esas alınan "gelişimsel" bir

program olma özelliği taşır. Aynı zamanda programın temel özellikleriyse çocuğun merkezde olduğu, esneklik taşıyan, sarmal yapıda, eklektik, dengeli, oyun temelli, öğrenmeyi öncelikle keşfederek sağlayan biçimdedir. Ayrıca yaratıcılığı geliştirmenin ön planda olduğu, hayatın günlük yaşantılarından deneyimler edinen ve çevresindeki imkanların eğitim maksatlı kullanımını teşvik eden bir yapıdadır. Üstelik temaları-konuları amaç değil araç kılan, öğrenme merkezlerine gereken önemi veren, evrensel ve kültürel değerlere gereken dikkati veren, ebeveyn eğitimi ve katılımını önemli gören, değerlendirmeyi çok yönlü şekilde yapan, özel gereksinimi olan çocuklar için uyarlamalar taşıyan, rehberlik hizmetlerine önem veren bir şekildedir (MEB, 2013).

Turla'ya (2007) göre okul öncesi programı:

“Okul öncesi programı çocukların yaş ve seviyesine uygun olarak hazırlanmalıdır.
 Bütün etkinlikler ayrı ayrı planlanabileceği gibi kaynaştırılarak da planlanmalıdır.
 Fiziksel çevre koşulları göz önünde bulundurularak planlanmalıdır.
 Çocukların tek başına ve grup ile yapabilecekleri etkinlikler düşünülmelidir.
 Sınıf aynı anda farklı etkinliklerin planlanabileceği biçimde planlanmalıdır.
 Çocuğun merak duygusunu pekiştirecek biçimde hazırlanmalıdır.
 Etkinlikleri günlük yaşantıları ile ilişki kurabilecekleri şekilde olmalıdır.
 Gerektiğinde değişiklik yapılabilecek esneklikte olmalıdır.
 Programın uygulanmasından sonra varılan sonuçlarla ilgili değerlendirmeler yapılmalıdır.”

Çocukların tümü benzer gelişim basamaklarından geçmesine rağmen gelişme hızları kişiden kişiye, yaşanan yerin kültürü ve çevresinin sunacağı imkanlara göre farklılıklar göstermektedir. Çocukların yaşlarına göre gösterdikleri gelişim özelliklerinin bilinmesiyle sağlıklı bir gelişme süreci sağlanır ve böylelikle bu süreç daha kolay izlenebilecektir (Çetinkaya 2010).

Önemli bir yaş aralığında bulunan okul öncesi çağındaki çocuklar için, çağın gereklerine uygun, nitelikli ve yeniliklere uyum sağlamak için kendini hep yenileyen, çocuğun bireysel gelişim basamaklarına uygun ve onları geliştirmeye yönelik, kapsamlı okul öncesi görsel sanat eğitimi programlarına her zaman için ihtiyaç vardır (Davun, 2009). Okul öncesi çağıdaki çocuklara gereken beceri, bilgi, tutum yanında temel alışkanlıklar kazandırılabilmesi ve onların yaşadıkları toplumdaki değer yargılarını da öğrenerek, uygulayabilmeleri önceden planlanan bir rehberlik ve eğitim hizmetleri ile sağlanabilir. Bu rehberlik görevinin uygulanması ise önceden belirlenmiş bir eğitim programı kullanılarak öğretmenin uygulamasına kalır. Eğitim programı, ilk olarak çocuğun yaşına ve gelişim seviyesine olması yanında, evrenin özellikleri, çocuğun ve toplumun ihtiyaçları doğrultusunda çeşitlenip, şekillenebilmektedir. Bu durum için en önemli ögenin öğretmen olduğu düşünülmektedir. Uygun bir fiziki ortam, yeterli araç-gereç ve iyi

hazırlanmış bir eğitim programı, hem istenen davranış özelliklerini hem de istenen davranışların çocuklara kazandırabilecek niteliklere sahip donanımlı okul öncesi öğretmenleri ile anlam kazanır ve amacına ulaşabilir (Üstünoğlu, 1990).

Genel olarak bakarsak okul öncesinde verilen eğitim Milli Eğitim Bakanlığının yayınlamış olduğu program bünyesinde belli bir sistem dahilinde verilir. Milli Eğitim Bakanlığının belirlediği bu program dahilinde ki amaç ve hedeflere ulaşılmasında öğretmen birinci derecede sorumlu ve etkilidir. Verilen eğitim bir program dahilinde planlı olarak verilmez ise amaçlanan hedeflere ulaşılması imkansız hale gelebilecektir. Çocuğun sağlıklı bir gelişim gösterebilmesi ve hedeflenen davranışlara sorunsuz ulaşılabilmesi için iyi hazırlanmış bir program dahilinde planlı olarak çalışmak şarttır. Unutulmamalıdır ki okul öncesi dönemde verilen yanlış eğitimle gelen olumsuzluklar çocukla yaşam boyu gidebilecektir. Aynı zamanda bu program dahilinde ulaşılacak kazanımlar ile çocuk ilkokula da hazırlık yapmaktadır.

Çocuklar için hazırlanan programları uygulanır duruma getirebilmek için eğitimcilerle işbirliği içinde olmak gerekir. Bu durum, konuların düşüncede kalmasından ziyade, pratiğe dönüşebilmesi amacını taşır. Görsel sanatlarda, gelişim düzeyi ve anlama seviyesi ile ilgili dikkate alınması gereken en mühim özellik hazırlanan programların duyuşal, psikomotor, estetik ve kavramaya yönelik olmasıdır. Okul öncesindeki çocuk için önemli olan, bir işi bitirmekten daha çok sanatla iç içe ve sanatla uğraşıyor halde olmasıdır. Asıl mühim olan, çocuğun, sanat eğitimi ile bir arada olmasıdır. Okul öncesindeki çocuğun yaptığı sanat çalışmalarını çocuğun görsel özellikleri, yaşı, fiziki ve duyuşal özellikleri etkiler. Programların hazırlanmasında bu özellikleri kesinlikle göz önüne almak gerekir (Terwiel, 2010).

Özetleyecek olursak, program hazırlanırken okul öncesinin her alanı ve her paydaşıyla neyin, nasıl ve niçin kullanılması gerektiğini çok iyi planlamak gerekmektedir.

2.1.6.1. Okul Öncesi Eğitiminin Amaçları

Eğitim amaçlarından biride kişinin içinde bulunduğu topluma uyum sağlamasına yardımcı olmaktır. Genel olan bu amaçtan yola çıkarak, okul öncesi eğitiminin amacı, çocukların bilişsel, duyuşal, sosyal ve bedensel gelişmesini sağlayıp gelecek yaşantısında çocuğun uyumlu bir hayat sürmesinin temellerini sağlıklı biçimde atmaktır. Bu şekilde çocuğun doğuştan getirdiği özelliklerini ve yeteneklerini geliştirerek, kendini geliştirmesi sağlanarak, yaşadığı topluma katkı sağlamasına da yardımcı olunur (Tor, 1997).

Okul öncesi eğitimde ulaşılmaya çalışılacak hedefler belirlenir iken, dikkate alınmasında fayda bulunan konulardan biri de çocukların sanat eğitimiyle, farklı farklı sanat dallarından haberi olmalarının sağlanabilmesidir. Çocukların öğrenme süreçlerinde, ilk etapta temizlik, yemek yeme gibi alışkanlıkları çok mühim görünüyorsa da, en az onlar kadar da şarkı söylemeleri, basit yemekler yapma alıştırmaları, parmaklarını ve çeşitli materyalleri kullanarak ilgi çekici oyunlar geliştirmeleri ve özellikle özgür biçimde resimler yapabilmeleri çok önemlidir (Terwiel, 2010).

MEB, (2013) tanımına göre, Okul öncesindeki eğitimin amaçları ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun biçimde şu şekilde sıralanmaktadır;

“Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
Onları ilkokula hazırlamak,
Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak,
Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.
Okul öncesi dönem, hayatın temelini oluşturmaktadır. Bu dönemde öğrenme hızı çok yüksek ama aynı zamanda da dıştan gelen etkilere karşı en savunmasız olduğu dönemdir de. Bulunduğu toplumun kültürel özelliklerini, değerlerini, alışkanlıklarını da bu dönemde öğrenmeye başlar. Her yaş grubunun genel gelişim özellikleri o yaş grubundaki tüm çocuklar için ortak olmasına rağmen her çocuğun kendine özgü olduğu da unutulmamalıdır.”

MEB’e (2013) göre Okul öncesi eğitimi bazı temel ilkelere dayanmaktadır. Eğitiminin temel ilkeleri ise şunlardır:

“Okul öncesi eğitimi çocuğun gereksinimlerine ve bireysel farklılıklarına uygun olmalıdır.

Okul öncesi eğitimi çocuğun motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, öz bakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilkokula hazırlamalıdır.

Okul öncesi eğitimi kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacıyla demokratik eğitim anlayışına uygun öğrenme ortamları hazırlanmalıdır.

Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanı sıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır.

Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır.

Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir.

Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi duygu ve davranışları geliştirilmelidir.

Eğitim, çocuğun kendine saygı ve güven duymasını sağlamalı; ona öz denetim kazandırmalıdır.

Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Bütün etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir.

Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir.

Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve yetişkinin güven verici yakınlığı sağlanmalıdır.

Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir.

Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir.

Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır.

Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır.

Okul öncesi eğitimin süreçleriyle rehberlik hizmetleri bütünleştirilmelidir.

Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitimi programı düzenli olarak değerlendirilmelidir.

Değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacıyla etkin olarak kullanılmalıdır.“

2.1.6.2. Okul Öncesi Programında Sanat Eğitiminin Amacı

İlk olarak ailede başlayan erken yaş çocukluk eğitimi daha sonra okul öncesi eğitim kurumları tarafından desteklenmektedir. UNICEF hayata en iyi başlangıcın yapıldığı yer olarak okul öncesi eğitim kurumlarını tanımlamaktadır (Çetinkaya, 2010).

Toplum geliştikçe, okul öncesi kurumlar her geçen gün daha da resmi okul sisteminde önemli bir parça haline gelmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın kontrolünde devletin, yerel yönetimlerin, vakıfların, gönüllü özel kişilerin ve kuruluşların okul öncesi eğitim kurumları açıp çalıştırabilmelerine izin verilir. İdeal okul öncesi eğitim kurumu özellikleri belirlenirken, o ülkenin okul öncesi eğitiminin temel amaçları doğrultusunda belirlenir (Davun, 2009).

Okul öncesi eğitim programının önemli bir parçasını sanat etkinlikleri oluşturur. Okul öncesi dönemdeki temel hedefler arasında çocukların estetik değerler kazanması ve yaratıcı şekillerde kendilerini ifade etmeleri yer alır. Çocuklar erken yaşlardan başlayarak araştırma yapma, duyularını geliştirme, keşfetme ve deneyip öğrenme imkanları bulabilmelidirler. Çocukların çevresindeki büyüklerin sanata olan bakışları, çocuklardaki sanata dair ilgilerini ve kabiliyetlerini etkileyebilmektedir (Woolf ve Belloli, 2005).

Okul öncesi Programına (MEB, 2013) bakıldığında sanatla, sanat eğitimiyle ilgili kazanımlar ve açıklamaları aşağıdaki gibi verilmiştir.

“Kazanım 3. Kendini yaratıcı yollarla ifade eder. (Göstergeleri: Duygu, düşünce ve hayallerini özgün yollarla ifade eder. Nesnelere alışılmışın dışında kullanır. Özgün özellikler taşıyan ürünler oluşturur.)

Açıklamaları: Çocukların özgün özellikler taşıyan ürün oluşturması; duygularını, düşüncelerini ve hayallerini tamamen kendine özgü bir biçimde çalışmasına yansıtıp, yaratıcılığını kullanarak ürününü diğerlerininkinden farklı kılmaktır. Bu amaçla, nesnelere alışılmışın dışında farklı şekillerde kullanabilecekleri, duygularını drama, oyun, dans, resim, müzik, şiir, öykü gibi yollarla gösterebilecekleri etkinlikler planlanmalıdır. Öğretmenin çocukların özgün ürün yapmasını beklemesinin yanı sıra onları değişik sanat dalları ile tanıştırması da önemlidir. Bu tanışma çevrenin olanakları elverdiğince gerçekleştirilebilir. Örneğin, resim veya heykel galerileri, müzeler, tarihî yerler ve binalar ziyaret edilebilir, bir ressam veya hasır dokuma ustası sınıfa davet edilebilir veya atölyesinde ziyaret edilebilir. Bunun yanı sıra müzik dinletilerine gitmek, doğal alanlara geziler düzenlemek gibi yaşantılar da önemsenmelidir.

Kazanım 13. Estetik değerleri korur. (Göstergeleri: Çevresinde gördüğü güzel ve rahatsız edici durumları söyler. Çevresini farklı biçimlerde düzenler. Çevredeki güzelliklere değer verir.)

Kazanım 14. Sanat eserlerinin değerini fark eder. (Göstergeleri: Sanat eserlerinde gördüklerini ve işittiklerini söyler. Sanat eserleri ile ilgili duygularını açıklar. Sanat eserlerinin korunmasına özen gösterir.)

Açıklamaları: Çocukların sanat eserlerinde kullanılan renkler, kullanılan şekiller, çizgiler, eserin ve eserde yer alan figürlerin boyutları, eserin dokusu, ritmi gibi özelliklerini incelemesi veya dinlemesi önemlidir. Sanat eserlerinin resimle sınırlandırılmaması; heykel, grafik, fotoğraf, mimari yapılar ve klasik müzik gibi diğer sanat eserlerinin de öğrenme süreçlerinde kullanılması önerilmektedir. Sanat eserleri incelendikten ve dinlendikten sonra çocukların eserin kendileri üzerinde yarattığı duygu ve düşünceleri ifade etmesine olanak tanınmalıdır. Sanat eserleri ve sanatçılarla ilgili etkinliklerde çocukları sınırlandırmamak için sanatçının ve adının etkinliğin hemen başında verilmemesi gerekir. Çocuklar sanatçıya ve sanat eserine ilişkin düşüncelerini ve tahminlerini özgürce ifade ettikten sonra öğretmen sanatçıya ve eserine ilişkin gerçek bilgiyi çocuklarla paylaşmalıdır. Çocuğun yetişkin denetimi olmadan da sanat eserlerine özen gösterebilmesi için gerekli eğitsel ortam oluşturulmalıdır. (MEB, 2013) “

Görüldüğü gibi bu kazanımların sanat ve sanat eğitimi yönü biraz zayıf kalmaktadır.

“Kazanım 4. Küçük kas kullanımı gerektiren hareketleri yapar. (Göstergeleri: Nesnelere toplar. Nesnelere kaptan kaba boşaltır. Nesnelere üst üste / yan yana / iç içe dizer. Nesnelere takar, çıkarır, ipe vb. dizer. Nesnelere değişik malzemelerle bağlar. Nesnelere yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir. Malzemeleri keser, yapıştırır, değişik şekillerde katlar. Değişik malzemeler kullanarak resim yapar. Nesnelere kopartır/yırtar, sıkar, çeker/gerer, açar/kapar, döndürür. Malzemelere elleriyle şekil verir. Malzemelere araç kullanarak şekil verir. Kalem doğru tutar, kalem kontrolünü sağlar, çizgileri istenilen nitelikte çizer.)

Açıklamaları: Nesnelere ipe dizerken; her çeşit ip, renkli hediye paketi şeritleri, kurdeleler; dizilecek nesne olarak da her renk ve boydaki boncuklar, delikli pullar, boş makaralar, düğmeler vb. kullanılabilir. Malzemelere şekil verirken kullanılacak araçlar; makas, yapıştırıcı, fırça, boyalar, kalem vb. olabilir. Çocuklardan bu araçları kullanarak yönergeye uygun çizgiler (yatay, dikey, dairesel çizgiler gibi) ve değişik şekiller çizmesi beklenir. Nesnelere takıp çıkarmak için araç olarak; mandal, çitçit, düğme, fermuar, toka kullanılabilir. Kalem doğru kullanımı ile beklenen, kalem ucundan 2cm kadar yukarıdan başparmak ve işaret parmağı ile kavranarak eğik biçimde tutulup diğer üç parmak ile desteklenmesidir. Çizgi çalışmaları sırasında kesik ve köşeli çizgi çalışmalarının yanı sıra yuvarlak ve sürekli çizgi çalışmaları yaptırılması, çizgi çizerken çocukların mümkün olduğunca ellerini çizdikleri çizgiden kaldırmamaları, yani sürekliliği bozmamaları konusunda özen göstermeleri gerekmektedir. “

Ayrıca kazanım 4 de sanat etkinlikleri yapmanın bir başka sebebi olarak küçük kasların kullanımını geliştirmek olarak gösterilmiştir. Sınıflardaki uygulamalarda görüldüğü kadarıyla da genellikle bu kazanım sanat ve sanat eğitimi bilinci oluşturmaktan daha çok önemsenmekte ve ön planda tutulmaktadır.

2.1.6.3. Okul Öncesi Programında Sanat Etkinliğinin Hedefleri

Çocuklar, yaşadıkları dünyaya ve bu dünyada yer alan kavramlara çeşitli anlamlar yükler. Bu anlamlarla düşünür ve konuşurlar. Çocuklar kavramları oynadıkları oyunlar ve yaptıkları etkinliklerle çok daha kolay öğrenirler. Dolayısıyla çocukların kavramları öğrenmeleri ve öğrendikleri kavramları sözel düşüncelere dönüştürmeleri açısından sanat etkinlikleri önemlidir.

Okul öncesinde çeşitli öğrenme merkezleri vardır, bu öğrenme merkezlerinden biride “Sanat Merkezi”dir. Okul öncesi kurumlarda sanat etkinlikleri sınıftaki sanat merkezlerinde yapılmaktadır.

“Sanat merkezi çocukların geçmiş deneyimleri ve öğrendiklerini temel alarak yeni fikirler ve özgün ürünler ortaya koymalarına imkan tanımayı amaçlayan, farklı malzemelerle etkileşime geçerek keşifler yapabileceği ve farklı deneyimler yaşayabileceği bir merkezdir. Yapılan çalışmalar süresince çocukların estetik algıları ve manipülatif becerileri gelişir. Dönem başında ve daha küçük yaş gruplarında çalışmalara daha basit materyaller ile başlanması ve çocukların beceri düzeyleri arttıkça materyallerin de daha karmaşıklaşması gerekir. Çocukların yaptığı çalışmalar, çocukların göz hizasında ve çocuklar tarafından sergilenmesine özen gösterilmelidir. Sanat merkezinde çocuklar tarafından kullanılmak üzere pastel boya, kuru boya, gazlı kalem, sulu boya, akrilik boya, tutkallı boya, beyaz kâğıt, renkli fon kartonları, rulo kraft kâğıtları, naylon poşetler, köpük (strafor) panolar, kumaş, cam, metal yüzeyler, düz taşlar, şişe kavanoz ve çeşitli büyüklükte karton kutular, kâğıt bardaklar, desenli duvar kâğıtları, kap kâğıtları, gazete dergi, ahşap boyama materyalleri, her türlü kolaj (kesme yapıştırma) malzemeleri, değişik renk ve desende kâğıtlar, alüminyum folyo, yoğurma materyali olarak oyun hamurları, kil, yapıştırıcı olarak beyaz (plastik) tutkal, makaslar, kâğıt peçete ve ruloları, pipetler, kürdan, kumaş parçaları, renklendirilmiş pamuklar, şampuan şişeleri, ipler, düğmeler, alçı kalıpları, maskeler, makarnalar, boncuklar, resamlara ait tablolar ve reproduksiyonlar, kartpostallar, posterler, gezi fotoğrafı, müze broşürleri, çıkartmalar, resimli takvimler, çocukların yaptığı resimler, sergi panosu, sanat haberlerinin yer aldığı gazete ve dergiler, çocukların çektiği fotoğraflar, proje çalışmaları, koleksiyonlar, ülkeleri tanıtan resimler, çocuklar için önlük veya eski tişörtler, palet, tuval, baskı çalışmaları için; yaprak patates, çarşaf, süngerden kalıplar, fırçalar, şövaleler vb. materyaller bulundurulabilir (MEB, 2013). “

2.1.7. Tutum

Kökeni Latince olan tutum kavramı “harekete hazır” anlamı taşımaktadır (Arkonaç, 2001). Tutumun sosyal psikologlarca kabul edilen tanımlamasında ise tutumların kişiye ait olduğu ve bir nesneye dair duygu, düşünce ve davranışlara bir tutarlılık ve bütünlük getirdiği ifade edilmektedir (Tavşancıl, 2002).

Yapılan araştırmalar, kişilik bakımından yeterli olan öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencileri olumlu biçimde etkilediklerini, yetersiz öğretmenlerin ise öğrencilerini öğrenme isteğinden hatta okula gitmekten dahi soğuttuğunu ortaya koymaktadır. Kişiliğin

oluşmasını sağlayan özelliklerde de öğretmenin tutumları öğrencilerini en çok etkiler (Aydın, 1993).

Ülgen (1995) tutumların öğrenmeyle kazanılıp, öğrenme ile kazanılan bu özelliklerin ise kişinin davranışlarını yönlendiren, karar vermede taraflılığa sebep olabildiğini ifade etmiştir.

Okul öncesi dönemde gününün büyük kısmını öğretmeniyle yaşayan çocuk öğretmenin tutumlarını ve göstermiş olduğu davranışları örnek alıp, onu taklit ederek öğretmenin kişiliğini benimser. Böylelikle, okul öncesinde öğretmenin karakter özellikleri ve öğretmenliğe dair tutumları, çocuk açısından büyük önem kazanır (Argun ve İkiz, 2003).

Öğretmenlik mesleğine dair tutumlarla, mesleki yeterlik inancı öğretmenlerin yetiştirilmesinde önemle üzerinde durulması gerekli olan bir özelliktir (Çapri ve Çelikkaleli, 2008).

Öğretmenin mesleğine yönelik tutumu, öğretmenliğini başarılı bir şekilde yapabilmesinde büyük önem taşımaktadır (Erdem, Gezer ve Çokadar, 2005).

Tutum bireyde gözlenebilen bir davranış olmaktan ziyade, bireyi davranışa hazırlayan bir eğilimdir. Tutumu göz ile görmek mümkün değildir ama gözle görülebilecek bazı davranışlara yol açtığı için, bu davranışların gözlenebilmesi sonucunda, bu tutumun varlığından bahsedilebilir (Bilgin, 1996).

Daniel Katz tutumu, kişinin sahip olduğu değerlere bağlı olarak, bir simge, bir nesne, bir kişi veya dünya, iyi veya kötü, yararlı veya zararlı taraflarıyla algılandığı bir ön düşünce şekli olarak tanımlar. Böylelikle tutumda olumluluk veya olumsuzluk yanında bir değer yargısına bağlı iki ayrı özellik vardır denilebilir. Bu özelliklerin birincisini çekicilik ve etkileycilik boyutu, ikincisini de değer yargısı içeren boyut olarak tanımlamaktadır (Aydın 1993).

Thurstone'a (1931) göre tutum, psikolojik bir nesneye yönelen olumlu ya da olumsuz bir yoğunluk sıralaması ve derecelendirmesidir. Psikolojik nesne, birey ile ilişkili olan ve olumluluk ve olumsuzluk dercesine göre üzerinde bir yargıda bulunduğu bir simge, bir kişi ya da bir slogan biçimi olabilir (aktaran: Aydın, 1993).

Öğretmen sınıfta hem davranışları hem de sahip olduğu özellikleri ile öğrenciler üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Dolayısıyla öğretmen, davranışları ve kişiliği ile öğrenmeye uygun ortamlar oluşturmalıdır. Uygun öğrenme ortamının oluşturulmasında öğrencinin kendini ifade etmesine imkân verilmeli ve saygı duyulmalıdır (Erçetin ve Özdemir, 2004). Aynı zamanda öğretmen sınıfta öğrenciler için etkileyici bir modeldir. Özellikle okul öncesi dönemde, çocukların karakterlerinin oluşmaya başladığı dönemlerde çocuğun eğitiminden aileler ve öğretmenler sorumludurlar. Bu dönemlerde çocuklar

kendileri için önemli olan kişilerin tutumlarını, tavırlarını hatta ayrıntı oluşturan davranışlarını taklit ederler. Çocuklar gelişim düzeylerine özgü algılama süreçlerinden dolayı davranışın nedeni ile ilgilenmezler. Sonuçlarla ilgilenirler ve sonuç üzerinde yoğunlaşırlar. Yanlış davranışlar ve tutumlar çocuklar arasında bu nedenle çok çabuk bulaşır ve yayılır. Çocuk kusurlu davranışı taklit etmeye başlar. Öğretmen bir kuralın uygulanmasında, bir sorumluluğun yerine getirilmesinde hangi tavır içindeyse öğrencilerde aynı tutumu benimseyip geliştirebilir (Arı ve Saban, 2000).

Okul öncesinde gününün çoğu öğretmenle geçen çocuk, öğretmenin tutumlarını ve davranışlarını örnekleyip, onu taklit eder ve onun kişilik yapısını benimser. Böylelikle, okul öncesi öğretmeni kişilik özellikleriyle ve öğretmenliğe dair tutumlarıyla büyük önem kazanmaktadır (Argun ve İkiz, 2003).

Öğretmenler mesleki tutum ve davranışlarına göre gruplanacak olursa Aydın'a (1993) göre genel olarak üç grupta toplanabilir. Bunlar sırasıyla ilgisiz, otoriter, demokratik tutum ve davranışlar olarak nitelendirilebilir.

Genel olarak bakıldığında birçok bilim insanının tutumla ilgili çeşitli tanımlar yaptığı görülmüştür. Bu tanımlarda tutum kavramı, zihinsel bir öge, duyumsal bir ön düşünce, bir değerler biçimi şeklinde nitelendirildikleri görülür.

Özetle öğretmen bilgisini ve becerilerini öğrencilerine yansıtmasına yardım edecek donanıma sahip olması yanında alanında uzman olması da önemlidir. Bunun yanında öğretmenlikte sabırlı, hoşgörülü, kendini ifade edebilme yeteneğine sahip olma, açık fikirli olma, problem çözebilme, iyi bir dinleyici olma becerisi gibi özelliklere de sahip olmak önemlidir. Bu nedenle öğretmenliğin sadece bilgi kazandırmakla sınırlı olmadığı söylenebilir. Bilindiği gibi, öğrenci öğretmenin tutum, tepki ve alışkanlıklarından büyük oranda etkilenmektedir. Öğretmen öğrenciye karşı tutumlarıyla, bilgi ve becerisini aktarırken öğrenciyi olumlu veya olumsuz etkileyebilmektedir. Öğretmenin kişiliğinin yeterli olması öğrencilerini olumlu biçimde etkileyebildiği, yetersizliği durumunda ise onları öğrenmeden, okul hayatından ve hatta öğretmenden soğutabildiği söylenebilir.

2.1.7.1. Tutumu Oluşturan Temel Öğeler

Öğrenmenin önemli kavramlarından olan tutum çokça tanımlanmıştır. Senemoğlu (2000) kişinin herhangi bir grup şeye, kişilere, olaylara ve çeşit çeşit duruma karşı, kişisel etkinliklerindeki seçimlerini etkileyen, kazanılan içsel durum olarak tutumu tanımlarken, Koballa (1988) ise bir fikre karşı kişinin eğilimi ve kişilerin bazı nesnelere karşı olumlu veya olumsuz hislerinin gösterimi olarak tutumu tanımlamıştır.

Tutumlar genellikle birbirleriyle uyum halinde bulunan bilişsel, duyuşsal ve davranışsal üç faktör, tutumların öğeleri olarak adlandırılır.

Eğitimciler tutumun üç bileşeni üzerinde anlaşmışlardır. Bunlar biliş, duyuş ve davranma eğilimidir. Bir diğer ifadeyle tutumlar bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğelerden oluşurlar. Öğretmenlerle yapılan araştırmalarda öğretmenlerin dersin öğretimine yönelik tutumlarının yalnızca kendilerini etkilemediği, aynı zamanda öğretim uygulamalarını etkilediği ve dolayısıyla öğrencilerin o derse yönelik tutumlarını da dolaylı olarak etkilediği üzerinde durulmaktadır (Çakmak, 2006).

Öğrenciler için öğretmen, sınıfta etkileyici bir modeldir. Özellikle okul öncesi dönemde, çocukların karakterlerinin oluşmaya başladığı zamanlarda çocuğun eğitimini aileler ve öğretmenler üstlenir. Bu dönemde çocuklar kendileri için önemli gördükleri kişilerin tutumlarını, tavırlarını hatta ayrıntı oluşturan davranışlarını taklit ederler. Çocuklar bu dönemde davranışın nedeni ile ilgilenmezler. Sonuçlarla ilgilenirler ve sonuç üzerinde yoğunlaşırlar. Yanlış davranışlar ve tutumlar çocuklar arasında bu sebeple çok hızlı bulaşır ve yayılır. Çocuk sorunlu davranışı taklit etmeye başlar. Öğretmen bir kuralın uygulanmasında, bir sorumluluğun yerine getirilmesinde baskı, şiddet öğeleri içeren bir tavır içindeyse öğrencilerde aynı tutumu benimseyip geliştirebilirler (Arı ve Saban 2000). Okulun ve eğitimin en önemli parçalarının başında gelen öğretmen okul öncesine giden çocuğun hayatında anne ve babasından sonraki en önemli kişidir. Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmen çocuğun gelişiminde çok önemli bir etkidir. Eğitim verilen fiziksel ortam, okul yönetimi, uygulanan program çok çok iyi olsa dahi ancak öğretmenin bilgi seviyesi, yeterlilik durumu ve kişiliği o eğitimin başarılı ve etkin olmasını sağlayabilmektedir. Yapılan araştırmalarda okul öncesi eğitim kurumlarını birbirlerinden farklı yapan etkenin öğretmen olduğunu göstermesi de öğretmenin rolünü ve önemini vurgulamaktadır. Sadece okul öncesinde değil eğitimin bütün kademelerinde başarılı sonuçlar elde edilmesinde öğretmenin bilgisinin, yeterliliğinin yüksek olması ve kişilik özellikleri de önemli bir etkiye sahiptir (Bekman, 1990). Yapılan yeni araştırmalarda, kişilik bakımından yeterli olan öğretmenlerin öğrencilerini olumlu şekilde etkilediği, yeterli olmayan öğretmenlerin ise öğrencilerini öğrenmeden ve hatta okuldan dahi uzaklaştırdığı görülmektedir. Kişiliği oluşturan özellikler içinde öğretmenin öğrencilerini en çok etkileyen özellikleri tutumlarıdır (Aydın, 1993). Bilgin (1996) tutumun gözlenebilen bir davranış olmadığını, davranışa hazırlayan bir eğilim olduğunu, tutumun her ne kadar gözle görülemez de gözle görülebilecek davranışlara imkân verdiğinden dolayı bu davranışların gözlenmesiyle, bu tutumun da var olduğunun öne sürülebileceğini belirtmiştir. Güven ve Uzman (2006) tutumların öğrenmeyle kazanıldığını ve öğrenme

yoluyla kazanılan bu özellikler kişinin davranışlarını oluşturan karar vermede yanlılık doğurabildiğini belirtmiştir.

Tutumu oluşturan ögeler ele alınırsa bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak üç kısımdan oluştuğu söylenebilir. Bilişsel öge, tutumun nesnesine ilişkin inançlar sonucu oluşur, duygusal öge, inançlarla bağ kurmuş heyecansal duygulardan oluşur ve davranışsal eğilim Allport'un dediği gibi, belli bir şekilde tepki vermeye hazırlık göstermektir. Duygu ve inançlara uygun bir şekilde davranma eğilimi olarak tanımlanabilecek davranışsal bileşendir. Bu ögeler tam olarak güçlü tutumlarda bulunur. Daha zayıf bazı tutumlardaysa özellikle davranışsal öge çok zayıf bulunabilir (Bilgin, 1996).

2.1.7.1.1. Bilişsel Öge

Bu öge, bilgilerin gruplandırılmasını içerir. Bu gruplamalar kişinin birbirlerinden net şekilde farklılık gösteren uyarılara karşı tepkilerinde gösterdikleri farklılıkları ifade eder. Bireyin çevresi bir çok uyarıcıyla çevrilidir. Kişi, çokça uyarıcıyı öncelikle belli gruplarda toplayarak ayırır, sonrasında bu gurupları birbirleriyle ilişkilendirir. Bu gruplandırmayla, kişinin çevresine tepkilerini basit hale getirerek çevre ile ilişkisini kolaylaştırır. Bilişsel ögeler, uyarıcılarıyla alakalı gerçekleri içeren bilgi ve inançları kapsar. Bilişsel ögeler, bireyin çevresindeki uyarıcılar hakkında oluşturdukları bilgi ve deneyimleri içerir. Tutumla ilgili bilgiyse, bireyin konu ya da konular grubuyla ilgili bir deneyim yaşaması sonucunda elde edilir (İnceoğlu, 1993).

2.1.7.1.2. Duyuşsal Öge

Duyuşsal özelliklerin, başarıyı etkilemesinde anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu gösteren araştırmalar, duyuşsal özelliklerin başarıda önemli bir yere sahip olduğunu açıkça göstermektedir (Bloom, 1995).

2.1.7.1.3. Davranışsal Öge

Bireyin inancı ve bilgisi doğrultusunda oluşan yargısıyla birey bir objeye, duruma karşı olumlu veya olumsuz yönde harekete uygun duruma gelecektir. Bu durum tutumun davranış faktörüdür. Eğer kişi herhangi bir objeye karşı olumlu bir tutuma sahipse o objenin gerektireceği doğrultuda davranmaya hazır durumda olacaktır (Üstündağ, 2001).

2.1.8. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde Türkiye’de ve yurt dışında okul öncesinde sanat eğitimi ve okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliğine karşı tutumlarına yer verilecektir. Yapılan literatür taramasında okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanatlara ve sanat etkinliğine karşı tutumları ile ilgili bir araştırmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanatlara ve sanat etkinliğine karşı tutumları ile ilgili araştırmalara yer verilmeyecektir. Okul öncesi öğretmenlerinin tutumları ve okul öncesi dönemde görsel sanatlarla ilgili araştırmalara ve okul öncesi öğretmenlerinin sanata ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

2.1.8.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Tor (1997) tarafından “Okul Öncesi Çocuklarının Benlik Gelişiminde Anaokulu Öğretmenlerinin Rolü” başlıklı makale Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisinde yayınlanmıştır. Çocuğun okul öncesine başlamasıyla girdiği yeni ortamda kendini güven içinde hissedebilme ihtiyacı olduğunu ve bunu en iyi şekilde de öğretmenle sağlayabileceğini belirtmiştir. Dolayısıyla öğretmenin olumlu etkileyen olmasının önemini vurgulamıştır.

Ulutaş ve Ersoy (2004) tarafından “Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi” başlıklı makale Kastamonu Eğitim Dergisinde yayınlanmıştır. Bu çalışma ile sanat eğitiminin başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için öğretmenlerin dikkat etmesi gerekli olan noktalar vurgulanmıştır.

Çocukların sanatsal ifadeleri yaşantıları doğrultusunda olduğu ve çocuğun yaşantısı ne derecedeyse çalışmalarının da o derecede çeşitlendirilebileceği belirtilmiştir. Çocukların dünyaya bakışlarını genişletmek için farklı deneyimlerde bulunmaları gerektiği vurgulanarak, çocukların yeni deneyimler edinmeleri üzerinde durulmuştur.

Ayancı (2006) tarafından “3-6 Yaş Okulöncesi Çocuklarında Seramik Eğitiminin Yeri ve Önemi İle Yeterliliği” başlıklı Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Seramik Eğitimi Bilim Dalı’nda hazırlanmıştır. Çalışmanın temel amacı okul öncesinde 3-6 yaş arasındaki çocuklarda seramik eğitiminin yeri, önemi, ana malzeme olan kilin nasıl kullanılacağı, uygulamalarda ne tür yöntemler kullanılacağı, davranış kazandırmada rolü, olumlu veya olumsuz sonuçları ve okulöncesi kurumlarında seramik eğitiminin yaygınlığını irdelemektir. Çalışma Betimsel bir çalışma olarak gerçekleştirilmiştir. Literatürden elde edilecek teorik bilgiler detaylı bir şekilde incelenerek bu bilgiler doğrultusunda görüşme formu kullanılarak ve uygulama yapılmıştır. Ankara

ilindeki okul öncesi eğitim veren kurumlarda seramik eğitiminin verilip verilmediği, yaygınlığı, okul öncesi kurumlarda önemi ve gerekliliğini tespit etmek amacıyla görüşme formu uygulaması yapılmıştır. Örnekleme yöntemi ile yapılan çalışmada, 3-6 yaş okulöncesi eğitim veren (Devlet-özel) farklı kurumlar seçilmiştir. Örneklem büyüklüğü 15 okul öncesi eğitim veren kurum olarak belirlenmiştir. Görüşme formu 15 okulda uygulanmıştır. Literatür taranarak, elde edilen teorik bilgiler ışığında görüşme formu kullanılarak ve 3-6 yaş okul öncesi çocuklar ile uygulamalar yapılarak, çalışmalar, ortaya çıkan sonuçlar fotoğraflanmak sureti ile belgelenmiştir.

Yapılan Araştırma Sonucunda:

Kurumlarında seramik eğitiminin yanında 3-6 yaş el becerilerine ilişkin boyama, kağıt işleri, kil dışındaki diğer yoğurma maddeleri ile etkinlikler de uyguladıkları,

Kurumlarında 3-6 yaş grubu çocuklara yönelik seramik eğitimi uygulamalarındaki etkinliklerin seçim ve planlama aşamalarında, okul yönetimi, öğretmenler, çocukların seviyeleri ve hazır bulunuşlulukları gibi kriterler doğrultusunda belirleme yaptıkları

Görüşmelerde seramik çalışmalarının 3-6 yaş grubu çocukların el-parmak küçük kas gelişimini desteklediği belirtilerek el becerilerini geliştirmedeki rolünün önemli olduğu,

Seramik çalışma ortamının 3-6 yaş grubu çocukların içsel sıkıntı ve enerjisinin dışavurumu konusunda etkili bir araç olduğu, yapılan seramik çalışmaları ile çocukların enerji fazlalığının doğru yönlendirilebildiği ve çocukların böylece duygularını ve düşüncelerini çok daha kolayca dışavurabildiği,

Kurumlarda seramik eğitimi verecek öğretmenlerin, donanımlı, seramik eğitimi almış, çocukların gelişim özelliklerini iyi bilen, kişilerce verilmesinin gerekliliği,

Seramik eğitimi ile çocuklar hem yaparak hem de yaşayarak öğrenme fırsatı bulduğu, küçük kas gelişiminin desteklendiği, üç boyutun kavranmasının kolaylaştığı, yaratıcılıklarının ve sanata olan ilgilerinin arttığı,

Kurumlarında seramik eğitimi veren öğretmenlerin, seramik eğitimi almış, çocukların gelişim özelliklerini iyi bilen, sabırlı, çocukları seven ve onların seviyelerine inebilen donanım ve özelliklere sahip olduklarını, uygulamaları gerçekleştirmede gerekli araç gereç ve atölye sıkıntılarının olmadığını ifade etmişlerdir. Uygulanan görüşme formuyla 10 okul öncesi kurumunda seramik eğitimi verilmediği tespit edilmiş ve aşağıdaki bulgular ve yorumlar elde edildiği,

Kurumlarında 3-6 yaş el becerilerine ilişkin boyama, kağıt işleri, yoğurma maddeleri ile etkinliklerinde uygulandığı,

Seramik çalışmalarının 3-6 yaş grubu çocukların el-parmak küçük kas gelişimini destekleyebileceği belirtilerek el becerilerini geliştirmedeki önemli bir rolü olabileceği,

Kurumlarında alt yapının olmadığını ve seramik eğitiminin verilemediği, kil yerine ekonomik olması sebebiyle diğer yoğurma malzemelerinin kullanıldığı,

Kurumlarda seramik eğitimi verecek öğretmenlerin, donanımlı, seramik eğitimi almış, çocukların gelişim özelliklerini iyi bilen, kişilerce verilmesinin gerekliliği,

Seramik eğitiminin, küçük kas gelişimini destekleyebileceği, yaratıcılıklarını geliştirebileceği, çocukların gelişiminde olumlu etkiler yapabileceğini, sanatı yakından tanıma gibi pek çok faydaları olabileceği,

Kurumlardan 1 tanesi gerekli donanım ve alt yapıya sahip olduklarını, gelecek eğitim öğretim yılında seramik eğitimi vereceklerini, diğer 9 kurum seramik eğitimi vermede gerekli alt yapı, araç-gereç, donanım ve özelliklere sahip olmadıkları, ancak seramik eğitiminin çocukların gelişiminde önemli faydaları olacağı inancıyla tüm bunların sağlanarak kurumlarında ve tüm okulöncesi kurumlarda yaygınlaştırılması gerekliliği ifade etmişlerdir.

Büyükekiz (2008). tarafından "Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan İlköğretim 1. Sınıf Öğrencilerinin Resim Uygulamalarındaki Farklılıklar" başlıklı makale Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi 25. sayısında yayınlanmıştır. Çalışmanın amacını ilköğretim 1. sınıf öğrencilerinin okul öncesinde eğitim alan ve almayana göre yaptıkları resimlerde belirgin farklılıklar olup olmasını araştırmak oluşturmaktadır. Bu çalışmada, okul öncesi dönemdeki resim-iş çalışmalarında yapılan etkinliklerle ilköğretim döneminde yapılan etkinlikleri karşılaştırılıp incelenmiştir. Çalışmanın verilerini, 2006 – 2007 eğitim öğretim yılındaki Konya il merkezinde bulunan biri devlete ve ikisi özele ait olan üç ilköğretimdeki 84 1. sınıf öğrencisinden, yapılan çalışmayla elde edilen sonuçlar oluşturmuştur.

Yapılan araştırma sonucunda okul öncesi çocuğuna verilen eğitimin onu her açıdan geliştirmesi yanında sanatsal ve yaratıcılık anlamında da birçok şey verebildiği, kalem tutuşundan itibaren ilk karalamalara kadar, sembolden şemaya, tüm bu olguların oluşumunda ve gelişiminde hem okul öncesi eğitimin hem de öğretmenlerin fazlaca rolleri olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin karşılıklı iletişimde bulunarak çocukların sanatsal etkinliklerinde onları teşvik etmeleri, onların yaratıcılıklarını öldürmemeleri gerektiği, çocuklara resimler çizdirirken onlara yönlendirici yaklaşımdan kaçınmak gerektiği, sadece rehberlik yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Çapri ve Çelikkaleli (2008) tarafından "Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi" başlıklı makale İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 9.Cilt, 15. Sayıda yayınlanmıştır. Çalışmanın amacını öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ait tutumlar ve mesleki yeterlilik inançlarının programa, cinsiyete ve okudukları fakültele

göre incelemek oluşturmuştur. Araştırma grubunu, Eğitim Fakültesinde ve Teknik Eğitim Fakültesinde son sınıfı okuyan ve mezun olabilecek durumdaki 158'i erkek (%63,2), 92'si de kadın (%36,8) olan toplamda 250 öğretmen adayı oluşturmuştur. Öğretmen adaylarına, "Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği (ÖİTÖ)", "Aday Öğretmenin Kendine İlişkin Yeterlik Algısı Ölçeği (AÖKİYAÖ)" ve araştırmacılarca geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" uygulanmıştır. Çalışmanın istatistiksel analizlerini yapmak için SPSS programı kullanılmıştır. Çalışmada ulaşılan bulgularda; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ait tutumlarında cinsiyetin önemli bir etkisi olduğuna, fakülte ve program değişkenlerininse anlamlı bir etkiye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının yeterlilik inançlarınıninsa, program, cinsiyet ve fakülte değişkenlerinin anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Tekerci (2008) tarafından "Farklı Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Mesleki Doyumlarının ve Tutumlarının İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi Gazi Üniversitesinde hazırlanmıştır. Çalışma farklı okul öncesi eğitim kurumlarda görev yapan öğretmenlerin mesleklerine karşı doyumları ve tutumlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, ilköğretimde, bağımsız anaokulunda ve özel anaokulunda görev yapan 300 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada veriler "Kişisel Bilgi Formu", "Okul Öncesi Öğretmen Tutum Ölçeği" ve "Mesleki Doyum Ölçeği" ile toplanmıştır. Bu araştırmada verilere SPSS programıyla değerlendirme yapılmıştır. Ulaşılan veriler normal dağılım göstermediği için, Kruskal-Wallis H testiyle ve Mann-Whitney U testi ile karşılaştırılmıştır. Bunun yanında değişkenler arasındaki ilişkiler ise Korelasyon analiziyle test edilmiştir.

Yapılan araştırma sonucunda, mesleki doyum ölçeği alt boyutları ile kurum türü, öğrenim durumu, yaş, mesleki kıdem, öğretmenlerin okuldaki çalışma süresi, okuldaki çocuk sayısı ve çocukların yaşı açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Kurum türü açısından özel anaokulunda çalışan öğretmenlerin mesleki doyumlarının daha yüksek olduğu, aynı zamanda 18-25 yaş arasında olan ve 1 ila 10 yıl arası mesleki kıdem sahibi öğretmenlerin mesleki doyumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğretmen Tutum Ölçeği alt boyutları ile kurum türü, kıdem, sahip olunan çocuk sayısı, kurumdaki çocukların yaşı, kurumdaki çocuk sayısı, öğretmenlerin kurumdaki çalışma süresi değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Özel anaokulunda çalışan öğretmenlerin demokratik tutum puanlarının daha yüksek olduğu ve 1 ila 10 yıl arası mesleki kıdem sahibi öğretmenlerin de demokratik tutum puanlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerden çoğunun demokratik öğretmen tutumu özelliği gösterdiği belirlenmiştir.

Ortaya çıkan sonuçlara göre mesleki doyum puanı artan öğretmenlerin demokratik tutum puanının da olumluca arttığı belirlenmiştir.

Çelik ve Yazar (2009) tarafından “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Sanat Etkinliklerinde Kullanılan Yoğurma Maddelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı makale Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, Sanat Dergisinde yayınlanmıştır. Çalışmanın amacı olarak okul öncesi kurumlarda görev yapan öğretmenlerin sanat etkinliklerinde kullanılan yoğurma maddelerine ait görüşleri incelenmiştir. Araştırmadaki 34 okul öncesi öğretmenine görüşme formu uygulanmıştır. Görüşmeler sonucunda toplanan verileri açıklayabilmek için içerik analizi yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler 3-6 yaş arası çocukların el becerilerini yoğurma maddelerinin desteklediğini, ayrıca yaratıcılıklarını ve duygusal gelişimlerini de olumlu etkilediğini belirtmişlerdir. Öğretmenler, sınıflarında genelde oyun hamuru, pasta hamuru ve tuz seramiği gibi yoğurma maddeleri kullandıklarını söylemişlerdir. Ayrıca hazırlığı zor olan gazete kağıdından elde edilen hamur, grafon kağıdı hamuru gibi yoğurma maddeleri de öğrencilerin kullanmaya isteksiz oldukları ve hazırlanmaları daha zor olduğundan ötürü daha az kullanıldıklarını söylemişlerdir.

Davun (2009) tarafından “Okul Öncesi Dönemde Etkinliklerle Desteklenmiş Sanat Eğitiminin Çocukların Estetik Beğeni Düzeylerine Etkisi (Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Örneği)” başlıklı Doktora Tezi, Gazi Üniversitesinde hazırlanmıştır. Çalışmanın amacı okul öncesinde etkinliklerle desteklenmiş sanat eğitiminin çocukların estetik beğeni düzeylerine etkisinin belirlenmesidir. Ayrıca görsel sanat eğitimi etkinlikleri de değerlendirilmiştir. Araştırmanın evreni, 2007-2008 eğitim öğretim yıl Ankara ili Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı olan Çocuk Yuvasına giden 60 - 72 ay arası çocuklardan oluşmaktadır. Örneklemi oluşturmak için öğrencilerden basit rasgele örnekleme yöntemiyle seçilen, 11i kız ve 18i erkek, toplamda 29 öğrenciden yararlanılmıştır.

Araştırmanın sonucundaysa,

Deney grubundaki Görsel Sanat Eğitimi alan çocukların estetik yargılarında anlamlı bir fark olduğuna ($p < 0.05$) ulaşılmıştır. Geliştirilen Okul Öncesi Görsel Sanat Eğitimi Etkinliklerini almış çocukların, geleneksel yöntemle öğretim yapılan çocuklara göre daha başarılı oldukları belirlenmiştir.

Deney grubundaki çocukların cinsiyet düzey değişkeninin estetik yargılarında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir.

Kontrol grubundaki çocukların son testte aldıkları puanlarla kalıcılık testinden aldıkları puanlar arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı çıkmamıştır.

Ayaydın (2010). “Okul Öncesi Dönemde Görsel Sanatlar Eğitiminin Bireye Kazandırdığı Değerler” başlıklı makalesi, Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisinde yayınlanmıştır. Araştırmanın amacı eğitim-öğretimde yaşanan hızlı gelişmeler sonucu oluşan yeni anlayışlardan sonra okul öncesi eğitime dikkat çekmektir. Sanat eğitiminin kişiye kazandırabileceği değerleri tartışarak okul öncesi dönem sanat eğitimine yeni bir bakış açısı getirmektir. Bu amaç doğrultusunda okul öncesinde görsel sanatlar eğitiminin kişiye kazandırdığı değerler ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada literatür taraması yapılarak, tarama yöntemi kullanılmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda ulaşılan veriler incelenerek ulaşılan sonuçlar; Görsel Dili Öğrenme, Hayal Gücünün Geliştirilmesi, Kültürün İnşa Edilmeye Başlanması, Bedensel Gelişimin Güçlenmesi, Zihinsel Gelişimin Hızlanması, Sanat Hazzının Oluşumu, Ruh Sağlığının Korunması, Özgün Düşünme Yeteneği, Farklı Bir İletişim Yolu, Oyun Olarak Sanat, Özgüvenin Oluşturulması ve Güçlendirilmesi başlıkları altında gruplanarak tartışılmıştır. Bu dönem çocuklarının doğru şekilde yönlendirilmesiyle gerçek potansiyellerinin ortaya çıkacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Terwiel (2010) tarafından “Okulöncesi Sanat Eğitiminde Bir Malzeme Olarak Kilin Yeri” başlıklı çalışma Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınlarında yayınlanmıştır. Çalışmanın amacı okul öncesi eğitime seramik sanatı araçlarının sağlayabileceği yararların irdelenmesidir. Ayrıca okul öncesi eğitimi, sanat eğitimi konuları içinde kilin olması gerektiği yeri de göstermeyi amaçlamıştır. Araştırma, sadece Ankara'da ki ayrıcalıklı olduğu düşünülebilecek okul öncesi kurumlarda yapılmış olmakla birlikte, bütün okul öncesi kurumlarda yaygınlaştırılabileceği sonucuna varılmış, sadece kil çalışmalarına değil, sanat eğitiminin yaygın hale getirilmesine de yapılabilecek katkılar vurgulanmıştır. Sağlıklı çocuklardan yola çıkılarak yapılan bu araştırma gerçekleştirilirken, engelli çocuklar için de sanatsal çalışmaların yaygınlaştırılmasının gerektiği saptanmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda okul öncesi sanat eğitiminin bilinciyle çocuk, sanata bakmayı, sanat hakkında konuşmayı, sanatın kültür ve tarihteki yerinin gösterilerek kazandırılabilceği, bunu başarabilmek için okul öncesi eğitimi kurumunun tüm kadrosu ve ailenin uyumlu birlikteliğiyle ulaşılabileceği tespit edilmiştir. Ayrıca okul öncesi çocuğun yaşının sanat gerçekleştirmede, özellikle görsel sanatlarda, kültür ve sanat mirasını anlamada, estetik ve yaratıcı dışavurumda önemlice bir öge olduğu vurgulanmıştır. Biçimlendirmenin, boyatmadan önce gelmesi, kille biçim verme ve resim çalışmalarını birbirleriyle destekleyerek sürdürülmesinin yararlı olacağı vurgulanmıştır.

Duman (2014) tarafından “Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı Öğrencilerinin Sanat Etkinliklerine Karşı Görüşlerinin İncelenmesi.” başlıklı makale Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi 33. Sayısında yayınlanmıştır. Çalışmanın

amacı okul öncesi öğretmenliğinde birinci ve dördüncü sınıfta okuyan öğrencilerin, sanat etkinliklerine dönük düşünceleri belirlenmeye çalışılmıştır. Sanat etkinliklerine karşı birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin düşüncelerinin nasıl olduğu ve ikisinin arasında anlamlı bir farkın olup olmadığı sorgulanmıştır. Ayrıca mezun olunan okul türünün sanat etkinliklerine yönelik görüşleri üzerine etkisi incelenmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalında 2012-2013 öğretim yılında öğrenim gören birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen kişiler öğrencilerin tamamı arasından sistematik tesadüfî örnekleme yöntemi ile birinci sınıflardan yüz kişi (n=100) ve dördüncü sınıflardan yüz kişi (n=100) olmak üzere toplam iki yüz (n=200) kişi örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmada veri toplamak için Sanat Etkinlikleri Görüş Anketi (SEGA) kullanılmıştır. Ki kare testi kullanılarak toplanılan veriler analiz edilmiştir. Verileri incelemek için SPSS programı kullanılmıştır.

Çalışma sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin, çocukların sanat eğitimi çalışmalarında yaratıcılıklarını kullanmaları gerektiği görüşüne katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, son sınıf öğrencileri, birinci sınıf öğrencilerine göre sanat etkinliğinin uygulamasını daha iyi analiz ettikleri ancak, öğretmen merkezli yaklaşımın etkisinde oldukları da görülmüştür. Bu araştırma ile okul öncesi programının hedeflerine ulaşabilmek için öğrencilerin donanımlı olması gerektiğine işaret edilmiştir.

Özkan ve Girgin (2014) tarafından "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanat Etkinliği Uygulamalarını Değerlendirmesi" başlıklı makale Electronic Journal of Vocational Colleges'de yayınlanmıştır. Çalışmanın amacı okul öncesi kurumlardaki öğretmenlerinin programlarında görsel sanat etkinliklerine yer verme düzeyleri ve sanat etkinliklerini uygularken kullandıkları yöntemler belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2013-2014 eğitim öğretim yılında ikinci dönemde, İstanbul ilinde, Kadıköy ve Beşiktaş'ta okul öncesi kurumlarda çalışan 51 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur (N=51). Araştırmacılarca hazırlanan bir anket öğretmenlere uygulanmış, bununla birlikte öğretmenler içinden 10 kişiyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Anketten elde edilen verilerin yüzde frekans dağılımlarına bakılmış, görüşmelerde ulaşılan verilerse, nitel veri analiziyle yorumlanmıştır. Sonuçta, okul öncesi öğretmenlerinin %76,5'inin her gün sanat etkinliklerine yer verdikleri, %52,9'unun en çok boyama çalışmalarını tercih ettikleri, ve %47,1'inin bu etkinliklerde anlatım yöntemini kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmenler, görsel sanat eğitiminin doğru uygulanmasıyla çocukta psikomotor becerilerin ve yaratıcılığın geliştiğini, lisans eğitimi aldıkları üniversite boyunca aldıkları sanat eğitimi derslerinin yetersiz kaldığını düşünmektedirler.

Yazıcı, Baydar ve Pınarcık (2016) tarafından “ Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanata İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı makale E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi. 7.cilt, 3.sayıda yayınlanmıştır. Çalışmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin sanat anlayışına ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Çalışma okul öncesi kurumlarda çalışan öğretmenlerin sanat anlayışına dair görüşlerine yönelik olduğundan nitel analize dayalı betimsel bir çalışmadır. Ayrıca araştırmada tipik durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Öğretmenlerle yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Çalışma evreni, 2015-2016 eğitim öğretim yılı Ankara İli Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı bağımsız anaokullarında çalışan öğretmenlerden oluşmaktadır. Araştırmaya okul öncesinde çalışan, gönüllü olarak katılmak isteyen, toplam 35 öğretmen evren içinden tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak, “Genel Bilgi Formu” ve öğretmenlerin sanat anlayışına ait görüşlerinin incelenmesi maksadıyla araştırmacılar tarafından geliştirilen “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanat Anlayışına İlişkin Görüşlerini Değerlendirme Formu” kullanılmıştır. Veriler toplanırken, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırma sonucu; öğretmenlerin sanat kavramlarını içeren tanımlar kullanmaya çalıştıkları; farklı sanat dallarını ve bunlardan da en çok görsel sanatlara ait alt dalları bildikleri; öğretmenlerin çoğunun bir sanat dalıyla uğraştıkları ya da uğraşmaya niyetli oldukları; uğraşmak ve uğraşmak istemelerinin farklı farklı sebeplere bağlı olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte öğretmenlerin hepsinin farklı nedenlerden dolayı sanatla ilgilenmek gerektiği konusunda fikir belirttikleri belirlenmiştir.

2.1.8.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Taylor (1971) tarafından “The Effect of Selected Stimulu on the Art Products, Concept Formation And Aesthetic Judgemental Decisions of Four And Five Year Old Children” başlıklı doktora çalışması Amerika’da yapılmıştır. Çalışmanın amacı 4, 5 yaşındaki çocuklara sanatsal ürünlerle verilen estetik eğitimin, algı gelişimi ve estetik yargı düzeylerine etkisini incelemektir. Deneysel desenli olarak yapılmış bir araştırmadır. Deney ve kontrol grupları oluşturularak, deney gruplarında estetik düzenlemeler yapılarak çeşitli sanatsal objeler kullanılarak, sanatsal bir ortam oluşturularak, estetik eğitim verilirken kontrol grubunda ise geleneksel eğitim verilmiştir. İki grubada kendisin geliştirmiş olduğu estetik yargı testi uygulanmıştır. Ortamın estetik gelişime etkisi olup olmadığı irdelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda deney grubunun estetik tercihlerinin kontrol grubuna göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Castrup, Ain ve Scott (1972) tarafından yapılan “Art Skills of Preschool Children. Studies İn Art Education” konulu makalede çocukların içinde bulunduğu çevrenin

çocukların sanatsal kabiliyetlerinin gelişimine olan önemi irdelenmiştir. Eğitim içinde genel olarak görsel sanatlar eğitiminin büyük katkı sağladığı üzerinde durulmuştur. Planlanmış bir görsel sanatlar eğitimi ile çocukların motor gelişiminin güçlenmesi yanında becerilerinin de güçleneceği tespit edilmiştir.

Geahigan (2000) tarafından yapılan “Critical Discourse And Art Criticism Instruction” adlı makale Journal of Aesthetics and Art Criticism’de yayınlanmıştır. Bu makale ile çocuklara resim eğitimi veren öğretmenlerin, çocuk resimlerini estetik olarak değerlendirebilmeleri için gerekli yöntemleri içermektedir. Bu makalede öğretmenin çocukla iyi iletişim içinde olmasıyla çocuğun resimlerini daha iyi eleştirebileceğini savunmaktadır. Eleştirinin öğretmen içinde, öğrenci içinde sanatsal gelişim için önemli olduğu üzerinde durulmuştur. Ayrıca öğretmenin sanatsal yeterliğinin önemi üzerinde durulmuştur.

Fawcett ve Hay (2004) tarafından yapılan “Creativity In The Early Years” konulu makale International Journal of Art & Design Education’da yayınlanmıştır. Çalışma İtalya’da yapılmıştır. Bu çalışma 3,6 yaş arası çocukların resim konusundaki yaratıcılıklarını araştırmayı amaçlayan bir çalışmadır. Çalışmada beş okul öncesi sınıfta güzel sanatlar konusunda uzman sanatçı ve çalışanlar görevlendirilmiştir. Bu kişilerin verdiği eğitimle çocukların yaratıcılığının gelişmeleri üzerindeki etki incelenmiştir. Sonuçta da eğitim alan çocukların yaratıcılığının, hayal gücünün, zeka ve kendilerini ifade edebilme yeteneklerinin geliştiği belirlenmiştir.

Woolf ve Belloli’nin 2005 yılında yaptığı “Reflect and review: the arts and creativity in early years” adlı çalışma Arts Council England’ da yayınlanmıştır.

Çocukluğun ilk yılları olan okul öncesi dönemdeki çocukların bakım ve eğitiminde sanat ve yaratıcılığın önemi araştırılmıştır. Araştırma özellikle gönüllü, bağımsız ve özel sektör için tasarlanmış olup, sanatın ve yaratıcılığın anlaşılmasına, sanat kazanımlarının farkına varılmasına, mevcut uygulamaların ve hükümlerin gözden geçirilmesine odaklanmaktadır. Okul öncesi dönemde yaratıcı öğrenme fırsatlarının sanat yoluyla kazandırılması üzerine yapılan bir çalışmadır. Okul öncesi dönem çocukların yaratıcı olabilmesi için fırsatlar sunmada sanatın belirli rolü üzerine odaklanmaktadır. Resim, resim, heykel, fotoğraf, müzik, dans, drama, gibi güzel sanatlar yaratıcılık için belirli fırsatlar sunacağı belirtilmiştir.

Twigg ve Garvis’in 2010 yılında yaptığı “Exploring Art in Early Childhood Education” adlı çalışma The International Journal of the Arts in Society’de yayınlanmıştır. Bu makale erken çocukluk ortamlarında mevcut sanat pratiğinin bir anlık görüntüsünü sağlamaya odaklanmaktadır. Bu kendi kendine çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştığı güncel problemleri aydınlatıyor. Okul öncesi sınıflarındaki son kişisel tecrübelerine dayanan bir öz-

inceleme kullanarak, ziyaret edilen dersliklerin her birinde gelişim alanlarını görmek mümkündür. Öğretmenlerin okul öncesi dönem çocuklarıyla olan ilişkileri ve sanat etkinliklerinde kendinden emin olma durumları incelenmiştir. Çalışma Avusturalya'da yapıldı. Avustralya'da ve dünyanın birçok başka ülkesinde, sanat eğitiminin önemli kabul edildiği belirtilmiştir. Okul öncesi eğitimde, kendinden emin olmayan öğretmenler sanatsal yetenekleri derecesinde öğrencilerinin sanatını olumlu veya olumsuz bir şekilde etkileyeceği vurgulanmıştır. Bu nedenle öğretmenlerin mesleklerinin tüm aşamalarında sanatla ilgili eğitim verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Öğretmenlerin mesleki gelişimleriyle öğrencileri yönlendirmede kendilerine yardımcı olacak temel becerileri geliştireceklerdir. Araştırmacılar çocukların sanatsal öğrenimlerini deneyimleri ile incelediler. Öğretmenlerin sanat eğitimini sınıfa nasıl en iyi hale getirebileceklerini öğrenebilecekleri vurgulanmıştır. Bu araştırma erken çocukluk dönemini desteklemek gerektiğini vurguluyor. Ulaşılan bulgulara dayanarak okul, öğretmenler ve program yapıcılara rehberlik edeceği belirtilmektedir. Öğretmen gelişimine ve e becerilerin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Novaković 2014 yılında yapmış olduğu "Preschool Teacher's Role in the Art Activities of Early and Preschool Age Children" konulu araştırma Hırvatistan'da yapılmış, Croatian Journal of Education'de yayınlanmıştır. Bu çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarının sanat aktivitelerinde, öğretmenin rolü incelenmiştir. Araştırmada sanat etkinliklerinin uygulanmasına yönelik bazı didaktik yaklaşımlar uygulandı., Araştırma Hırvatistan'daki 17 anaokulundan 207 okul öncesi öğretmeni üzerinde uygulandı. Sonuç olarak okul öncesi öğretmenlerin sanat alanlarındaki bilgilerini iyi saydıkları görüldü.

Sanat alanındaki kişisel bilgileri hakkında, eğitim düzeyi hakkında ve kadrolu öğretmen olma hakkında okul öncesi öğretmenlerinin tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulundu. Okul öncesi öğretmenlerin eğitim düzeyine göre sanat etkinliklerine karşı tutumları arasında istatistiksel olarak fark bulundu. Uzman görüşü, bilimsel literatür incelenerek ve anketle veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programıyla incelenmiştir. Temel veri analizi için betimsel istatistikler kullanılmıştır.

Her okul öncesi öğretmenin görevinin çocukların kendilerini tamamlamalarını teşvik etmek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin, psikolojik ve pedagojik yetkinlikleri, sanat mesleği bilgisi, görsel okuryazarlık, sanat teorisi ve görsel bilgisi olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Literatür Taramasının Sonucunda:

Araştırmanın konusu, yurt içinde yapılan araştırmalar incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin sanata ve sanat etkinliğine karşı tutumları konusunda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. En yakın çalışmalar olarak okul öncesi öğretmenlerinin sanata ilişkin görüşlerinin incelenmesi, sanat etkinliği uygulamalarına ilişkin öğretmen ve lisans öğrencilerinin görüşleri görülürken, belli değişkenlere göre okul öncesi öğretmenlerinin sanata ve sanat etkinliğine karşı tutumlarını içeren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Daha çok okul öncesinde sanat eğitime, sanat eğitiminin önemine, bireye kazandırdıklarına ve okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ve başka alanlardaki tutumlarının incelenmesi çalışmalarına rastlanmaktadır.

Yurt dışında yapılan çalışmalarda ise sanat ürünleriyle verilen estetik eğitimi, okul öncesinde sanatın rolü, öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar, sanatsal çevre gibi çalışmalara rastlanmıştır. En yakın çalışma olarak, Novaković S. 2014 yılında yapmış olduğu "Preschool Teacher's Role in the Art Activities of Early and Preschool Age Children" benzerlik gösteriyor ama bu çalışmada da okul öncesi öğretmenlerinin sanat aktivitelerindeki rolü değişkenlere göre incelenmiştir.

Araştırma yöntemlerinde nicel araştırmalar yanında az da olsa nitel araştırmalara da rastlanmıştır. Araştırmaların tamamında literatür taraması görülürken, genelde çalışma gruplarıyla çalışıldığı görülmektedir. Veri toplama araçları olarak ise genelde tutum ölçekleri, kişisel bilgi formları kullanıldıkları görülmüştür. Nicel verilerin analizi için SPSS programı kullanıldığı görülmektedir.

Okul öncesi dönemde sanata ve sanat etkinliklerinin doğru ve verimli uygulanabilmesi adına bir farkındalık oluşturabilmek, bu konuda başka çalışmalara örnek teşkil edebilme durumundan dolayı yapılan araştırma önemli görülmektedir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, veri toplama araçları ve verilerin analizinde kullanılan veri çözümlene teknikleri açıklanmıştır. Bu araştırmada nicel araştırma yönteminden yararlanılmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmayla mevcut bir durum betimlenmeye çalışılmış, buna bağlı olarak da değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkilerinin ne düzeyde olduğu incelenmiştir.

Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nicel verilerin elde edilebilmesi için Betimsel Araştırmanın, alan taraması yöntemi (Survey) kullanılmıştır. Mevcut durumu tespit için yürütülen alan taraması çalışmaları bir araştırma çeşididir. Çoğunlukla araştırılmaya çalışılan olay veya problemle ilgili mevcut durumun ne olduğu ve neresinde bulunduğu sorularına cevap aranır. Bu durumun tespiti en kolay anketlerle sağlanır ve dolayısıyla alan taraması çalışmalarında anketler kullanılır (Çepni, 2009). Bu araştırma, Trabzon ilindeki okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliğine yönelik tutumlarının incelendiği tarama modeli şeklinde yürütülmüştür.

3.2. Araştırma Grubu

Bu çalışmaya 2014-2015 eğitim öğretim yılında Trabzon'daki farklı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan 164 kadın, 7 erkek okul öncesi öğretmeninden oluşan toplam 171 öğretmen katılmıştır. Öğretmenlerin çalışma deneyiminin ortalaması 8.54 yıldır (sd=5.25). Aşağıdaki tabloda öğretmenlerle ilgili bazı tanımlayıcı bilgiler özetlenmektedir. Görev yapılan okullardaki ortalama öğrenci sayısı 16.41'dir (En az=4, En fazla=40)

Tablo 1. Öğretmenlere Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Değişkenler		Öğretmenler (N=171)	
		f	%
Görev Yapılan Okul	Anaokulu	73	42.7
	Uygulama Anaokulu	3	1.8
	Uygulama Sınıfı	15	8.8
	Ana Sınıfı	3	1.8
	İlkokul	42	24.6
	Ortaokul	26	15.2
	Lise	8	4.7
	Rehabilitasyon Merkezi	1	0.6
Mezun Olunan Program	İlköğretim (Okulöncesi)	146	85.4
	Çocuk Gelişimi	21	12.3
	Zihinsel Engelliler Öğretmenliği	2	1.2
Sanat Etkinliği yapabilmek için Görsel Sanatlarla ilgili bir eğitim alma durumu	Evet	84	49.1
	Hayır	87	50.9

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı araştırmacının kendisi tarafından geliştirilmiş olup, süreç aşağıda sırasıyla anlatılmıştır.

3.3.1. Veri Toplama Araçları

Bilgi Toplama Formu (Ek- 1) araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Formda katılımcıların cinsiyetler, çalıştıkları ve mezun oldukları kurumların türü, çalışma deneyimleri (yıl olarak), sanat etkinliklerine katılma durumu gibi sorulara yer verilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerin sanat etkinliğine karşı tutumlarını ölçmek için ise okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliğine karşı tutum ölçeği kullanılmıştır.

3.3.1.1. Tutum Ölçeği

Araştırmada kullanılan tutum ölçeği (Ek- 2) Trabzon ilinde Milli Eğitim Bakanlığında görev yapan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanata ve Sanat Etkinliğine karşı tutumlarını

belirlemek amacıyla araştırmacının kendisi tarafından geliştirilmiştir. Tutum Ölçeği maddeleri hazırlanmadan önce tutum ifadeleri için mülakatlar ve farklı kaynaklardan literatür taraması yapılarak araştırmacı tarafından görsel sanat, sanat etkinliği kavramlarına yönelik olumlu ya da olumsuz iki yüzün üzerinde soru maddesi hazırlanmıştır. Daha sonra bu sorulardan uzman görüşüne başvurularak eleme yapılmış ve ölçek maddeleri 88'e düşürülmüştür.

Ölçek Likert tipinde olup beşli derecelemeye sahiptir (5= Kesinlikle katılıyorum, 4= Katılıyorum, 3= Biraz Katılıyorum, 2= Katılmıyorum, 1= Kesinlikle katılmıyorum). Ölçeğin işlemleri puan ortalaması üzerinden yapılmaktadır. Yapılan güvenirlik analizinde Cronbach alfa iç tutarlık güvenirlik katsayısı, .95, testi yarılamaaya dayalı korelasyon katsayısı ise .68 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans %31.54'dür. Yapılan geçerlik güvenirlik analizinden sonra 88 maddeden oluşan ölçek, faktör yükleri düşük olan 35 madde çıkartılarak 53 maddeye düşürülmüş ve ölçeğe en son şekli verilmiştir.

3.3.2. Veri Toplama Süreci

Araştırmada kullanılacak Okul Öncesi Öğretmenlerine yönelik verilerin toplanması için araştırmacı okullara giderek öğretmenlerle tek tek görüşerek tutum ölçeği uygulamıştır. Okul Öncesi Öğretmenlerinin sanata ve sanat etkinliğine karşı tutumları belirlenirken araştırmacı tarafından geliştirilen Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanata ve Sanat Etkinliğine Karşı Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Uygulama sonucunda toplanan 171 ölçek değerlendirmeye alınmış ve analizler bu 171 ölçek üzerinden yapılmıştır. Bu ölçek Trabzon ilinde, Milli Eğitim Bakanlığında görev yapan Okul Öncesi Öğretmenlerine, 2014-2015 eğitim öğretim yılında değişik günlerde, araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Yapılan araştırmanın sonucunda SPSS programı ile veri analizleri yapılarak, tanımlayıcı istatistiksel işlemlere yer verilmiştir. Ölçeğin psikometrik işlemlerinde açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Bunun yanında karşılaştırmalı istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır.

4. BULGULAR

Bulgular kısmında önce ölçek geliştirme işlemlerinden elde edilen sonuçlara daha sonra ise ölçekle toplanan verilerden elde edilen bulgulara yer verilmektedir.

4.1. Ölçek Geliştirme Bulguları

Betimsel araştırmalarda veriler ya daha önce geliştirilmiş olan araçlarla ya da araştırmacının o çalışmada geliştirdiği araçlarla toplanır. Bu çalışmada ikinci yol tercih edilmektedir. Araştırmanın birinci aşamasında ölçek geliştirme ile ilgili psikometrik işlemlere yer verilmiş daha sonra geliştirilen ölçekle toplanan verilerin analizleri yapılmıştır. Ölçek geliştirme süreci ile ilgili işlemler aşağıda belirtilen şekillerde yapılmıştır.

4.1.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanat Etkinliğine Karşı Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi

GSDTÖ'nün Kapsam Geçerliliği:

Geçerlik bir ölçme aracının ölçmek istediği niteliği tam olarak ölçebilme derecesini gösterir. Ölçme araçlarının geçerliğini sağlamak için farklı yöntemler kullanılabilir. Bunlardan biri de kapsam geçerliğidir. Kapsam geçerliği kabaca ölçekte yer verilen her bir maddenin ölçek istediğimiz nitelik için bir ipucu niteliği taşımasıdır. Bunu sağlamak için araştırmacılar önce ölçmek istedikleri kavramla ilgili geniş bir literatür taraması yaparlar ve daha sonra kavramla ilgili operasyonel tanımlamayı yapma yoluna giderler. Bu çalışmanın konusu ile ilgili operasyonel tanımlama literatürün ilgili kısmında belirtilmiştir. Tanımlamadan sonra yapılacak iş ölçme istenen niteliği temsil edecek yeterince ifadeye yer vererek ölçme işleminin kapsamını hazırlamaktır. Tutumların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları vardır. Bu bakımdan hazırlanan madde havuzunda bu boyutlarla ilgili yeteri kadar ipucuna yer vermeye çalışılmıştır. Maddelerin psikometrik işlemlere tabi tutulmasından önce yapılacak ilk iş yazılan ifadelerin kapsamı yeterince temsil edip etmediği hususunda uzman görüşü almaktır. Bu çalışmada da önce bazı görüşmeler yapılmış ve bu görüşmelere dayalı olarak hazırlanan ifadeler alanla ilgili üç uzmana incelenmiştir. Uzmanlardan maddeleri hem dil hem de içerik bakımından kontrol etmeleri istenmiş ve maddelerden hangileri üzerinde ne tür düzenleme yapılabileceği konusunda görüş bildirmeleri belirtilmiştir. Uzman incelemelerinden sonra madde havuz tekrar gözden geçirilerek son hali verildi ve uygulama aşamasına geçildi.

Ölçeğin Yapı Geçerliliği:

Bir ölçeğin yapı geçerliğini test etmek için önce verilerin normal dağılıma uygun olup olmadığı kontrol edilir. Normal dağılımı test etmede en sık kullanılan tekniklerden biri Kolmogorov-Smirnov testidir. Bu test aracılığı ile yapılan işlemlerin sonucunda dağılımın normal olduğu ve analiz için uygunluk taşıdığı tespit edilmiştir. Normal dağılım testinden sonra elde edilen verilerin yapı geçerliği ile ilgili işlemler için uygun olup olmadığını test etmek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliliği ve Barlett's Küresellik testleri kullanılır. Bu kapsamda yapılan analizler sonucunda KMO değerinin .90 olduğu tespit edilmiştir. Bu değer .60'dan büyük olması işlem yapmak bakımından yeterli olduğu bilinmektedir. Barlett's küresellik testi sonucu da işlem yapmak için yeterli ve anlamlı ($\chi^2 = 5609.91$, $sd = 1378$, $p < .001$) bulunmuştur.

Toplamda 88 maddeden oluşan ölçeğin faktör yapısını incelemek amacıyla Temel Bileşenler Analizi tekniği kullanılmıştır. Yapılan bu faktör analizi işlemi sonucunda, öz değeri 1.00'den büyük tek faktörlü bir yapının varlığı tespit edilmiştir. İşlem yapılırken faktör yükleri .40'ın altında olan toplam 35 madde ölçekten çıkarılmış ve yeniden faktör analizi denenmiştir. Bu uygulamada da tek faktörlü bir yapı gözlenmiştir. Maddeler çıkarıldıktan sonra tek faktör halindeki yapının öz değerinin 31.54 olduğu görülmüştür. Bu değer faktör analizi bakımından yeterlidir. Bu öz değere sahip tek faktörlü yapının açıkladığı toplam varyans ise %31.54'dür. Açıklanan varyansın düşük olduğu gözlenmektedir.

Tablo 2. Ölçeğin Faktör Analizi Sonuçları

Yapı Matrisi	
Madde	Yapı
	1
a1 Sanat etkinliği çok sevdiğim bir etkinliktir.	,475
a4 Görsel sanatlarla uğraşmaktan hoşlanırım.	,459
a5 Görsel sanatlar eğitimiyle ilgili daha çok şey öğrenmek isterim.	,513
a7 Sanat etkinliklerinden zevk alırım.	,542
a10 Görsel sanatların sınıf dışında uygulanması kültürel değerleri fark etmemi sağlar.	,457
a11 Sanat etkinliği çocuğun düşünce sistemini ve hayal gücünü geliştirmede önemlidir.	,546
a12 Sanat etkinliği çevremizde olan olayların daha iyi anlaşılmasına katkı sağlar.	,574
a15 İlgi alanlarım arasında görsel sanatlar yer alır.	,507
a16 Sanat etkinliğini çocuğun düşüncelerini rahat anlatmasını sağladığı için yararlı bulurum.	,470
a18 Sanat etkinliklerini yaparken kendimi rahat hissederim.	,411
a19 Görsel sanatları öğretmek için gerekli olan bilgi düzeyine sahip olduğum için çocuklara karşı kendimi rahat hissederim.	,590
a20 Sınıfımdaki çocukları görsel sanatlar hakkında heyecanlandırabileceğime inanırım.	,545
a21 Çocukların sanatsal çalışmalar yapmalarını destekliyorum.	,633

a22 Çocuklara yönelik sanat etkinlikleri hakkında bilgi edinmek için kaynak kitaplar okumaktan hoşlanırım.	,464
a23 Sanatsal faaliyetler için zaman ayırmaya istekliyim.	,558
a24 Meslektaşlarımla sanat etkinliği ile ilgili konu ve önerileri tartışmayı severim.	,462
a25 Çocukların sanatsal faaliyetler yapmalarını cesaretlendirmek için özgün etkinlikler yaparım.	,653
a27 Sınıfta sanatsal etkinlikler yaparken zorluk çekmem.	,496
a28 Sanat etkinliğinde kullanmak için atık materyal ve nesnelere toplamaktan hoşlanırım.	,575
a30 Sanat etkinlikleri için sınıftaki herhangi bir materyali blok, oyuncak, kutu vb. rahatlıkla kullanırım.	,550
a39 Görsel sanatlarla ilgili faaliyetlerde bulunmaktan hoşlanırım.	,579
a40 Görsel sanatlarla ilgili faaliyetlerde bulunmak önemlidir.	,655
a41 Okul öncesinde, güzel sanatlar içinde en önemlisi, görsel sanatlardır.	,442
a42 Çocukluğumdan itibaren görsel sanatlarla ilgileniyorum.	,407
a45 Öğretmenin, görsel sanatları öğretebilmesi için bu alana hakim olması gerekir.	,489
a48 Sanat etkinliğinde öğretmenin, yeniliğe açık olması gerektiğine inanıyorum.	,647
a49 Sanat etkinliğinde öğretmenin, sabırlı olması gerektiğine inanıyorum.	,690
a50 Sanat etkinliğinde öğretmenin tarafsız olması gerektiğine inanıyorum.	,648
a51 Sanat etkinliğinde öğretmenin, canlı ve hareketli olması gerektiğine inanıyorum.	,677
a52 Sanat etkinliğinde öğretmen, hoşgörülü olmalıdır.	,714
a53 Sanat etkinliğinde öğretmen, çocuğu iyi tanımalıdır.	,738
a54 Çocukların kişilik özelliklerinin çok iyi bilinmesi gerektiğine inanıyorum.	,658
a55 Sanat etkinliğinde çocuklarla iletişim kurulması gerektiğine inanıyorum.	,599
a59 Sanat etkinliğinde yapılan uygulamaların sanata değer vermeyi öğrettiğine inanıyorum.	,463
a61 Görsel sanatlar konuları itibarıyla ilgimi çeker.	,443
a68 Sanat etkinliklerinde öğrencilere çalışmalarını yapma aşamasında yeterince zaman vermek gerekir.	,593
a69 Sanat etkinliklerinde öğrencilerin mümkün olduğunca özgün çalışmalarını sağlamak gerekir.	,594
a70 Sanat etkinliklerini hazırlarken çocukların kişisel ilgilerinin dikkate alınması çok önemlidir.	,636
a71 Sanat etkinlikleri süresince öğretmen kolaylaştırıcı ve destek verici olmalıdır.	,470
a72 Sınıf ortamı, çocukların istedikleri zaman sanat etkinlikleri yapabilecekleri şekilde düzenlenmelidir.	,486
a74 Sanat etkinliklerinde, öğretmen çocuklarla çalışmalarını hakkında özgüvenlerini geliştirici, cesaretlendirici konuşmalar yapmalıdır.	,562
a75 Sanat etkinliğinde çocuklara çalışmalarında neler yaptıkları, bunları yaparken neler hissettikleri sorulmalıdır.	,572
a77 Okul öncesi öğretmeni sanat etkinliklerinde araç-gereç yapım ve kullanma becerisine sahip olmalıdır.	,606
a78 Okul öncesi öğretmeni görsel sanatlar alanında bilgi ve becerilere sahip olmalıdır.	,594
a79 Sınıfta görsel sanatlarla ilgi duyan yetenekli öğrencilere, yeteneklerini geliştirme doğrultusunda yardım ederim.	,662
a80 Sanat etkinliklerini oyunlarla ilişkilendiririm.	,579
a81 Sanat etkinliği araçlarının çocuğun vazgeçemediği oyun araçları olduğuna inanmaktayım.	,449
a83 Sanat etkinliklerinde drama yöntemini kullanırım.	,455
a84 Sanat etkinliklerindeki sanat deneyimi çocuğun gelecek yıllardaki sanat bilincini etkiler.	,637
a85 Okul öncesi öğretmeni tüm sanat dallarından haberdar olmalıdır.	,504
a86 Her sanat kolunun çocuk için ayrı bir önemi ve yararı vardır.	,609
a87 Sanat etkinliklerinde öğrenci hazır bulunuşluluğu önemlidir.	,535
a88 Çocuğun sanat etkinliklerinde yaptığı çalışmalardan mutlu olması sağlanmalıdır.	,571

GSDTÖ güvenilirlik analizleri sonunda:

Toplamda 53 maddeden oluşan ölçeğin güvenilirlik analizleri için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı tekniği kullanılmış ve ortaya çıkan değer .95 olduğu gözlenmiştir. Ölçek için bir başka güvenilirlik analizi olan testi yarılama tekniği kullanılmıştır. İşlem sonucunda iki yarım arasında korelasyon .68'dir ($p < .001$).

4.2. Araştırmanın Alt Amaçlarına Yönelik Bulgular

4.2.1. Birinci Alt Amaca Dair Bulgular

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlara yönelik tutumları nelerdir?

Tablo-3 de görüldüğü gibi tutumlar açısından en yüksek puan liselerdeki anaokullarında görev yapan öğretmenlere aittir. En düşük puan ise uygulama sınıf öğretmenlerinde gözlenmiştir. Mezun olunan program dikkate alındığında en yüksek puan çocuk gelişimi öğretmenlerinde en düşük puan ise okul öncesi mezunu öğretmenlerde görülmektedir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Görev Yaptıkları Okullara Ait Tanımlayıcı Bilgiler

Değişkenler			Ölçek Puanı	
			Ort	Ss
Görev Yapılan Okul	Anaokulu	4.27	.40	
	Uygulama Anaokulu	4.45	.08	
	Uygulama Sınıfı	4.26	.38	
	Ana Sınıfı	4.42	.19	
	İlkokul	4.24	.44	
	Ortaokul	4.27	.31	
	Lise	4.57	.30	
	Rehabilitasyon Merkezi	4.41	-	
Mezun Olunan Program	İlköğretim (Okulöncesi)	4.28	.37	
	Çocuk Gelişimi	4.45	.40	
	Zihinsel Engelliler Öğretmenliği	3.1	.54	

4.2.2. İkinci Alt Amaca Dair Bulgular:

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanat Etkinliğine yönelik tutumları nelerdir?

Tablo-4 de görüldüğü gibi Sanat Etkinliği yapabilmek için Görsel Sanatlarla ilgili bir eğitim alan öğretmenlerin de puanı almayanlarınkine oranla daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4. Öğretmenlerin Aldıkları Sanat Eğitimiyle İlgili Tanımlayıcı Bilgiler

Sanat Etkinliği yapabilmek için Görsel Sanatlarla ilgili bir eğitim alma durumu	Evet	4.34	.37
	Hayır	4.23	.41

4.2.3. Üçüncü Alt Amaca Dair Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türü ile tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Tablo-5 de görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmenler sekiz tür kurumda görev yapmaktadır. Buradaki veriler dağınık olduğu ve işlem yapmaya elveriş göstermediği için, bazı grupların birleştirilmesi yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda anaokulu, uygulama anaokulu, uygulama sınıfı, anasınıfı birinci grubu, ilkokulda çalışan öğretmenler ikinci grubu, ortaokul, lise ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışanlar ise üçüncü grubu oluşturacak şekilde sınıflandırılmış ve aradaki farklılığı tespit için tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır. Yapılan işlem sonucunda belirlenen grupların sanat etkinliklerine karşı tutumları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır, $F_{(7;170)} = .83, p > .05$.

Tablo 5. Türleri Farklı Kurumlarda Çalışan Öğretmenlerin Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları Arasındaki Farklılıklar

	KT	Sd	KO	F	p
Gruplar Arası	,904	7	,129	,830	,563
Grup içi	25,360	163	,156		
Toplam	26,264	170			

4.2.4. Dördüncü Alt Amaca Dair Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları program ve tutumları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Verilerin dağılımından kaynaklanan durum nedeniyle yukarıdakine benzer bir işlem mezun olunan program kısmında da yapılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler ağırlıklı olarak okul öncesi ve çocuk gelişimi mezunları iken özel eğitim bölümlerinden mezun olup halen okul öncesi eğitim öğretmeni olarak çalışan iki kişinin grupta yer aldığı görülmüştür. İşlem yapılırken bu iki kişiye ait veriler setten çıkarılmış ve bulgular bu şekilde elde edilmiştir.

Tablo-6 da görüldüğü gibi işlemde elde edilen sonuca göre çocuk gelişimi programından mezun olan öğretmenlerin puan ortalaması (Ort=4.46, Ss= .40), okul öncesi programından mezun olanların kine oranla anlamlı düzeyde daha yüksektir, ($t = -1.99$, $p < .05$)

Tablo 6. Farklı Programlardan Mezun Öğretmenlerin Güzel Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları Arasındaki Farklılıklar.

Program	N	Ort	Ss	t	p
Okul Öncesi	146	4,28	,37	-1.99	.048
Çocuk Gelişimi	21	4,46	,40		

4.2.5. Beşinci Alt Amaca Dair Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetleri ile tutumları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Tablo-7 de görüldüğü gibi kadın ve erkek öğretmenlerin Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları arasındaki farklılıkların incelenmesinden önce yapılan işlemlerde dağılımın normal olmadığı tespit edilmiştir. Bunun için parametrik olmayan tekniklerden Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Analiz işleminden ortaya çıkan sonuç aşağıda özetlenmektedir. Mann-Whitney U testi sonucuna erkek ve kadın öğretmenlerin sanat etkinliğine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur ($U = 337.50$, $p = .07$, $z = -1.84$).

Tablo 7. Kadın ve erkek öğretmenlerin Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları arasındaki farklılıklar

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Ortalamaların Toplamı	U	Z	p
Kadın	164	87.44	14340.50	337.50	-1.84	.07
Erkek	7	52.21	365.50			

4.2.6. Altıncı Alt Amaca Dair Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin deneyimleri ile tutumları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

Çalışmada öğretmenlik deneyimi ile öğretmenlerinin Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon tekniği kullanılmıştır. Ortaya çıkan ve aşağıdaki Tablo-8 de görülen sonuca göre çalışma deneyimi ile tutumlar arasında anlamlı ilişki tespit edilememiştir ($r=.012$, $p>.05$).

Tablo 8. Çalışma Deneyimi İle Tutumlar Arasında İlişki

Değişken	Tutumlar	p
Çalışma Deneyimi (Yıl)	.012	>.05

4.2.7. Yedinci Alt Amaca Dair Bulgular

Okul Öncesi Öğretmenlerinin aldıkları sanat eğitimi ve tutumları arasında anlamlı farklılıklar var mıdır?

Tablo 9-da görüldüğü gibi çalışmada Sanat Eğitimi alan ve almayan öğretmenlerin Sanat Etkinliğine karşı tutumları arasındaki farklılıkları incelemek için bağımsız t testi uygulanmıştır. Bağımsız t testi ile yapılan işlemler sonucunda grupların puanları arasında anlamlı fark gözlenmiştir ($t= 2.05$, $p<0.05$). Bu fark sanat eğitimi alan öğretmenlerin puan ortalamalarının daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Tablo 9. Sanat Eğitimi Alan ve Almayan Öğretmenlerin Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları Arasındaki Farklılıklar

Değişken		Ort.	Ss	t	sd	p	
Tutum	Evet	84	4.35	.36	2.05	169	.042
	Hayır	87	4.23	.41			

5. TARTIŞMA

Bu çalışma okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanatlara ve sanat etkinliğine yönelik tutumlarının ne durumda olduğu, okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanatlar ve sanat etkinliğine karşı tutumlarını okul türünün, mezun olunan programın, cinsiyetlerin, deneyimlerin, alınan sanat eğitiminin tutumlara etkisi gibi değişkenlerin ne düzeyde olduğu, tespit edilen istatistiksel bulgular ışığında tartışılmıştır. Araştırmayla ilgili bulguların tartışılması ve yorumlanması inceleniş sırasına göre yapılmıştır.

Okul öncesi öğretmenleri görsel sanatlara yönelik tutumları açısından incelendiğinde en yüksek puan liselerdeki okul öncesi sınıflarda görev yapan öğretmenlere aittir. En düşük puan ise uygulama sınıf öğretmenlerinde gözlenmiştir. Mezun olunan program dikkate alındığında en yüksek puan çocuk gelişimi öğretmenlerinde en düşük puan ise okul öncesi mezunu öğretmenlerde görülmektedir. Bu durumun sebebi olarak liselerden bazılarındaki okul öncesi sınıfları aynı zamanda çocuk gelişimi üzerine eğitim verdiğinden, dolayısıyla öğretmenlerin kendilerini daha güncel tutukları ve genelde de üniversite eğitimlerini çocuk gelişimi üzerine yaptıklarından dolayı olduğu düşünülebilir.

Sanat Etkinliği yapabilmek için Görsel Sanatlarla ilgili bir eğitim alan öğretmenler incelendiğinde, sanat eğitimi aldığını söyleyen öğretmen sayısı 84, almayan öğretmen sayısı 87 olmasına yani eğitim alamadığını belirten öğretmenler daha fazla olmasına rağmen sanat eğitimi alan öğretmenlerin puanı almayanlarınkine oranla daha yüksek bulunmuştur. Çalışmada Sanat Eğitimi alan ve almayan öğretmenlerin Sanat Etkinliğine karşı tutumları arasındaki farklılıkları incelemek için bağımsız t testi uygulanmıştır. Bağımsız t testi ile yapılan işlemler sonucunda grupların puanları arasında anlamlı fark gözlenmiştir ($t= 2.05$, $p<0.05$). Bu fark sanat eğitimi alan öğretmenlerin puan ortalamalarının daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Ayancı'nın 2006 yılında yapmış olduğu araştırmada eğitim verecek öğretmenlerin donanımlı eğitim almış, çocukların gelişim özelliklerini iyi bilen kişilerce verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştı. Öğretmenlerin sanat eğitimi almış olmasının ve sanata olan ilgisinin sanat eğitimine karşı tutumları, olumlu yönde etkilediğini göstermesi bakımından yapılan çalışmayla benzerlik göstermektedir. Büyükekiz'in 2008 yılında yaptığı araştırma da ise çocuğa verilecek eğitimin onu her açıdan geliştirdiği, çok şey kazandırdığı, dolayısıyla bunun içinde öğretmeninde sanat eğitimi alanında iyi yetişmesi gerektiği fikrine ulaşılabilir. Ayrıca Büyükekiz'in yaptığı aynı araştırmada öğretmenlerin sanat etkinliklerinde çocuklarla birebir iletişimde olup onları teşvik etmeleri, yönlendirmeden rehberlik etmeleri gerektiği vurgulanmıştır. Bu anlamda Büyükekiz'in yaptığı araştırma yapılan araştırmayla benzerlik

göstermektedir. Davun'un 2009 yılında yaptığı çalışmada da görsel sanat etkinliği almış çocukların almayan çocuklara göre daha başarılı olduklarını belirtmiştir. Sanat etkinliğini uygulayacak öğretmenin bu etkinliği uygulayabilmesi için kendisinin de nitelikli bir eğitim alması gerekir. Çelik ve Yazar'ın 2009 yılında yaptıkları bir diğer araştırmada da sanat etkinliklerinde kullanılan tekniklerle çocukların el becerilerinin, yaratıcılıklarının ve duygusal gelişimlerinin geliştirildiği belirtilmiştir. Doğru teknik, bilgi ve etkinlikler içinde öğretmenlerin uygun nitelikli sanat eğitimi almaları gerekir. Ayrıca Ayaydın'ın 2010 yılında yapmış olduğu araştırmada da öğretmenlerin aldıkları doğru eğitim sonucunda çocuklara verilecek doğru eğitimle çocukların doğru yönlendirilebileceği ve gerçek potansiyellerini ortaya çıkartılabilecekleri sonucu da bu çalışmalarla benzerlik gösterir. Duman'ın 2014 de yaptığı çalışma da diğer çalışmalarla benzerlik göstererek sanat eğitiminin önemini vurgulamaktadır.

Özkan ve Girgin'in 2014 yılında yapmış oldukları araştırmada da okul öncesi öğretmenlerinin lisans eğitimi boyunca aldıkları sanat eğitiminin yetersiz olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Bu sonuç yapılan araştırmayla benzerlik göstermektedir. Fawcett ve Hay'ın 2004 yılında yaptıkları çalışmada alanında ve konusunda uzman eğitimcilerin çocuklara verdikleri eğitimle çocukların yaratıcılığının, hayal gücünün, kendilerini ifade etme ve zekâ yeteneklerinin geliştiği belirtilmiştir. Twigg'in 2010 yılında yapmış olduğu çalışmadaysa sanat eğitiminin önemli olduğu, okul öncesi eğitimde yeterli olmayan öğretmenler sanatsal yeterlikleri oranında çocukların sanatsal durumlarını olumlu veya olumsuz etkileyeceklerini belirterek, öğretmenlerin meslekleriyle ilgili tüm aşamalarda sanat ile ilgili eğitim verilmesi gerektiği, öğretmen gelişimi ve becerilerinin geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla yetkin öğretmenlerin sanat eğitiminde ve sanat etkinliğinde faydalı olacağından yola çıkılarak bu çalışmalarda yapılan araştırmayla paralellik göstermektedir. Ayrıca Geahigan'da 2000 yılında yaptığı araştırmada öğretmenin sanatsal yeterliliği üzerinde durarak yapılan çalışmayla benzerlik göstermiştir. Her alanda verilen eğitimin yetkin kişilerce verilmesi o eğitimi amacına uygun sonuçlara götürebilmektedir. Verilecek eğitimdeki sanatsal yetkinlik de sanat eğitiminin amacına ulaşmasını sağlayabilecektir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çalıştıkları okul türü ile tutumları arasında anlamlı farklılıklar incelendiğinde, çalışmaya katılan öğretmenler sekiz tür kurumda görev yaptığı görülmüştür. Veriler dağınık olduğu ve işlem yapmaya elveriş göstermediği için, bazı grupların birleştirilmesi yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda anaokulu, uygulama anaokulu, uygulama sınıfı, anasınıfı birinci grubu, ilkokulda çalışan öğretmenler ikinci grubu, ortaokul, lise ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışanlar ise üçüncü grubu oluşturacak şekilde sınıflandırılmış ve aradaki farklılığı tespit için tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır.

Yapılan işlem sonucunda belirlenen grupların sanat etkinliklerine karşı tutumları arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır, $F_{(7;170)} = .83$, $p > .05$. Tekerci'nin 2008 yılında yaptığı araştırmada çalışılan tutumlar ile kurum türü arasında anlamlı fark taşıdığı belirtilmiştir. Bu anlamda yapılan çalışmayla benzerlik göstermemektedir. Yapılan çalışmada kurum türünün çok olması dolayısıyla, sekiz kurum türünün üç gruba indirilmesi doğru sonuca ulaşmayı engellemiş olabilir. Her bir grubu ayrı ayrı incelemek sonucu değiştirebilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları program ve tutumları arasında anlamlı bir farklılık incelendiğinde, verilerin dağılımından kaynaklanan durum nedeniyle mezun olunan program kısmında ANOVA testi kullanılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler ağırlıklı olarak okul öncesi ve çocuk gelişimi mezunları iken özel eğitim bölümlerinden mezun olup halen okul öncesi eğitim öğretmeni olarak çalışan iki kişinin grupta yer aldığı görülmüştür. İşlem yapılırken bu iki kişiye ait veriler setten çıkarılmış ve bulgular bu şekilde elde edilmiştir.

İşlemden elde edilen sonuca göre çocuk gelişimi programından mezun olan öğretmenlerin puan ortalaması ($Ort=4.46$, $Ss= .40$), okul öncesi programından mezun olanlarınkine oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir ($t=, -1.99$, $p < .05$). Çapri ve Çelikkaleli'nin 2008 yılında öğretmen adaylarıyla yaptıkları araştırmada program değişkeninin tutumlar üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı görülmüştür. Yapılan araştırmayla bu anlamda farklılık göstermektedir. Bu durumun sebebi olarak öğretmen adayları ile yapılacak bir araştırmanın öğretmenlerle yapılacak bir araştırmayla denk olamayacağı şeklinde düşünülebilir. Çünkü öğretmen adayları henüz sınıfın işleyişiyle ilgili sadece fikir sahibidirler. Bilgileri teoriktir, sınıfta pratiğe dönüştürememistirler. Dolayısıyla yanılabilirler.

Okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyetleri ile tutumları arasında anlamlı farklılıklar incelendiğinde, kadın ve erkek öğretmenlerin Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları arasındaki farklılıkların incelenmesinden önce yapılan işlemlerde dağılımın normal olmadığı tespit edilmiştir. Bunun için parametrik olmayan tekniklerden Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Analiz işleminden ortaya çıkan sonuç aşağıda özetlenmektedir. Mann-Whitney U testi sonucuna erkek ve kadın öğretmenlerin sanat etkinliğine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($U = 337.50$, $p = .07$, $z = -1.84$). Çapri ve Çelikkaleli'nin 2008 yılında öğretmen adaylarıyla yaptıkları araştırmada cinsiyetin tutumlar üzerindeki önemli, anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmayla bu anlamda farklılık göstermektedir. Lisans düzeyindeki öğrencilerin gerçek anlamda sınıf ortamını bilmediklerinden yapılan araştırma eksik kalmış olabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin deneyimleri ile tutumları arasında anlamlı farklılıklar incelendiğinde, çalışmada öğretmenlik deneyimi ile öğretmenlerinin Sanat Etkinliğine

Karşı Tutumları arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon tekniği kullanılmıştır. Ortaya çıkan sonuca göre çalışma deneyimi ile tutumlar arasında anlamlı ilişki tespit edilememiştir ($r=.012$, $p>.05$). Tekerci'nin 2008 yılında yaptığı araştırmada tutumlar deneyim arasında anlamlı fark taşıdığı belirtilmiştir. Bu anlamda yapılan çalışmayla benzerlik göstermemektedir. Yapılan araştırmada her ne kadar deneyim ile tutumlar arasında anlamlı bir farka rastlanmasa da bu durum gerçek durumu yansıtmayabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin Sanat Eğitimi alan ve almayanlarının Sanat Etkinliğine karşı tutumları arasındaki farklılıkları inceleyen bir çalışmaya rastlanamamıştır. Yapılan çalışmada ise Sanat Eğitimiyle ilgili bir eğitim aldığını ve almadığını belirten kişilerde Lisans Eğitimi içinde aynı dersleri almasına rağmen 84 kişi bu eğitimi aldığını söylerken bir 87 kişi ise bu eğitimi almadığını belirtmiştir. 84 kişiden ise çok çok az kişisi kendi çabasıyla görsel sanatlar üzerine bir eğitim almıştır. Buna rağmen eğitimi aldığını söyleyen kişilerin sanat etkinliğine karşı tutumları daha yüksek çıkmıştır. Bu durum, aynı eğitimi almış olmalarına rağmen bu eğitimi aldığının farkında olan öğretmenler, sanatı ve sanat eğitimini önemsiyor ve bir farkındalık içindeler şeklinde düşünülebilir. Ekstra bir eğitim almamalarına rağmen sadece bu durum bile tutumlarının yüksek çıkmasına yetmiştir. Buradan hareketle şunu söyleyebiliriz ki lisans süresince alınan sanat eğitimi her ne kadar yetersiz de olsa sanatsal duyarlılık, farkındalık ve sevgi ile yapıldığında sanat etkinliğine karşı tutumların yüksek çıkmasını sağlayabilmektedir.

6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın bulgularıyla ilgili ulaşılan sonuçlara ve araştırma sonucunda dayanılacak ve ileride yapılabilecek araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

6.1. Sonuçlar

Yapılan araştırmalara göre sanat, çocukların gelişimi ve eğitiminde her zaman merkezi bir rol almıştır. Çocukların bilişsel zekâları gelişirken çevrelerinden, tecrübelerden ve dolayısıyla kültürden de etkilenirler. Bu nedenle, pek çok eğitimci sanatı anlamada bu faktörlerin etkili olduğunu ve bunun çocukların estetik yargı gelişimini de arttırdığını tespit etmişlerdir. (Davun, 2009). Yapılan araştırma ile ilgili aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Birinci alt amaçla ilgili en yüksek puan liselerdeki anaokullarında görev yapan öğretmenlere aittir. En düşük puan ise uygulama sınıf öğretmenlerinde gözlenmiştir. Mezun olunan program dikkate alındığında en yüksek puan çocuk gelişimi öğretmenlerinde en düşük puan ise okul öncesi mezunu öğretmenlerde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İkinci alt amaçla ilgili Sanat Etkinliği yapabilmek için Görsel Sanatlarla ilgili bir eğitim alan öğretmenlerin de puanı almayanlarınkine oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üçüncü alt amaçla ilgili çalışmaya katılan öğretmenlerin sekiz tür kurumda görev yaptığı, veriler dağınık olduğu ve işlem yapmaya elveriş göstermediği için, bazı grupların birleştirilmesi yoluna gidilmiştir. Bu kapsamda anaokulu, uygulama anaokulu, uygulama sınıfı, anasınıfı birinci grubu, ilkokulda çalışan öğretmenler ikinci grubu, ortaokul, lise ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışanlar ise üçüncü grubu oluşturacak şekilde sınıflandırılmış ve aradaki farklılığı tespit için tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır. Yapılan işlem sonucunda belirlenen grupların sanat etkinliklerine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dördüncü alt amaçla ilgili çalışmaya katılan öğretmenler ağırlıklı olarak okul öncesi ve çocuk gelişimi mezunları iken özel eğitim bölümlerinden mezun olup halen okul öncesi eğitim öğretmeni olarak çalışan iki kişinin grupta yer aldığı görülmüştür. İşlem yapılırken bu iki kişiye ait veriler setten çıkarılmış ve bulgular bu şekilde elde edilmiştir.

İşlemden elde edilen sonuca göre çocuk gelişimi programından mezun olan öğretmenlerin puan ortalaması ($Ort=4.46$, $Ss= .40$), okul öncesi programından mezun

olanların kine oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu ($t=, -1.99, p<.05$) sonucuna ulaşılmıştır.

Beşinci alt amaçla ilgili kadın ve erkek öğretmenlerin Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları arasındaki farklılıkların incelenmesinden önce yapılan işlemlerde dağılımın normal olmadığı tespit edilmiştir. Bunun için parametrik olmayan tekniklerden Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Analiz işleminden ortaya çıkan sonuç aşağıda özetlenmektedir. Mann-Whitney U testi sonucuna erkek ve kadın öğretmenlerin sanat etkinliğine karşı tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur ($U = 337.50, p=.07, z=-1.84$). sonucuna ulaşılmıştır.

Altıncı alt amaçla ilgili çalışmada öğretmenlik deneyimi ile öğretmenlerinin Sanat Etkinliğine Karşı Tutumları arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson Momenler Çarpımı Korelasyon tekniği kullanılmıştır. Ortaya çıkan ve aşağıdaki tabloda görülen sonuca göre çalışma deneyimi ile tutumlar arasında anlamlı ilişki tespit edilemediği ($r=.012, p>.05$) sonucuna ulaşılmıştır.

Yedinci alt amaçla ilgili çalışmada Sanat Eğitimi alan ve almayan öğretmenlerin Sanat Etkinliğine karşı tutumları arasındaki farklılıkları incelemek için bağımsız t testi uygulanmıştır. Bağımsız t testi ile yapılan işlemler sonucunda grupların puanları arasında anlamlı fark gözlenmiştir ($t= 2.05, p<0.05$). Bu fark sanat eğitimi alan öğretmenlerin puan ortalamalarının daha yüksek olmasından kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

6.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

Okul öncesi dönemde sanat eğitimini ve sanat etkinliğini verimli ve faydalı hale getirebilmek için:

Sanatın insan hayatında önemli bir yeri olduğuna önce öğretmen sonrada çocuk inandırılmalıdır. Sanat etkinliklerinin mümkünse görsel sanatlar öğretmenleri tarafından yapılmalı, mümkün değilse sanat eğitimine ilgisi, bilgisi ve yetkinliği olan okul öncesi öğretmenleri tarafından verilmeli, kalıp çalışmalardan vazgeçilmelidir. Öğretmen görsel sanatlarla ilgili yeterli donanıma sahip olmalı, çalışmalarda çocuğu kesinlikle sınırlandırılmamalıdır. Çocuğun özgün çalışmalar yapmasına, hayal gücünü kullanmasına fırsat verilmelidir. Çocuğun çalışmalarının kesinlikle olumsuz eleştirilmemelidir. Veliler görecekt diye çalışmalara müdahale edilmemelidir. Değişik tekniklere mutlaka yer verilmeli. Üniversitede bu anlamda yeterli ders ve ders saati mutlaka olmalıdır.

Okul öncesi öğretmenlerine, MEB görsel sanatlar ve sanat etkinlikleri ile ilgili daha fazla bilgi sahibi olmaları için hizmet içi eğitim vermelidir. Okul öncesi öğretmenlerinin bu eğitimlere katılımının sağlanması, öğretmen sanat etkinliğine başlamadan önce ön hazırlığı tam olmalı ve zihninde planını tam yapmalı, plan yaparken esnek olmalı, kolaya kaçılmamalıdır. Anlayışlı, sevecen, güler yüzlü, samimi, çalışmalarını destekleyici olmalıdır. Çocukların hayal güçlerinin kısıtlanmaması için etkinliklerine müdahale edilmemelidir. Çocukları cesaretlendirici, destek verici bir ortamda, mükemmeli aramadan, eleştirel bir yaklaşımla ama yermeden özgün çalışmalar oluşturmaları desteklenmelidir.

Okul türü ne olursa olsun, öncelikle çocuğun hazır bulunuşluk düzeyinin önemli olduğu unutulmayarak, görsel sanatlara ve sanat etkinliğine çocuklar motive edilmelidir. Okul öncesinde somut etkinliklere yer verilmeli, çocukların hayal güçlerini sınırlandıracak müdahalelerde bulunulmamalıdır. Boyama çalışmasında her boyama sırasında özgür bırakılmalı. Sanat etkinliği çocukların gelişimi açısından çok yararlı olduğu unutulmamalıdır. Etkinliklerde çocukları desteklemek, cesaretlendirmek çok önemlidir. Bu tutumda olmakta çocukta özgüveni artıracak ve yaratıcı olmasına yardımcı olacaktır.

Üniversitede okul öncesi eğitimde hangi program olursa olsun görsel sanatlar eğitiminin artırılması ve hatta sanat eğitimine daha fazla yer verilmesi. Üniversitelerde okul öncesi bölümlerinde okutulacak sanat eğitimi derslerinin okutulan programa göre okul öncesi döneme özel nitelikte olmalıdır.

Okullardaki mevcut duruma bakıldığında, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlerden oldukça fazla olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Okul Öncesi Eğitim veren üniversitelere erkeklerin başvurması teşvik edilmesi ve erkek öğretmen sayısının artırılması uygun olacaktır.

Okul öncesi öğretmenlerinin çalışma deneyimi çok olan öğretmenlerin tecrübelerini daha yeni öğretmenlerle paylaşmaları ve sanatsal yönü güçlü olan öğretmenlerin ise deneyimlerine bakılmaksızın doğru bilgi paylaşımı yapmaları görsel sanatlar adına faydalı olacaktır.

Üniversitelerde okul öncesi bölümlerinde mevcut sanat derslerinin nitelik ve nicelikleri artırılmalıdır. Öğretmenlerin mesleklerini sevmeleri ve bu işi isteyerek yapmaları çok önemlidir. Bütün sanat etkinliklerinde öğretmenin bu çalışmaların önemine, gereğine yürekten katılması ve inanması gerekmektedir. Öğretmenin samimiyeti son derece önemlidir. Önce öğretmen inandırılmalı ve sanat eğitimi konusunda donanımlı hale getirilmelidir.

6.2.2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

Yapılan araştırmanın sadece nitel olduğu ve eksik kalabileceği düşünülerek araştırmanın nitel olarak da yapılmalıdır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak Tutum Ölçeği ve Bilgi Toplama Formu kullanılmıştır. Sınırlılıklar göz önünde bulundurularak mülakat, görüşme formu vb gibi diğer veri toplama yöntemlerinden de yararlanılabilir.

Tutum ölçeğinde kullanılan soru sayısının fazla olabileceği ve doldurulurken öğretmenlerin sıkılabileceği, isteksiz davranabileceği düşünülerek bu hususa dikkat edilmelidir.

Araştırma Trabzon iliyle sınırlı tutulmuştur. Bu konuyla ilgili çalışılacak okul, il ve ilçe sayısı daha geniş tutularak daha fazla kişiyle çalışılmalıdır.

7. KAYNAKLAR

- Abacı, O. (2003). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarında Görsel Sanat Eğitimi*, İstanbul: Morpa Yayınları.
- Acer, D. (2015). *Okulöncesi Dönem Çocuklarının Sanat Hakkındaki Düşünceleri: "Çocuk Sanatçı-Sanatçı Çocuk Projesi"*. Kastamonu Eğitim Dergisi 23 (4).
- Aral, N. Kandır, A. Yaşar, M. C. (2001) *Okul Öncesi Eğitim 1*. İstanbul: Ya-Pa Yayın Pazarlama.
- Aral, N. Yaşar, M. Kandır, A. (2011). *Okul Öncesi Eğitim Ve Okul Öncesi Eğitim Programı*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Argun, Y. ve İkiz, E. (2003). *Okul Öncesi Öğretmenliği Programının Öğrencilerin Mesleki Tutum ve Algılarına Etkilerinin İncelenmesi*. OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı. Kuşadası /Türkiye, bildiri kitabı 3, İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
- Arı , R. Saban, A. (2000). *Sınıf Yönetimi*. Konya: Ceylan Ofset.
- Arkonaç, S. A. (2001). *Sosyal Psikoloji*. Değiştirilmiş ve genişletilmiş ikinci basım, İstanbul.
- Artut, K. (2002). *Sanat Eğitimi Kuram ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Artut, K. (2004) *Okul Öncesinde Resim Eğitimi*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Ayancı, Y. (2006), 3-6 Yaş Okul öncesi Çocuklarında Seramik Eğitiminin Yeri Ve Önemi İle Yeterliliği. Ankara, Gazi Üniversitesi.
- Ayaydın, A. (2004). *Sanat Eğitiminde Çoklu Zekâ Yöntemi ve Uygulama Örneği*. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi.
- Ayaydın, A. (2010). *Okul Öncesi Dönemde Görsel Sanatlar Eğitiminin Bireye Kazandırdığı Değerler*. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt-Sayı: 12-1 Yıl.
- Ayaydın, A. (2011). *Çocuk Gelişiminde Bir Oyun Olarak Sanat ve Resim*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. Cilt:10 Sayı:37.
- Aydın, O. (1993). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Psikolojik İhtiyaçları ile Öğretmenlik Tutumları Arasındaki İlişki. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. Yüksek Lisans Tezi.
- Aykut, A. (2006). *Günümüzde Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılan Yöntemler*, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 2, Sayı : 21, 33-42
- Başal, H. A. ve Taner, M. (2004). *Okul Öncesi Eğitimi Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle Mezun Oldukları Lise Türü ve Mezuniyet Dereceleri Arasındaki İlişki*. OMEP Dünya Konsey Toplantısı ve Konferansı. 8-11 ekim 2003 Kuşadası /Türkiye, bildiri kitabı 2, İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
- Başar, H. (2004). *Sınıf Yönetimi*, 11. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Başaran, İ. E. (1996). *Eğitime Giriş*, 4. Baskı, Ankara: Yargıcı Matbaası,
- Bekman, S. (1990). *Okul Öncesi Eğitim*. Yaşadıkça Eğitim Dergisi. (10. 34-41)

- Bilgin, H. (1996). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Bloom, B. (1995). *İnsan Nitelikleri Ve Okulda Öğrenme*. Çeviren: Durmuş Ali Özçelik. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Budunç, A. B. (2007). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Bakış Açısıyla Çalışma Ortamlarının Değerlendirilmesi, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2001). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. 1. Baskı, Ankara: Dersal yayıncılık.
- Büyükekiz, M. (2008). *Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan İlköğretim 1. Sınıf Öğrencilerinin Resim Uygulamalarındaki Farklılıklar*, Konya: Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı: 25.
- Castrup, J., Ain, E. ve Scott, R. (1972), *Art Skills of Preschool Children*. Studies In Art Education, 13
- Cüceloğlu, D. (2003). *İnsan ve Davranışı*, 12. Baskı. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Çakmak, Ö. Ç. (2006) Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Fene ve Fen Öğretimine Yönelik Tutumları İle Bazı Fen Kavramlarını Anlama Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi
- Çankaya, B. Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve Sorunları, İstanbul: Beykent Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). *Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program Ve Fakültelerine Göre İncelenmesi*, Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt: 9 Sayı: 15.
- Çelik, M. Yazar, A. (2009). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Uygulanan Sanat Etkinliklerinde Kullanılan Yoğurma Maddelerine İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, Sanat Dergisi.
- Çelik, S. (2011). Öğretmen Tutumları İle İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki İlişki. Konya: Selçuk Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi.
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. 4. Baskı. Trabzon: Yazarın Kendisi.
- Çetinkaya, B. (2010). Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve Sorunları, Bahçelievler İlçesi Örneği, İstanbul: Beykent Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi
- Çinko, S. B. (2009). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Denetim Odağı Türleri ve Denetim Odaklarının Öğretmenlik Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi, İstanbul: Marmara Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi
- Davun, B. Y. (2009) Okul Öncesi Dönemde Etkinliklerle Desteklenmiş Sanat Eğitiminin Çocukların Estetik Beğeni Düzeylerine Etkisi (Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu Örneği). Ankara: Gazi Üniversitesi Doktora Tezi.

- Demiriz, S. Karadağ, A. Ulutaş, İ. (2003). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım*. 1. Baskı Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dereobalı, N. Ünver, G. (2009). *Okulöncesi Öğretmenliği Lisans Programı Derslerinin Öğretim Elemanları Tarafından Genel Bir Bakış Açısıyla Değerlendirilmesi*, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi
- Dilmaç, O. (2002). *Dört Altı Yaş Arası Okulöncesi Dönemde Resim – İş Faaliyetlerinin Çocuğun, Zihinsel ve Bedensel Gelişimine Etkileri*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.
- Duman, G. (2014). *Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı Öğrencilerinin Sanat Etkinliklerine Karşı Görüşlerinin İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı: 33, s.24-47.
- Erçetin, Ş. ve Özdemir, Ç. (2004). *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Erdem, A.R. Gezer, K. ve Çokadar, H. (2005). *Ortaöğretim Fen-Matematik ve Sosyal Alanlar Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları*. 14. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı.471-477. 28-30 Eylül 2005. Denizli
- Eriñç, S. M. (1995). *Kültür Sanat Sanat Kültür*, İstanbul, Çınar Yayınları
- Fawcett, M. ve Hay, P. (2004) *Creativity In The Early Years*, International Journal of Art & Design Education. NSEAD Blackwell Publishing,
- Fidan, N. ve Erden. M. (1994). *Eğitime Giriş*. 5. Baskı, Ankara: Meteksan Matbaacılık.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1998). *Eğitime Giriş*. 1. Baskı, İstanbul: Alkım Yayınevi.
- Geahigan, G. (2000) *Critical Discourse And Art Critism Instruction*, Journal of Aesthetics and Art Criticism, NSEAD Blackwell Publishing.
- Genç, Ş. ve Senemoğlu, N. (2001). *Okul Öncesi Eğitimi, İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı*, Modül 12, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı.
- Gökaydın, N. (1990). *Eğitimde Tasarım ve Görsel Algı*. Ankara: Sedir Yayınevi.
- Gökaydın, N. (1998). *Eğitimde Tasarı ve Görsel Algı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Gürkan, T. (2005). *Öğretmen Nitelikleri, Görev ve Sorumlulukları*. Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular. İstanbul. Morpa Kültür Yayınları.
- Gürsel, M. Bayrak, C. Ağaoğlu, E. Ada, Ş. Akar, İ. Aksüt, M. Erişti, B. Hoşgörür, V. Korkmaz, İ. Sardoğan, M. E. Tutkun, Ö. F. Çetin, F. Çetin, Ş. (2002) . *Sınıf Yönetimi*. 1. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gürtuna, S. (2007). *Çocuk ve Sanat Eğitimi, Çocuğum Sanatla Tanışıyor*. 4. Baskı, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

- Güven, B. ve Uzman, E. (2006). *Ortaöğretim Coğrafya Dersi Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması*. Kastamonu Eğitim Dergisi.
- İnceoğlu, M.(1993). *Tutum, Algı, İletişim*. 1. Baskı, Ankara: V Yayınevi
- Jones, S. (1979). *Learning for Little Kids*. Houghton Mifflin, Boston,
- Kalyoncu, R. (2013). *İlk ve Ortaokul Öğrencilerinin Sanat ve Sanat eğitime İlişkin Görüşleri*. EKEV Akademi Dergisi.
- Kalyoncu, R. ve Süzen, H.N. (2010). *Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim- İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğretmen Adayı Öğrencilerinin "Öğretmen Yeterlikleri" Üzerine Görüşlerinin Belirlenmesi*. Kastamonu Eğitim Dergisi.
- Kalyoncu, R. ve Tepecik, A. (2010). *İlköğretim 8. Sınıf Görsel Sanatlar Dersi Kent Projesi Konusunda Proje Tabanlı Öğrenmeye Dayalı Bir Uygulama Örneği*. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi
- Kefi, S. (2000). *Okul Öncesinde Neden Etkin Öğrenme*. *Yaşadıkça Eğitim*, 66. Sayı, İstanbul: Kültür Yayınları.
- Kehnemuyi, Z. (2001). *Çocuğun Görsel Sanat Eğitimi*. 2. Baskı, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kırıçoğlu, O. T. (1991). *Sanatta Eğitim*. Görmek, Anlamak, Yaratmak. Ankara: Demircioğlu Matbaacılık.
- Kırıçoğlu, O. T. (1998). *Sanat Yazıları*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi.
- Kırıçoğlu, O. T. (2002). *Sanatta eğitim: Görmek, öğrenmek, yaratmak*. (2. basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Koballa, T.R. (1988). *Attitude and related concepts in science education*. Science Education. 72
- Koçyiğit, S. (2007). *Farklı Ülkelerde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Gelişimi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi. Yüksek lisans tezi.
- Konaklı, N. (1992). *Kalkınma Planlarında ve Yıllık Programlarda Okulöncesi Eğitim*. *Ya-Pa 8. Okulöncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları
- Kuran, K. (2002). *Öğretmenlik mesleği niteliği ve önemi*. *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara: Mikro Yayınları.
- Leeper, S.H. Witherspoon, R.L. Day, B. (1984) *Good Schools for Young Children*. McMillan, New York.
- Mağden, D. (1993). *Erken Çocukluk Eğitiminin Önemi*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, Okul Öncesi Eğitimi I. Sempozyumu Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı, (2006). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*. Ankara: MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.

- MEB, (2010). 18. Millî Eğitim Şûrası Bölge Çalışmaları, Spor, Sanat, Beceri Ve Değerler Eğitimi Komisyonu Sonuç Raporu, Samsun:
- MEB, (2013). *Okul Öncesi Eğitimi Programı*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara:
- Millî Eğitim Bakanlığı(2014). *Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği*, MADDE 43 – (1)
- Novaković S. (2015). *Preschool Teacher's Role in the Art Activities of Early and Preschool Age Children*. Croatian Journal of Education. Croatian Journal of Education. Cilt. 17
- Oğuzkan. Ş. ve G. Oral.(1983). *Okul öncesi Eğitim*. Milli Eğitim Yayınları, İstanbul
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (2003). *Kız Sanat Okulları İçin Okulöncesi Eğitimi*. MEB, İstanbul
- Oktay, A. (1993), *Okul Öncesi Eğitim*, Eğitim ve Toplum Dergisi, Marmara Üniversitesi 37-40)
- Oktay, A. (1999). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. Epsilon Yayıncılık. İstanbul.
- Oktay, A. (2005). *Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Yaygınlaştırılması, Okul öncesi eğitimde güncel konular*. İstanbul: Morpa
- Özkan, B. ve Girgin, F. (2014). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanat Etkinliği Uygulamalarını Değerlendirmesi*. Marmara Üniversitesi. Electronic Journal of Vocational Colleges
- Özsoy, V. (2003). *Görsel sanatlar eğitimi. Resim-iş eğitiminin tarihsel ve düşünsel temelleri*. Ankara: Gündüz eğitim ve yayıncılık, Ümit Ofset.
- Poyraz, H.ve Dere, H. (2001). *Okul Öncesi Eğitiminin İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Poyraz, H. Ve Dere, H. (2006). *Okul Öncesi Eğitimin İlke Ve Yöntemleri*. 3. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- San, İ. (1977). *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- San, İ. (1983). *Sanat Eğitimi Kuramları*, 2. Baskı, Ankara: Tan Yayınları.
- San, İ. (1985). *Sanat ve Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Schirrmacher, R. (1986). *Talking with Young Children About Their Art*. Young Children
- Senemoğlu, N. (1994). *Okul Öncesi Programı Hangi Yeterlikleri Kazandırmalıdır?* Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10

- Senemoğlu, N. (2000). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Steveni, M. (1968). *Art Education*, Atherton Press, New York, USA.
- Somerville S., Hartley, J. (1994). *Learning to Think. The Origins of Symbolic Representation*. Edited by Paul Light, Sue Anderson, Martin Woodhead. P.155-157. The Open University, UK.
- Tan, A. (2006), İlköğretim II. kademe öğrencilerinin resim-iş dersine yönelik tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkiler. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi. Yüksek lisans tezi.
- Tanrıverdi, H. D. (2008). Anasınıfı Öğretmenlerinin Mesleğe Yönelik Tutumlarıyla Anasınıfı Eğitim Programında Öngörülen Hedeflere Ulaşılma Derecesi Arasındaki İlişki, Konya : Selçuk Üniversitesi.
- Taşkın, B. C. Cantürk, B. G. ve Öngel, S. E. (2005). *Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Fen Derslerinde Matematiğin Kullanımına Yönelik Öz Yeterlik İnançlarının İncelenmesi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17.
- Taşpınar, Ş. E. Bingöl, M. P. (2014). *Sanat Eğitimi ve Eleştirel Düşünme. "Sanatı Yönetmek" Uluslararası Sanat Sempozyumu*. Yıldız Teknik Üniversitesi
- Taşpınar, Ş. E. (2016). *Sanat Eğitiminin Görsel Okuryazarlık Becerilerine Etkisi*. The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi Ve SPSS İle Veri Analizi*. Nobel Yayıncılık, Ankara.
- Taylor, A. P. (1971) *The Effect of Selected Stimulu on the Art Products, Concept Formation And Aesthetic Judgemental Decisions of Four And Five Year Old Children. Ph. D. Thesis. Arizona: ASU*.
- Tekiner, Ö. (1996), *Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Çocuğa Kazandırdıkları*, Ankara: Milli Eğitim Dergisi, Sayı:132.
- Tepecik, A. ve Oğuzoğlu D. (2002). *Erken Çocukluk Eğitiminde Resim Eğitiminin Yeri ve Önemi*, Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi Sempozyumu "Geleceğe Bakış" Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tepecik, A. ve Taşpınar, Ş. E. (2016). *Sanat Eğitiminde Kalite: Öğretim Elemanlarının Görüşlerine Göre Eğitim Programı Standartlarının Gerçekleşme Düzeyleri*. Başkent University Journal Of Education.
- Tekerci, H. (2008). Farklı Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Mesleki Doyumlarının Ve Tutumlarının İncelenmesi. Ankara: Gazi Üniversitesi. Yüksek lisans tezi.
- Terwiel, C. D. (2010). *Okulöncesi Sanat Eğitiminde Bir Malzeme Olarak "Kil" in Yeri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları

- Tor, H. (1997), *Okul Öncesi Çocuklarının Benlik Gelişiminde Anaokulu Öğretmenlerinin Rolü*. Gazi Üniversitesi, Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi, 5.
- Tucker, P. D. ve Stronge J. H. (2005). *Linking Teacher Evaluation and Student Learning*. Association for Supervision and Curriculum Development: Alexandria, Virginia, USA
- Tuğrul, B.A. (1993). *Okul Öncesi Dönemde Etkin Öğretmen Modeli*. 9. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ankara: Ya-Pa Yayınları.
- Turla, A. (2007). *Çocuk ve Yaratıcılık. Çocuğum Daha Yaratıcı Olabilir mi?* 4. Baskı, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Tüsiad, 2005, *Doğru Başlangıç, Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim*.
- Twigg, D. ve Garvis, S. (2010). *Exploring Art in Early Childhood Education*. The International Journal of the Arts in Society. Cilt 5, Sayı 2
- Unicef, (2007). *Okul Öncesi Eğitimde Bilgi Tutum ve Uygulama Araştırması*,
- Ulutaş, İ. ve Ersoy, Ö. (2004). *Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi*. Gazi Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı Ankara. Kastamonu Eğitim Dergisi
- Ülgen, G. (1995). *Eğitim Psikolojisi Birey ve Öğrenme*, Ankara: Bilim Yayınları
- Üstündağ, N. (2001). Müfredat Laboratuvar Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Bilgisayar Tutumları İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki ilişkinin İncelenmesi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Üstünoğlu, U. (1990). *Okul Öncesi Öğretmenin Nitelikleri*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Fakültesi Dergisi. Cilt 5. sayı 1.
- Yavuzer, H. (1993). *Resimleriyle çocuk*. 2. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yazar, A. (2007). 1914 - 2006 Okul Öncesi Eğitim Programlarında Yaratıcılığın İncelenmesi, Erzurum: Atatürk üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi
- Yazıcı, E. ve Baydar, I. Y. Pınarcık, Ö. (2016). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sanata İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi*. E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi. Cilt: 7, Sayı: 3
- Yıldız, F. Ü. ve Şener, T. (2007). *Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Eğitimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Zembat, R. (2007) *Eğitim Sisteminde Öğretmen*. Eğitim Bilimine Giriş. 2. Baskı, İstanbul: Pegem A Yayıncılık

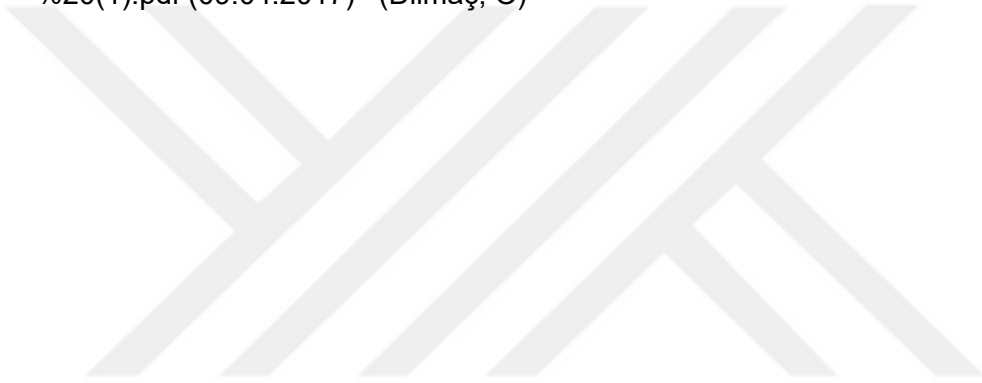
Woolf , F. ve Belloli, J. (2005). *Reflect and review: the arts and creativity in early years*. Arts Council England, (<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20160204101926/http://www.artscouncil.org.uk/advice-and-guidance/browse-advice-and-guidance/reflect-and-review-the-arts-and-creativity-in-early-years>) 04.02.2017

http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/okul_onesi.pdf/7df366cd-74f9-4e5c-b3af-96482405f8bd (19.12.2016)

http://www.kucukinsan.com/3334_2_1_1_okul-onesi-sanat-egitimi_article.html (26.03.2017)

file:///C:/Users/Adm/Downloads/OKUL_ONCESI_EGITIM_KURUMLARINDA_SANAT_ET.pdf (09.04.2017) (Dilmaç, O)

file:///C:/Users/Adm/Downloads/OKUL_ONCESI_EGITIM_KURUMLARINDA_SANAT_ET%20(1).pdf (09.04.2017) (Dilmaç, O)

8. EKLER

Ek- 1:

Değerli Katılımcı,

Bu Bilgi Formu “Okul öncesi öğretmenlerinin sanat etkinliği dersine yönelik tutumlarının incelenmesi” konulu tez çalışması kapsamında geliştirilmiştir. Bu araştırmada elde edilecek bulguların geçerliliği, sizlerin ölçeği yanıtlamadaki içtenliğinize bağlıdır. Vereceğiniz bilgiler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Lütfen tüm ölçeği doldurunuz.

Bu araştırmamın gerçekleşmesine katkıda bulunacağınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Adem Yavuz HIZAL
ademyh@hotmail.com

Görev Yaptığınız Okulunuz :.....
(Okulunuzun adını ayrıntılı olarak yazınız)

Sınıftaki Öğrenci Sayınız :

Göreviniz : Üniversite Mezunu- Kadrolu (1) Üniversite Mezunu- Ücretli (2)
Usta Öğretici Ücretli (3) Üniversite Mezunu- Sözleşmeli (4)
Usta Öğretici-Kadrolu (5) Diğer..... (6)

Üniversite Mezunuysanız

Mezun Olduğunuz Üniversite: Ana Bilim Dalı :

Program :

Cinsiyetiniz : Kadın (1) Erkek (2)

Öğretmenlik Deneyiminiz : yıl

Sanat etkinliği yapabilmek için görsel sanatlarla ilgili bir eğitim aldım. Evet (1) Hayır (2)

.....

Ek- 2:**Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görsel Sanatlara ve Sanat Etkinliğine Karşı Tutum Ölçeği**

Değerli Okul Öncesi Öğretmeni,

Aşağıda “Sanat Etkinliğine” yönelik ifadeler verilmiştir. Bu ifadelere ne derecede katıldığınızı 5 (Kesinlikle Katılıyorum), 4 (Katılıyorum), 3 (Biraz Katılıyorum), 2 (Katılmıyorum), 1 (Kesinlikle Katılmıyorum) seçeneklerinden size en uygun olanını (X) işaretleyerek belirtiniz.

		5	4	3	2	1
1	Sanat etkinliği çok sevdiğim bir etkinliktir.	5	4	3	2	1
2	Görsel sanatlarla uğraşmaktan hoşlanırım.	5	4	3	2	1
3	Görsel sanatlar eğitimiyle ilgili daha çok şey öğrenmek isterim.	5	4	3	2	1
4	Sanat etkinliklerinden zevk alırım.	5	4	3	2	1
5	Görsel sanatların sınıf dışında uygulanması kültürel değerleri fark etmemi sağlar.	5	4	3	2	1
6	Sanat etkinliği çocuğun düşünce sistemini ve hayal gücünü geliştirmede önemlidir.	5	4	3	2	1
7	Sanat etkinliği çevremizde olan olayların daha iyi anlaşılmasına katkı sağlar.	5	4	3	2	1
8	İlgi alanlarım arasında görsel sanatlar yer alır.	5	4	3	2	1
9	Sanat etkinliğini çocuğun düşüncelerini rahat anlatmasını sağladığı için yararlı bulurum.	5	4	3	2	1
10	Sanat etkinliklerini yaparken kendimi rahat hissederim.	5	4	3	2	1
11	Görsel sanatları öğretmek için gerekli olan bilgi düzeyine sahip olduğum için çocuklara karşı kendimi rahat hissederim.	5	4	3	2	1
12	Sınıftaki çocukları görsel sanatlar hakkında heyecanlandırabileceğime inanırım.	5	4	3	2	1
13	Çocukların sanatsal çalışmalar yapmalarını destekliyorum.	5	4	3	2	1
14	Çocuklara yönelik sanat etkinlikleri hakkında bilgi edinmek için kaynak kitaplar okumaktan hoşlanırım.	5	4	3	2	1
15	Sanatsal faaliyetler için zaman ayırmaya istekliyim.	5	4	3	2	1
16	Meslektaşlarımla sanat etkinliği ile ilgili konu ve önerileri tartışmayı severim.	5	4	3	2	1
17	Çocukların sanatsal faaliyetler yapmalarını cesaretlendirmek için özgün etkinlikler yaparım.	5	4	3	2	1
18	Sınıfta sanatsal etkinlikler yaparken zorluk çekmem.	5	4	3	2	1

19	Sanat etkinliğinde kullanmak için atık materyal ve nesnelere toplamaktan hoşlanırım.	5	4	3	2	1
20	Sanat etkinlikleri için sınıftaki herhangi bir materyali blok, oyuncak, kutu vb. rahatlıkla kullanırım.	5	4	3	2	1
21	Görsel sanatlarla ilgili faaliyetlerde bulunmaktan hoşlanırım.	5	4	3	2	1
22	Görsel sanatlarla ilgili faaliyetlerde bulunmak önemlidir.	5	4	3	2	1
23	Okul öncesinde, güzel sanatlar içinde en önemlisi, görsel sanatlardır.	5	4	3	2	1
24	Çocukluğumdan itibaren görsel sanatlarla ilgileniyorum.	5	4	3	2	1
25	Öğretmenin, görsel sanatları öğretebilmesi için bu alana hakim olması gerekir.	5	4	3	2	1
26	Sanat etkinliğinde öğretmenin, yeniliğe açık olması gerektiğine inanıyorum.	5	4	3	2	1
27	Sanat etkinliğinde öğretmenin, sabırlı olması gerektiğine inanıyorum.	5	4	3	2	1
28	Sanat etkinliğinde öğretmenin tarafsız olması gerektiğine inanıyorum.	5	4	3	2	1
29	Sanat etkinliğinde öğretmenin, canlı ve hareketli olması gerektiğine inanıyorum.	5	4	3	2	1
30	Sanat etkinliğinde öğretmen, hoşgörülü olmalıdır.	5	4	3	2	1
31	Sanat etkinliğinde öğretmen, çocuğu iyi tanımalıdır.	5	4	3	2	1
32	Çocukların kişilik özelliklerinin çok iyi bilinmesi gerektiğine inanıyorum.	5	4	3	2	1
33	Sanat etkinliğinde çocuklarla iletişim kurulması gerektiğine inanıyorum.	5	4	3	2	1
34	Sanat etkinliğinde yapılan uygulamaların sanata değer vermeyi öğrettiğine inanıyorum.	5	4	3	2	1
35	Görsel sanatlar konuları itibariyle ilgimi çeker.	5	4	3	2	1
36	Sanat etkinliklerinde öğrencilere çalışmalarını yapma aşamasında yeterince zaman vermek gerekir.	5	4	3	2	1
37	Sanat etkinliklerinde öğrencilerin mümkün olduğunca özgün çalışmalarını sağlamak gerekir.	5	4	3	2	1
38	Sanat etkinliklerini hazırlarken çocukların kişisel ilgilerinin dikkate alınması çok önemlidir.	5	4	3	2	1
39	Sanat etkinlikleri süresince öğretmen kolaylaştırıcı ve destek verici olmalıdır.	5	4	3	2	1
40	Sınıf ortamı, çocukların istedikleri zaman sanat etkinlikleri yapabilecekleri şekilde düzenlenmelidir.	5	4	3	2	1
41	Sanat etkinliklerinde, öğretmen çocuklarla çalışmaları hakkında özgüvenlerini geliştirici, cesaretlendirici konuşmalar yapmalıdır.	5	4	3	2	1
42	Sanat etkinliğinde çocuklara çalışmalarında neler yaptıkları, bunları yaparken neler hissettikleri sorulmalıdır.	5	4	3	2	1
43	Okul öncesi öğretmeni sanat etkinliklerinde araç-gereç yapım ve kullanma becerisine sahip olmalıdır.	5	4	3	2	1
44	Okul öncesi öğretmeni görsel sanatlar alanında bilgi ve becerilere sahip olmalıdır.	5	4	3	2	1
45	Sınıfta görsel sanatlara ilgi duyan yetenekli öğrencilere, yeteneklerini	5	4	3	2	1

	geliştirme doğrultusunda yardım ederim.					
46	Sanat etkinliklerini oyunlarla ilişkilendiririm.	5	4	3	2	1
47	Sanat etkinliği araçlarının çocuğun vazgeçemediği oyun araçları olduğuna inanmaktayım.	5	4	3	2	1
48	Sanat etkinliklerinde drama yöntemini kullanırım.	5	4	3	2	1
49	Sanat etkinliklerindeki sanat deneyimi çocuğun gelecek yıllardaki sanat bilincini etkiler.	5	4	3	2	1
50	Okul öncesi öğretmeni tüm sanat dallarından haberdar olmalıdır.	5	4	3	2	1
51	Her sanat kolunun çocuk için ayrı bir önemi ve yararı vardır.	5	4	3	2	1
52	Sanat etkinliklerinde öğrenci hazır bulunuşluluğu önemlidir.	5	4	3	2	1
53	Çocuğun sanat etkinliklerinde yaptığı çalışmalardan mutlu olması sağlanmalıdır.	5	4	3	2	1

9. ÖZ GEÇMİŞ ve İLETİŞİM BİLGİLERİ

02.11.1974 yılında Trabzon'da doğdu. İlkokul, ortaokul ve liseyi Trabzon'da okudu. 1994 yılında Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Resim-iş Eğitimi Bölümüne başladı ve aynı yıl KTÜ, Fatih Eğitim Fakültesi, Resim-iş Eğitimi Bölümüne geçiş yaparak, 1998 yılında buradan mezun oldu. Aynı yıl öğretmenliğe başladı. 2000 yılında KTÜ, Fatih Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Resim-iş Öğretmenliği Bilim dalında yüksek lisansa başladı. Öğretmenliği dolayısıyla o yıllarda yüksek lisansa devam edemedi. Çeşitli karma resim sergilerine katıldı. 2007- 2016 yılları arası Milli Eğitim Bakanlığının Ders Kitabı Yazım Komisyonunda görev alarak; Fizik 1, Fizik 2, Fizik 3, Fizik 4 Ders Kitaplarında Görsel Tasarım Uzmanı olarak görev yaptı. Ayrıca aynı komisyonda Güzel Sanatlar Liseleri için Üç Boyutlu Sanat Atölye Ders Kitabı 9. Sınıf, 10. Sınıf, 11. Sınıf kitaplarının yazımında Alan Uzmanı, Yazar olarak görev aldı. Grafik tasarım alanında Adobe Photoshop, İllustrator, In Design, Corel programlarını kullanmaktadır. Öğretmenliğe halen Trabzon'da devam etmektedir.

İLETİŞİM BİLGİLERİ:

Adres: Soğuksu mahallesi, Duyarlı sokak, Poyraz Sitesi,
A Blok, No:1/7, Ortahisar, TRABZON

E-posta: ademyavuzh@gmail.com

Telefon: 0 535 621 48 24